LETO VI. ŠT. 8 (249) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 1. MARCA 2001

NOVI GLAS®

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

ZAŠČITA IN EVROPA

Odmevi na odobritev zaščitnega zakona za Slovence v Italiji se gotovo ne bodo tako hitro polegli. Do pomembnih izjav je že prišlo s strani zlasti predsednika vlade Amata, ki je pred kratkim v Rimu gostil slovenskega kolego Drnovška in je pri tem zagotovil, da bo v kratkem sestavljen zadevni paritetni odbor. O tem več v članku na drugem mestu. Prav tako zanimiva in pomembna je izjava, ki jo je kmalu po sprejetju zakona dal predsednik Evropske komisije Romano Prodi. Dejal je namreč, da ima zakon za slovensko manjšino v Italiji velik pomen ne le za državo in njeno manjšino, ampak za celo Evropo. V tej Prodijevi izjavi se gotovo skriva več aspektov sedanje manjšinske stvarnosti v Evropski uniji sploh. In o tem bi nekoliko razmišljali v naslednjih vrsticah.

Večkrat smo že opozorili na razne pomembne dokumente Evropske unije oz. njenih organov, zlasti evropskega parlamenta, pa tudi širšega foruma, kot je npr. Evropski svet. V njih so začrtana nekatera bistvena načela za manjšinsko ureditev nove Evrope. Nanje se tudi mi večkrat sklicujemo kot na tiste dejavnike, ki lahko tudi naši manjšinski stvarnosti pripomorejo k večji uveljavitvi.

Pri vsem tem bi ne bilo napak spomniti na današnjo manjšinsko ureditev v deželah Evropske unije, zlasti v nekaterih večjih članicah, kot so Velika Britanija, Španija ali Francija. Sicer podobno velja za vse evropske države, ki imajo znotraj svojih meja razne narodne ali jezikovne manjšine.

Ne bomo se tu spuščali v kake podrobne analize manjšinskih skupnosti in njih zaščite v prej omenjenih državah. Naj zadostuje nekaj splošnih potez o tem, kako so, recimo, danes velike članice EU uredile ta vprašanja, ki so večkrat tudi povezana z vprašanji avtonomije. In prav v Veliki Britaniji je vse to tesno medsebojno povezano. Pred nekaj leti je namreč London poskrbel za delno federalistično oz. regionalistično ureditev države, kar je sicer izhajalo že iz zgodovine Združenega kraljestva. Britanska vlada je namreč spet uvedla avtonomijo Škotske in Walesa, dveh historičnih delov Velike Britanije. Obe deželi sta dobili zopet svoj parlament, Škotska v Edinburgu, Wales v Cardiffu. Pri tem gre za obnovitev nekdanjih avtonomnih skupščin, ki so (kot zlasti Škotska) skupno z Anglijo glavni sestavni del današnjega Združenega kraljestva. Pri tem je jasno, da obnovitev teh pomembnih institucionalnih teles pomeni tudi jamstvo za zaščito teh dveh glavnih manjšinskih narodov, kot so Škoti in Valižani, ki še vedno budno čuvajo svojo identiteto. V Cardiffu so npr. po mestu številni dvojezični napisi, kar kaže na nacionalno zavest prebivalstva.

Druga pomembna evropska država s podobnimi problemi je danes Španija. Po Francovi smrti se je na Pirenejskem polotoku marsikaj bistveno spremenilo. V današnji Španiji ne prevladuje le kastilski jezik, ampak imamo še druge bolj ali manj močne jezikovne skupnosti. To so zlasti Katalonci (Barcelona), Baski (Bilbao) in še druge skupine (Andaluzija in Galicija) s svojimi tradicijami in jeziki.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

MEMORIALE

Petdeset let trdega, a vztrajnega dela Kmečko delavske zveze najprej in Slovenske skupnosti potem je najboljši dokaz, kako je treba z zdravimi načeli in pravilnimi oprijemi znati delati za ljudstvo in njegov vsestranski napredek. Če je danes Števerjan to, kar je, to je zgledna občina za marsikako krajevno skupnost tostran in onstran meje, je gotovo zasluga naših mož, ki so se zbirali in odločali okrog te politične slovenske organizacije. Če je danes Števerjan občina, ki skoro ne pozna brezposelnosti, je pozitivno urejena tudi na socialnem področju, ki je gospodarsko na zelo trdnih tleh, je gotovo to tudi zasluga naših političnih mož.

DRAGO ŠTOKA 23. FEBRUARJA 2001 V ŠTEVERJANU

PO OBISKU PREDSEDNIKA DRNOVŠKA V RIMU

"POPRAVNIH IZPITOV NE BO"

DRAGO LEGIŠA

Uradni obisk, ki ga je predsednik slovenske vlade Drnovšek v spremstvu zunanjega ministra Rupla opravil na začetku prejšnjega tedna v Rimu, je bil gotovo pomemben dogodek v zgodovini odnosov med Italijo in Slovenijo. Slučaj je hotel, da je obisk dejansko sovpadel z odobritvijo zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, saj je na valentinovo, to je 14. februarja, ta zakon izglasoval tudi senat, s čimer se je izčrpal večletni parlamentarni postopek. Naravno je, da sta predstavnika slovenske vlade izrazila priznanje gostiteljem in vsem tistim italijanskim politikom, ki so si na različnih ravneh prizadevali, da se z zakonom zaščitijo osnovne pravice naše manjšine. Ob tem je treba priznati, da je slovenska država storila vso svojo dolžnost. Zakon bo seveda v kratkem objavljen v Uradnem listu in s tem tudi postal veljaven.

V tej zvezi so gotovo zelo pomembne besede, ki jih je na srečanju s predstavnikoma slovenske vlade izrekel italijanski ministrski predsednik Amato. Ta je namreč dejal, da je treba čimprej pričeti z izvajanjem pravkar izglasovanega zakona, začenši z imenovanjem paritetnega odbora, ki mu zakon priznava pomembne in celo odločilne pristojnosti. Nimamo sicer razloga, da bi dvomili o iskrenosti in dobri veri predsednika italijanske vlade Amata, vendar nas skoraj polstoletno spremljanje odnosov med Rimom in našo manjšino uči, da ni razlogov za nobeno pretirano dobro počutje. Živo se na primer spominjamo obvezujočih izjav, ki jih je kmalu po podpisu Osimske pogodbe dajal v Ljubljani predsednik deželne vlade Furlanije-Julijske krajine Comelli (ta je tedaj bil na čelu številne in kvalificirane delegacije, ki je na začetku decembra 1975 obiskala slovensko prestolnico), enako obvezujoče izjave je leta 1978 dajal v Rimu takratni ministrski predsednik Andreotti, češ da bo Italija z ustreznimi normami zaščitila našo narodno manjšino. Vse pa se je omejilo na ustanovitev t.i. Cassandrove komisije in zatem na nesrečni Maccanicov zakonski osnutek, čemur je sledil dolgoleten molk s kratkimi presledki praznega besedičenja.

Če je po toliko desetletjih italijanska država odobrila vrsto zaščitnih norm za našo manjšino, ni prav nobene potrebe, da v znak hvaležnosti zdaj popadamo na kolena. To tembolj, ker je v omenjenem zaščitnem zakonu marsikaj še nedorečenega in tudi pomanjkljivega. Italijanska država je torej naredila le svojo dolžnost in izpolnila nekaj svojih obljub. Naj v tej zvezi navedemo še tole: kdor vzame v roke besedilo pariške mirovne pogodbe z Italijo, podpisane 10.2.1947, bo našel vsaj dva člena, ki pobliže zadevata tudi nas. Tako njen 15. člen določa, da "Italija ukrene vse potrebno, da vsem osebam pod italijansko jurisdikcijo ne glede na raso, spol, jezik ali veroizpoved zagotovi uživanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno s svobodo izražanja, tiska in objavljanja, verskih obredov, političnega prepričanja in javnega zbiranja". Priloga VI, v kateri je govor o Stalnem statutu Svobodnega tržaškega ozemlja, pa vsebuje člen 7, ki se glasi takole: "Uradna jezika Svobodnega ozemlja sta italijanščina in slovenščina. Ustava lahko določa, v katerih okoliščinah se lahko hrvaščina uporablja kot tretji uradni jezik" (glej knjigo Pariška mirovna pogodba, integralno prevodno besedilo, Ministrstvo za zunanje zadeve RS, Ljubljana, 15. septembra 1997).

STRAN 2

50. OBLETNICA KMEČKO-DELAVSKE ZVEZE V ŠTEVERJANU

POL STOLETJA SVOBODE

MARJAN DRUFOVKA

FOTO BUMBACA

Demokratični in delavni Števerjanci so postavili temelje Kmečko-delavski zvezi za Števerjan 22. februarja 1951 v hiši pri Faberževih na Klancu. Leta 1975 se je slednja preimenovala v sekcijo Slovenske skupnosti. Zamislili so si Zvezo, ki naj bi bila protiutež komunizmu in bi dvignila stanje celotne števerjanske občine po dolgoletni divji vojni in obenem bi povezovala nas zamejce v deželnem merilu. Slednja pa naj bi ne bila strogo politična, ampak naj bi, ob upravljanju občine, nudila Števerjancem tudi pomoč na družbenem, gospodarskem in kulturnem področju.

Tako so njeni člani organizirali vrsto poučnih predavanj za kmetovalce, priredili nekaj izletov in še marsikaj koristnega. Na tem ustanovnem sestanku so bili prisotni predstavniki vseh števerjanskih zaselkov. Slednji so sklenili, da bodo samostojno nastopili na občinskih volitvah 10. junija 1951, ter so v ta namen sestavili kandidatno listo in program. Temelji so bili zelo dobro zasnovani, saj je ta trud doprinesel zmago in tako se je začel počasen, a uspešen ravoj celotne števerjanske skupnosti, ki traja še danes. *Pol stoletja svobode*, petdesetletno neprekinjeno in uspešno delovanje Zveze lahko bliže in podrobneje spoznamo z lista na osmih straneh, ki ga je priložnostno uredil domačin Marjan Terpin s pomočjo števerjanske sekcije SSk in za katerega je finančno pripomogel krožek A. Gregorčič iz Gorice.

STRAN 10

VSEBINA

02 Janez Povše
ČAS NE PRIZANAŠA NITI OTROKOM

03 Breda Susič / intervju
ANDREJKA MOŽINA

03 Tino Mamić
AFERA NORAC, DRUGA PLAT MEDALJE

04 Jurij Paljk
V ZNAMENJU LJUBEZNI IN KRIŽA

05 O SOCIALNI PRAVIČNOSTI, SOLIDARNOSTI IN...

06 PREDSTAVITEV TAVANOVEGA ZBORNIKA

07 "JEZIK LJUBEZNI, JEZIK PRIHODNOSTI"

07 Andrej Bratuž
SKLADATELJICA BREDA ŠČEK

08 Ivan Žerjal
KOLIKO JE CERKEV PRISOTNA V TRŽAŠKI...

13 Marjan Drobež
NOV VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC V SLOVENIJI

SVET OKROG NAS

OB SRHLJIVEM DVOJNEM UMORU V PIEMONTSKEM MESTECU

"SLOVANSKE TOLPE" ALI VRHUNEC KSENOFOBIJE

V italijanski javnosti se še nista polegli osuplost in zaskrbljenost, ki sta nastali ob srhljivem dvojnem umoru v piemontskem mestecu Novi Ligure. Šestnajstletna dijakinja in njen leto dni starejši fant sta s kar 97 vbodi s kuhinjskima nožema ubila dekletovo mater in njenega 12-letnega sinčka. Preiskava je še v teku, oba osumljenca pa sta v zaporih za mladoletne v Milanu in Turinu.

Več dolgih ur je moralo miniti, preden je pristojni sodnik izjavil, da je zanj zadeva povsem jasna in zaključena ter da je za nadaljevanje preiskave pristojen sodnik za mladoletne. To je pomenilo, da sta v nezaslišani zločin vpletena mladoletnika, in sicer šestnajstletna deklica ter njen fant.

S tem pa so bili postavljeni na laž vsi tisti, ki so, kot še tolikokrat prej, tako ustno kot pisno s prsti kazali na tujce, češ da so slednji zagrešili tudi ta ostudni zločin. V Italiji je namreč v zadnjih letih ksenofobija ali odpor do tujcev dosegla še do pred kratkim neslutene razsežnosti. V tej zvezi pa lahko govorimo o pravi gonji predvsem proti "Slovanom" in Albancem. Tako so mnogi, tudi vplivni dnevniki dan po zločinu v piemontskem mestecu v naslovih in podnaslovih pisali o "tolpi Slovanov", ki naj bi izvršili tudi zadnji zločin. Še najbolj vznemirljivo pa je dejstvo, da sta Severna liga in Nacionalno zavezništvo napovedali protestno manifestacijo v piemontskem mestecu ter vsevprek napadali vlado, češ da ne zna poskrbeti za varnost ljudi. Predstavnik Nacionalnega zavezništva Marco Zacchera pa je v tej gonji gotovo dosegel vrhunec, ko je javno dejal, da so "tolpe Slovanov zgodovinsko in genetsko vajene takšnih krutosti, kakršne so bile zagrešene v mestecu Novi Ligure. So rasistični izbruhi in kriminalizacija "Slovanov" vsevprek še tako globoko zasidrani v italijanskem javnem mnenju, da so že postali hudo zaskrbljujoč pojav? Odgovor utegne biti pritrdilen, saj je o tem 26. februarja javno spregovoril znani časnikar, pisatelj in politik Enzo Bettiza. V dnevniku La Stampa je objavil uvodnik s pomenljivim naslovom *V obrambo Slovanov*.

DL / STRAN 6

S 1. STRANI

IZPITOV NE BO

Mislimo, kako je vse to pomembno podčrtati zlasti danes, saj po pravkar odobrenem zaščitnem zakonu slovenščina v Trstu nikakor ni uradni jezik, saj naj bi bilo za Slovence na razpolago le eno samo samcato okence!

Na Drnovškov in Ruplov obisk v Rimu 19. in 20. februarja seveda ne gre gledati samo z očmi manjšinca, kajti obisk utegne zares postati mejnik v zgodovini odnosov med državama. Tako je še nekaj dni po rimskem srečanju bil v Trstu dosežen sporazum o t.i. "5. koridorju", t.j. o trasi hitre železnice od Ronk in Trsta v Italiji do Divače, Postojne in Ljubljane v Sloveniji. Dela bodo predvidoma končana do leta 2015, nova železniška proga pa bo upoštevala tako potrebe Kopra kot Nove Gorice in njenega zaledja. Ni treba seveda imeti bujne domišljije, da ne bi uganili, kakšne in katere so poglavitne koristi in pričakovanja Italije. Jasno je namreč, da bi Italija rada s svojo roko popeljala Slovenijo v EZ in si hkrati zagotovila privilegiran položaj v medsebojnih, predvsem gospodarskih odnosih. Toda le od drže slovenskega vodilnega političnega sloja bo odvisno, če ne bo prišlo do "nevarnih razmerij".

Toda vrnimo se kratko k zaščitnemu zakonu. Ne glede na to, kar smo zgoraj napisali, se je treba zavedati, da smo končno vendarle dobili pravno osnovo, ki jo moramo v svojih prizadevanjih za obstoj in vsestranski razvoj kar se da primerno in ustrezno izkoristiti. Zato trdimo, da se naša manjšina in njeni predstavniki nahajajo pred enim svojih najtežavnejših izpitov. Bog ne daj, da bi na njem padli, kajti popravnih izpitov kratkomalo ni.

ZAŠČITA IN EVROPA

Vsi ti so bili pod Francovo falangistično diktaturo zatirani in nepriznani. Problemi so seveda tukaj različni in marsikdaj kompleksni. Baski jih (vsaj njih skrajni del) rešujejo še delno z atentati. Katalonci pa imajo lepo urejeno deželno avtonomijo, ki je lahko marsikateri državi za vzor manjšinskih rešitev. In prav Barcelona je tu središče živahnega kulturnopolitičnega razmaha.

Med velikimi članicami EU je gotovo še Francija, ki pa danes še ni rešila teh vprašanj. Kot država je bila (in je delno še) zelo centralistična, kar je gotovo tudi zrcalo napoleonske dediščine. Francozi v svoji resnični ali danes bolj navidezni veličini (grandeur) še vedno v veliki meri enačijo narod in državo. To pa ne odgovarja resnici, saj ima prav francosla republika znotraj svojih meja velike manjšinske skupnosti. Te predstavljajo Baski na jugu, Bretonci na severu, provansalski Okcitanci na jugovzhodu, pa še Alzačani ob Renu oz. nemški meji. Problem zase je Korzika, ki jo tudi prevevajo nacionalistične in separatistične težnje. Prave zaščite v Franciji pravzaprav nikjer ni. Delno šolska zakonodaja upošteva manjšinske jezike, enako na to stvarnost kažejo tudi razni mediji (tisk, radiotelevizija). Zadnji čas je vlada v Parizu poskrbela za Korziko, kjer daje domačemu jeziku tudi delno uradno vlogo. Sicer pa so tudi na tem področju stalne polemike v samih vladnih vrhovih.

Ta kratki prerez evropskih manjšin v večjih deželah EU nam lahko le bežno prikaže današnje stanje. Zaščitni zakon za Slovence v Italiji je v svoji formalni sestavi gotovo skoraj vzoren, če seveda odmislimo nekatere bistvene pomanjkljivosti (določitev ozemlja je med najbolj spornimi vprašanji). Treba bo vsekakor zakon dopolnjevati in sproti izboljševati. S pomočjo evropskih standardov pa bomo - upamo - to vsaj postopno lahko dosegli.

ZUNANJI MINISTER COLIN POWELL NA BLIŽNJEM VZHODU

STRATEŠKI CILJI AMERIŠKE DIPLOMACIJE

BREDA SUSIČ

Obisk generala Powella, zunanjega ministra v Bushevi administraciji, na Bližnjem Vzhodu in v Bruslju, je bil konec minulega tedna in na začetku tega v centru medijske pozornosti predvsem iz enega razloga. Razkril je nove prioritete ameriške zunanje politike glede nekaterih najbolj žgočih svetovnih problemov, v prvi vrsti glede bližnjevzhodnega vprašanja.

Bush želi odigrati pri posredovanju in iskanju mirovnega sporazuma med Izraelci in Palestinci "aktivno vlogo", vendar to - v nasprotju s prioritetami predhodnika Clintona - ne bo več njegova glavna skrb. Svojo glavno pozornost bo namreč posvetil problemu varnosti pred nuklearnim orožjem, ki ga izdeluje iraški diktator Sadam Hussein. Sporočilo, ki ga je torej na svojem obisku posredoval Colin Powell, je, da Sadam Hussein predstavlja največjo grožnjo za varnost celotnega zemljepisnega območja in za stabilnost mednarodnih ravnotežij.

Kljub Arafatovim opozorilom Powellu, da ima kriza v Izraelu mednarodno težo in se torej zelo neposredno tiče svetovne velesile, kakršne so ZDA, se je ameriški državni tajnik na nedeljskem srečanju omejil na to, da je obe sprti strani pozval k prekinitvi nasilja in ponovni vzpostavitvi dialoga. Novega izraelskega premiera Sharona je posvaril, da mora čimprej iz državnih prihodkov izplačati denar, ki ga dolguje "Palestinskim narodnim oblastem", saj katastrofalni ekonomski pogoji, v katere izraelske oblasti porivajo palestinsko ljudstvo, odločilno vplivajo na naraščanje napetosti v državi. Poleg tega pa je priporočil, naj omili vojaške blokade, ki hudo omejujejo normalen gospodarski in socialni razvoj na zasedenih območjih.

Srečanja v Jeruzalemu in Ramali pa niso obrodila večjih rezultatov. Powell je morda vplival le na odločitev, da so izraelske oblasti prekinile blokado, ki je od minulega petka razpolavljala Gazo na dva dela, in na to, da so se prvič po Sharonovi izvolitvi sestali predstavniki palestinskih in izraelskih varnostnih služb. Predstavniki sprtih strani pa glede načelnih vprašanj ostajajo trdno na svojih položajih: predvsem Sharon je ponovil, da se pogajanja s Palestinci ne bodo nadaljevala, dokler Arafat ne bo v posebni izjavi ukazal prekinitve intifade. Voditelj Palestincev pa je ponovno zatrdil, da se pogajanja lahko nadaljujejo le od točke, ki so jo v preteklosti dosegli s Sharonovimi predhodniki - s čimer pa se izraelski novi premier ne strinja. Ob vsem tem se Powellova izjava, da si "Washington ne more želeti miru bolj kot vpletene strani same", že nekako spominja na Pilatovsko umivanje rok.

Toda Powell ni bil posebno uspešen niti pri glavnem namenu svoje prve turneje po razburkanih bližnjevzhodnih vodah. Želel je prepričati voditelje večjih arabskih držav, da je glavni sovražnik miru na Bližnjem vzhodu Sadam Hussein, ne pa Izrael. Zaradi 400 žrtev, ki jih je izraelska vojska povzročila predvsem med palestinskim prebivalstvom med zatiranjem intifade, pa Powell ni mogel biti najbolj prepričljiv. Vsekakor pa je razkril namene ameriške diplomacije, da v bližnji prihodnosti ne odpravi, pač pa spremeni vrsto ekonomskih sankcij proti Iraku. Po skoraj enajstih letih te očitno niso dosegle svojega glavnega namena, in sicer da bi zamajale Sadamovo oblast. Voditelji arabskih držav, pa tudi nekaterih evropskih (npr. Rusije in Francije), so mnenja, da so sankcije prizadele le preprosto ljudstvo. Zaradi tega - in ker iraški diktator še naprej zavrača katerikoli nadzor nad morebitnim izdelovanjem orožja za množično uničevanje (o gotovem obstoju le-tega sta ravno minuli teden poročala dva ugledna nemška časnika) - je Bush prepričan, da je napočil čas za t.i. inteligentne sankcije (*smart sanctions*). Gre za to, da bi odslej uvedli predvsem prepoved uvoza materialov in blaga, ki bi lahko služili za izdelavo orožja.

Za zamenjavo prioritet ameriške diplomacije na Bližnjem vzhodu pa se očitno skriva še marsikaj drugega. Nekateri komentatorji (kot npr. posebni poročevalec za prvo italijansko državno mrežo RAI, Ennio Remondino) so to zamenjavo interpretirali kot odločitev Busheve administracije za nove strateške cilje, ki so direktno povezani z nadzorom nad proizvodnjo in prodajo črnega zlata, to je petroleja, na tem območju.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

ČAS NE PRIZANAŠA NITI OTROKOM

Pred kratkim je ministrstvo za zdravstvo objavilo presenetljiv podatek, da kar vsak tretji Italijan trpi vsaj za lažjo obliko depresije. Vsaka druga družina naj bi imela sredi sebe koga z navedeno obremenitvijo. Da je toliko ljudi podvrženih duševnim stiskam, je prav gotovo osupljivo, objava podatka, ki je seveda resničen, pa je v bistvu hvalevredna in spodbudna. Stiske in obremenitve posameznika torej niso njegova izmišljotina, pač pa le eden od primerov zelo razširjenega pojava. Sedaj je vsedržavni kongres psihopatologov v svojem poročilu navedel podatek, da za depresijo trpijo tudi otroci, in to od najmlajših vse tja do dvanajstega leta starosti. V vsakem razredu naj bi bil vsaj en učenec v območju kar močne depresije, kar pomeni približno deset odstotkov vseh otrok. Vsaj polovici otrok bi v tem smislu koristila zdravniška pomoč, kar nas že lahko navdaja z zaskrbljenostjo.

Lahko da med različnimi duševnimi pojavi tudi depresija še vedno povzroča zadrego in zato o njej marsikdo, ki zaradi nje trpi, raje molči. Toda dejstvo je, da gre za posebno obliko muke in trpljenja, ki spodkopava veselje do življenja, povzroča veliko potrtost in bolečo melanholijo. Gotovo ga je zato koristno obravnavati zelo resno, saj prizadeva velik del prebivalstva razvitega sveta. Toliko bolj je kar največje pozornosti vreden, ker prizadeva tudi otroke, ob čemer pa sploh ne moremo ostati ravnodušni. Jasno postaja vsaj dvoje, da je namreč tovrstno duševno trpljenje slej ko prej odsev in posledica časa, v katerem živimo in ki nas verjetno s svojim uničujočim in mrzlosrčnim ritmom tako rekoč ogroža, ter da ne prizanaša niti otrokom, ki zaradi nagle razvitosti presenetljivo hitro sežejo do sveta, v katerem se gibljemo odrasli. Še bolj jasno pa postane nekaj tretjega in gotovo najbolj pomembnega: da moramo zaradi vseh nas in toliko bolj zaradi naših najmlajših razviti močnejše oblike iskrene medsebojne solidarnosti, ki bo okrepila stike med ljudmi, učinkoviteje premagovala vsakršno osamljenost ter sprožila zatrte energije nepotvorjenih vrednot, ki so ob prepogostih pojavih človekovih stisk edino lahko zmagovite. Ni se namreč mogoče ubraniti občutka, da naša civilizacija potrebuje močnejše duhovne vzgibe, ki bodo v človeku razprli bolj smiselna obzorja. Samo tako bo najrazličnejših tesnob oziroma depresij vse manj, samo tako bo lahko manj trpljenja in bodo imeli naši otroci za svoje življenje vse tiste pogoje, ki jim jih vsi želimo po svojih najboljših močeh dati.

NOVI GLAS

UREDNISTVO IN UPRAVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL noviglas@tmedia.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,
INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

PODPISAN V TRSTU

ZAPISNIK O 5. KORIDORJU

Dne 23. februarja sta v Trstu ministra za promet Italije in Slovenije Bersani in Presečnik podpisala zapisnik o pogovorih glede določitve trase hitre železniške proge od Benetk do Ljubljane v okviru t.i. 5. Evropskega koridorja, ki naj bi šel od Barcelone do Kijeva. Ministra sta se odločila za t.i. različico M, se pravi za progo, ki naj bi šla od Benetk mimo Ronk in Trsta do Divače in Ljubljane. Odsek naj bi zgradili do leta 2015, strošek pa naj bi znašak od 6.000 do 7.000 milijard lir. V okvir tega projekta naj bi spadala tudi okrepitev železniškega kraka, ki bi glavno progo povezoval z Gorico oz. Novo Gorico prek Sežane (ta tir naj bi elektrificirali in podvojili), ter tudi načrtovani drugi železniški tir med Koprom in Divačo, za katerega se je zavzemala slovenska stran. Trasa 5. koridorja bi se morala po predvidevanjih namreč delno pokrivati s progo, ki povezuje Divačo s koprskim pristaniščem. Kot znano, se je deželna vlada F-Jk izrazila za t.i. različico A, po kateri naj bi proga tekla po Goriškem in Vipavski dolini.

PREJELI SMO

DRUGA PLAT MEDALJE

V vašem tedniku je bil zadnjič objavljen članek o Mirku Noracu, hrvaškem generalu domovinske vojne, zoper katerega teče sodni postopek zaradi vojnih zločinov. Avtorica Breda Susič piše o ozadnjih afere in poraženi stranki HDZ, ki na različne načine kaže, da se ne more sprijazniti z volilnimi izidi. Tudi pri aferi Norac so v ozadju ljudje iz HDZ-ja, kar pa ne more kar avtomatično pomeniti, da je množica 100.000 demonstrantov nahujskana ali zmanipulirana.

Članku bi rad dodal drugo plat medalje, ki smo jo v slovenskih medijih že pozabili. Srbska oz./ali jugoslovanska vojska je napadla Slovenijo in Hrvaško. Na Hrvaškem je okupirala skoraj tretjino državnega kopnega ozemlja. Jugoslovanska armada je bila tako v Sloveniji kot na Hrvaškem in v Bosni agresor. Slovenci, Hrvatje in Bošnjaki pa so se proti agresorju branili, saj je samoobramba temeljna občečloveška pravica. Mednarodna skupnost pa tega ne jemlje tako, ampak enakovredno obravnava Srbe in Hrvate. Čeprav je povsem jasno, da je vojni zločin zlo, ne glede na izvor, pa živimo v času, ko zmagovalci skoraj nikoli ne sedajo na zatožno klop. Nürnberg je kaznoval samo poražence, čeprav so se vojni zločini dogajali tudi na nasprotni strani. Vojni zločini so se dogajali tudi na strani italijanskih okupatorjev v medvojni Sloveniji, pa zato ni skoraj nihče sodno odgovarjal. Vojne zločine so zagrešili tudi Američani v številnih spopadih in vojnah (Vietnam je samo najbolj znan primer), pa zaradi tega niso ustanovili mednarodnega sodišča. Vsak zločin se mora kaznovati. Neodpustljivo pa je, da haaški sodni mlini meljejo zoper (napadene) Hrvate veliko intenzivneje kot zoper (agresorske) Srbe.

V slovenskih medijih zelo radi obravnavamo dežele in probleme nekdanje Jugoslavije skozi zahodnoevropska očala; skozi tista očala, ki so dajala skrivljeno sliko o slovenskih težnjah po demokratizaciji in osamosvojitvi na prelomu osemdesetih in devetdesetih let. Kako lahko pričakujemo od zahodnoevropskih medijev, da bodo bolj objektivno ocenjevali Slovenijo, če pa sami enako napako ponavljamo, ko gre za naše nekdanje južne brate (oz., po novem, bratrance)?

Neobjektivnost je tipična napaka velikih in razvitih narodov. Zakaj bi jih ravno v tem morali tudi mi posnemati in gledati na Balkan in dežele tretjega sveta prav skozi njihova očala?

TINO MAMIČ

POGOVOR / ANDREJKA MOŽINA

S TOPLO PESMIJO V ŽIVLJENJE

BREDA SUSIČ

Prodoren pogled, plah nasmeh, vitko telo in... žameten, topel, izrazit glas. Andrejka Možina s takim "orožjem" osvaja vedno širše plasti publike. V zamejstvu jo pozna tako rekoč vsakdo, ki je še pred leti opazil talentirano brhko deklico, ki je pela v otroškem in mladinskem zboru Vesela pomlad z Opčin ter igrala razne instrumente. Pozna jo vsakdo, ki je do pred letom in pol hodil na veselice, na katerih je igral ansambel Zamejski kvintet, in vsi, ki jih je očarala na številnih koncertih, kjer je nastopila kot solistka ali v okviru skupine Big Band Red Star. Dobro pa jo je spoznala tudi italijanska tržaška publika, saj je sodelovala na raznih tekmovanjih in prejela prvo nagrado na zadnji izvedbi projekta "CD za Trst". Pred nekaj meseci je osvojila še vseslovensko publiko, saj je zelo uspešno nastopila pred kamerami RTV Slovenija med septembrsko oddajo Orion. V zamejstvu smo ob njeni glasbi ponovno uživali na Prešernovi proslavi 16. februarja v Prosvetnem domu na Opčinah (z Aljošo Saksido je pripravila novo uglasbitev in priredbo 15 Prešernovih poezij). Založba Mladika pa pripravlja izid knjige in CD-ja otroških pesmi Zore Tavčar Rebule, ki jih je uglasbil Tullio Možina, zapela pa Andrejka (ki je tudi avtorica glasbe ene pesmi).

Med oddajo Orion si požela tak uspeh, da so te gledalci z neposrednimi telefonskimi klici plebiscitarno proglasili za zmagovalko. Nam lahko poveš, kako je prišlo do tega nastopa, kako si se prijavila, je bilo treba opraviti kake selekcije?

Že nekaj let delam v snemalnem studiu Xavier v Kopru. Lastnik studia, Sandi Pohlen, me je prijavil na RTV, kamor je poslal posnetke, ki sem jih pripravila v njegovem studiu. Voditelji oddaje so me izbrali, tako sem sodelovala na septembrski oddaji, kjer sem tudi zmagala. To pomeni, da bom meseca maja sodelovala na finalnem delu, to je na Slovenski popevki, moja pesem pa bo vključena na skupen CD.

Kljub svojim mladim letom imaš že več pomembnejših izkušenj na najrazličnejših odrih. Navajena si tudi televizijskih kamer...

Ja, to ni bil moj prvi nastop pred kamerami. Na RTV sem v preteklosti že sodelovala, in sicer na oddaji "Po domače" in tudi na "Zoomu". Drugače sem že sodelovala tudi z deželno slovensko televizijo RAI, zadnjič prav ob priložnosti nagrajevanja športnika leta. Poleg nastopov na veselicah in vaških praznikih sem imela tudi nekaj večjih koncertov, med katerimi naj omenim tistega v Mavhinjah, ko sva na Festivalu amaterskih gledaliških skupin s pianistom Markom Sancinom izvajala širši program. Veliko pa nastopam tudi v zasedbi skupine Big Band Red Star, kjer sem edina pevka. Zato so koncerti kar zahtevni, ker imam veliko odgovornost in sem ves čas v ospredju.

V kratkem bo pri založbi Mladika izšla zbirka otroških poezij Zore Tavčar Rebule. Ob njej bo izšel tudi CD, na katerem so uglasbene nekatere izmed teh pesmi. Glas za te otroške pesmi si posodila ti. Kakšna je bila ta izkušnja?

Ker imam določeno pedagoško formacijo, mi je bilo zelo všeč peti za otroke. Seveda je moral biti pristop popolnoma drugačen od tistega, ki ga imam, ko pojem pop glasbo za odraslo publiko. Za otroke je treba pesmi interpretirati tako, kot bi bil v gledališču: če govoriš o živalicah, se moraš tudi sam spremeniti v živalico. Drugače nimaš učinka, tvegaš, da nimaš odziva od otrok. Ta projekt mi je takoj prirasel k srcu. Delo je potekalo zelo hitro, kar je bila gotovo prednost. Posnela sem sedem pesmi, pri nekaterih sem tudi igrala violončelo. Vse to pa je tudi spremljal moj oče na kitaro. Ob predstavitvah knjige bova seveda oba sodelovala s petjem oziroma igranjem.

Kakšno vlogo imata po tvojem petje in glasba v današnjem zapletenem komunikacijskem sistemu? Ali so otroci (pa tudi mladi in starejši) po tvojem še dovzetni za sporočilo, ki ga lahko posreduje pevka z majhnega ali večjega odra?

Težko vprašanje. Odgovorila bi tako: recimo, da se glasba deli na t.i. komercialno glasbo in na tisto, namenjeno poslušalcem, ki imajo določeno glasbeno formacijo, bolj izbrani publiki. Danes ima glasba lahko vpliv samo, v kolikor se pojavlja v medijih... Gotovo ne zato, ker je pevec na odru posebno komunikativen, izrazit, ali ker naredi poseben vtis. Če se kaka pesem stalno pojavlja po radiu ali televiziji, je logično, da ti mora postati všeč, to je skoraj avtomatično. Kar pa se tiče tiste "izbrane" glasbe, mislim, da je tam izrazna moč posameznega glasbenika ali pevca povsem različna, močnejša. Tam lahko nastopiš na odru in pokažeš svojo osebnost, izvajaš in interpretiraš. Takrat lahko tudi tisti, ki poslušajo, drugače cenijo tvoje delo. Tu ne gre samo za glasbeno izobrazbo poslušalcev. Stvar je predvsem v tem, kako poslušalci sprejmejo določen tip glasbe: nekateri lahko sprejmejo na primer jazz zelo dobro, kljub temu da nimajo kake posebne izobrazbe. Drugi, ki pa vsak dan poslušajo radio in nepretrgoma vrtijo samo komercialno glasbo, lahko s časom izgubijo občutek za to, kar je kvalitetna glasba. Gotovo je res, da je premalo vzgoje za to, kar je lepo. Vendar jaz pripisujem glavno krivdo za to, da se okus večkrat spreobrne v neokus, prav vplivu medijev, ki dajejo preveč prostora komercialni in nekvalitetni glasbi.

Pred poldrugim letom si z odliko zaključila študij na slovenskem pedagoškem liceju v Trstu. Kako si nadaljevala svojo študijsko pot?

Kar se tiče višješolskega študija, naj povem, da sem zadnji dve leti obiskovala pedagoški licej kot privatistka. Redno šolanje sem opustila predvsem zaradi glasbe. Šola me je začela obremenjevati in opazila sem, da sem kot privatistka lahko bolje usklajevala študij z drugimi obveznostmi. Moram pa reči, da sem še sedaj hvaležna nekaterim profesoricam, ki jim marsikaj dolgujem. Po maturi sem se znašla pred dilemo, ker imam veliko interesov: vpisala sem se na fakulteto za jezike, kjer sem izbrala slovenščino in nemščino. Oba predmeta sta mi zelo všeč, vendar je moja prava ljubezen predvsem filozofija. Tako da sem še danes v dvomu, ali naj menjam fakulteto. Moja prva zamisel pa je bila ta, da bi šla na ljubljansko Glasbeno akademijo, kjer bi študirala kompozicijo. Najprej sem se celo že vpisala, vendar so bili potem vstopni izpiti prav takrat, ko je bila tudi matura. To možnost sem kasneje opustila tudi zato, ker bi bil zelo dolg in naporen študij, ki bi mi vzel veliko več časa kot katerakoli druga fakulteta. Poleg tega bi se s to izbiro opredelila samo za glasbo in tudi to se mi ne zdi dobro.

Kakšna pa je bila tvoja glasbena pot? Marsikdo pozna tvojega očeta Tullia, glasbenika in profesorja kitare, pa tudi mamo, ki je na pedagoškem liceju poučevala glasbeno vzgojo. Menda so bili tudi drugi tvoji sorodniki oziroma predniki glasbeno nadarjeni. Zdi se, da se glasbeni talent pretaka tudi po krvi iz roda v rod?

Nedvomno je nekaj v družini. Moj oče se bavi z glasbo od svojega 17. leta naprej. Je kitarist, je pevec, skladatelj, včasih je tudi napisal besedila za pesmi. Logično je torej, da sem pod direktnim vplivam svojih staršev, zlasti očetovim, ker se je on ukvarjal tako z narodnozabavno kot z moderno glasbo. Moja mama pa je pianistka. Z njo sem naredila svoje prve korake v svet glasbe: ko sem bila majhna, sem z njo začela študirati klavir. Ta instrument sem igrala kar nekaj let, ob tem sem začela še violino. Tudi violino sem kar dolgo študirala, celih osem let, do petega razreda. Nazadnje sem se opredelila za violončelo, kjer trdno vztrajam. Sedaj se približujem koncu, diplomi. Morda se bo komu zdelo neumno, da sem se lotila toliko instrumentov, vendar jaz na to gledam drugače. Ta formacija je bila zame bistvena: poznavanje toliko instrumentov predstavlja sedaj mojo prednost, ker se zlahka znajdem v katerikoli zasedbi, gotovo je to pripomoglo k mojemu uspehu na ostalih področjih.

Na primer v petju... Kdaj si začela peti?

Peti sem začela v zboru Vesela pomlad, kjer sem sodelovala kar deset let. Potem sem se vključila v ansambel Zamejski kvintet. S kvintetom sem nastopala na neštetih veselicah. Kasneje sem začela sodelovati s svojim očetom in ga spremljala kot *back-vocalist*. Sodelovala sem pri snemaju njegovega CD-ja in pri kakem drugem projektu, npr. na kakem snemanju na radiu. Nazadnje sem začela lastno solistično pot v studiu Xavier v Kopru, kjer sem posnela nekaj pesmi, ki jih je, kot rečeno, Sandi Pohlen poslal na televizijo. Medtem sem večkrat sodelovala s pianistom Markom Sancinom, včasih pa z Aleksandrom Vodopivcem. Ogromno sem sodelovala z Aljošo Saksido. Skupaj sva se udeležila kar nekaj tekmovanj: leta '99 natečaja "Saranno famosi" na deželni ravni, to je v Trstu, istega leta tekmovanja *Mia Martini*, ko sem šla tudi na finale v Reggio Calabrio, letos pa sva sodelovala na tekmovanju *Un CD per Trieste*, kjer sva tudi zmagala. Ves čas pa nastopava v naših slovenskih društvih. V Big Bandu sodelujem v vlogi pevke skoraj od njegove ustanovitve, to je dve leti, pol drugo leto pa v zasedbi igram tudi bas kitaro.

Tvoj repertoar obsega slovenske klasične šansone, veliko pesmi je zate napisal tvoj oče. Ne odklanjaš niti narodnozabavne glasbe, modernih in zimzelenih uspešnic, sproščeno pa se sprehajaš tudi v svetu jazza. Kaj najraje poješ? Kakšno zvrst glasbe lahko pričakujemo na tvojem prvem CD singlu, ki je sedaj v pripravi?

Najraje pojem predvsem slovenske popevke iz šestdesetih let, na splošno pa tiste popevke, katerih besedilo je napisal kak mojster, npr. Miroslav Košuta, Miran Košuta idr. Pomembno je, da je besedilo lepo, zelo izrazno, pripovedno, tako, da se ga da interpretirati. Biti mora ekspresivno, ne pa tako, da nič ne pove in da ga moraš ponavljati skozi petnajst kitic... Drugače mi je zelo všeč jazz. Zvrst glasbe, ki jo sedaj snemam za svojo CD ploščo, bi lahko uvrstila med jazz in moderno pop glasbo: ritem je latinsko-ameriški, ki je klasičen za jazz, po drugi strani pa je instrumentacija moderna. Na tak način bi se rada približala tistim, ki imajo radi moderno glasbo, in tudi tistim, ki jim je všeč jazz. Na oddaji *Orion* pa sem ostala zvesta klasični popevki: *Žerjavico ljubezni* je v tipičnem slogu slovenske popevke napisal moj oče, besedilo pa je sestavil Miran Košuta. Mislim, da je moja prednost ta, da interpretiram besedila. Glede svojih vokalnih sposobnosti sem gotovo na istem nivoju kot druge pevke, ki izbirajo drugačen stil glasbe. Prednost pa, ki jo imam jaz in s katero se ponujam, pa je ta, da jasno izgovarjam in interpretiram besedila.

Zamejska mladina zelo slabo pozna slovensko kulturno sceno. Slovenski pevci in skupine niso zelo popularni. Čemu ali komu pripisuješ to nepoznavanje?

Če se omejim na mlade svoje generacije, lahko rečem, da sploh nikoli niso imeli navade, da bi doma gledali slovensko televizijo. Verjetno zato, ker se jim je zdelo, da imajo italijanske TV postaje ne vem kako lepe in dobre programe. V resnici po mojem slovenska televizija ponuja veliko bolj kulturne in izobraževalne oddaje. Isto bi lahko rekla o radiu. Ne poznajo pevcev, ker ne poslušajo slovenskega radia ne tržaške postaje ne ljubljanske ali katerekoli. Vključijo Radio Company in to se jim zdi najbolj imenitno. Zakaj? Ne vem... Očitno, ker niti starši niso imeli navade poslušati in gledati slovenskih oddaj. Pri nas doma je naravno, da gledamo slovensko televizijo, zato poznam slovenske ustvarjalce, slovenske pevce, zato je naravno, da se za to zanimam. Največji vpliv na mladino imajo po mojem starši. Šola bi lahko tudi imela pozitivno vlogo: lahko bi svetovala, katere oddaje si je vredno ogledati. Vendar bi bila pri tem omejena, saj dijaki doma delajo to, kar sami želijo. Čeprav mladi moje generacije, to se pravi osemnajst-devetnajstletniki ne bodo več pod direktno kontrolo staršev, bo pa le pomembno, kako so jih starši navadili, ko so bili še majhni.

STRAN 6

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

1. POSTNA NEDELJA

"In vpili smo h Gospodu, Bogu naših očetov." (5 Mz 26, 7)
"Kliče me in ga uslišim, z njim sem, ko je v stiski." (Ps 91, 15)
"Kdorkoli bo klical Gospodovo ime, bo rešen." (Rim 10, 13)
"Če si Božji Sin..." (Lk 4, 3. 9)

Postni čas, ki smo ga začeli s pepelnico, je čas tihega in globokega veselja. Jezus nam pravi: "Kadar se ti postiš, si pomazili glavo in umij obraz. Tako ne boš pokazal ljudem, da se postiš, ampak svojemu Očetu, ki je na skritem. In tvoj Oče, ki vidi na skritem, ti bo povrnil" (Mt 6, 17-18).

To veselje je sad vpitja "h Gospodu, Bogu naših očetov", ki je odpravil našo bedo, težavo in stisko", saj "nas je izpeljal iz Egipta z močno roko in z iztegnjenim laktom, z veliko strahoto, z znamenji in čudeži". Zato prinašamo Gospodu koš dobrih del, "prvine sadov zemlje, ki si mi jo dal, Gospod" (5 Mz 26, 7-8. 10).

Zdi pa se, da je post nekaj težkega, žalostnega in nemogočega. A v resnici nas post rešuje teže krivde in greha. Ker pomeni še najprej spremenjenje napačnega načina mišljenja, govorjenja in življenja, ki vodi v pogubo, zato je post zasuk, obrnitev in povrnitev k Bogu.

Judov kralj Jošija (640-609) se je bil lotil verske prenove vsega ljudstva, potem ko so bili našli v templju knjigo (zvitek) postave. Sv. pismo pravi o njem: "Pred njim ni bilo kralja, ki bi mu bil enak in bi se vrnil h Gospodu z vsem srcem, z vso dušo in z vso močjo, v celem zvest Mojzesovi postavi" (2 Kr 22, 8. 11; 23, 24-25).

"Postni čas", pravi Cerkev na II. Vatikanskem koncilu "ima dvojno nalogo. Z ene strani naj zlasti s spominjanjem krsta ali s pripravo na krst, z druge strani pa s pokoro pripravi na obhajanje velikonočne skrivnosti vernike, ki naj v tem času bolj vneto poslušajo božjo besedo in se z večjo gorečnostjo posvečajo molitvi... V katehezi je treba vernikom, ko jim poudarjamo socialne posledice greha, vtisniti v srce svojstveno naravo pokore, ki zameta greh kot žalitev Boga. Ne sme se zamolčati delež Cerkve pri spokornih delih in vneto naj se poudarja molitev za grešnike" (B 109. b).

Učimo se najprej pri Jezusovem krstu. Nebo, ki ga je bil greh zaprl, se je tedaj odprlo. Odprla ga je Jezusova molitev, ki je priklicala nadenj Svetega Duha v telesni podobi kakor goloba ter Očetov glas iz nebes: "Ti si moj ljubljeni Sin, nad teboj imam veselje" (Lk 3, 21-22). Bog nam razodeva svojo bližino, pričujočnost. Je z nami. V Duhu je s človekom, ki gre v puščavo, v lakoto in žejo, v kraj, ki je preklet in v oblasti hudega duha. Že lakota sama je otipljivo neusmiljena. Ezava je spravila ob pravice prvorojenstva (1 Mz 25, 31-34). Milijoni in milijoni ljudi, zlasti otrok, tudi danes od lakote umirajo, četudi se drugje kopljejo v grešnem preobilju: presiti so in zato ošabni, ledeno mrzli, da bi razumeli telesne muke ubogih in brezposlenih. Saj hlastanje po blagostanju človeka slepi in poneumlja, tako da ne vidi svetovne bede ne bolezni zaradi pomanjkanja vode, kruha in zdravil. Sicer "človek ne živi samo od kruha" (Mt 4, 4; 5 Mz 8, 3), a živi tudi od kruha. Misijonarji so si danes edini v misli, da je treba oznanjati vero v pravičnosti, tako da povsod pomagajo ljudem v stiski. Učijo jih umnega kmetovalstva, raznih rokodelstev, učijo jih brati in pisati, podpirajo in ustanavljajo višje šole, vzgajajo za socialno čutenje, za pravičnost. Ker le tako zdramijo človeka iz sanj, ki jih lahko neguje za pobožne želje o pričaranju kruha za vse človeštvo. Pač pa razodevajo trdo delo za vsakdanji kruh in pravično razdelitev dela in dobrin. Sv. Pavel uči: "Kajti nismo med vami živeli neurejeno, tudi nismo zastonj jedli kruha pri nikomer, ampak smo trudoma garali noč in dan, da ne bi bili v breme komu izmed vas... smo vam dali tole navodilo: kdor noče delati, naj tudi ne je ... opozarjamo in opominjamo v Gospodu Jezusu Kristusu, naj v tišini delajo in jedo svoj kruh" (2 Tes 3, 8-12).

Hudič zna spretno, čeprav je angel teme in ne luči, prikazati lakoto in žejo po imetju ali lakomnost po oblasti, po blišču slave, po denarju, po uživanju. Kajti to človeka popolnoma zasvoji, kakor preobilje vina, ki prijetno drsi po grlu, kakor mamila, kakor priliznjena in bahaška beseda. Take želje nimajo dna, padajo iz brezna v še globlje brezno. Lažejo in varajo. Zdrami pa nas lahko samo služenje Bogu, bogoslužje v cerkvi in bogoslužje po pameti, po duhu (Rim 12, 1), treznost v vsem življenju.

Jezus pusti skušnjavi, da se ga loti s praznim zaupanjem v deus ex machina, ki naj ga vsi občudujejo in slavijo, ker ga sami angeli vozijo okrog, da varno leti nad prekleto zemljo.

Postni čas naj zato prenavlja človeka po veri in upanju v Boga, ki z nami trpi. Molitev naj nas spominja, da smo krščeni in pokopani v Jezusovo smrt (Rim 6, 3.4).

Sv. Peter nas spodbuja: "Ljubi, kolikor ste soudeleženi pri Kristusovem trpljenju, bodite veseli, da se boste veselili in radovali tudi, ko se bo razodelo njegovo veličastvo" (1 Pet 4, 13).

"Moji bratje, kadar pridete v razne preizkušnje, imetje to za čisto veselje" (Jak 1, 2).

KONČAL SE JE KONZISTORIJ V VATIKANU

V ZNAMENJU LJUBEZNI IN KRIŽA

JURIJ PALJK

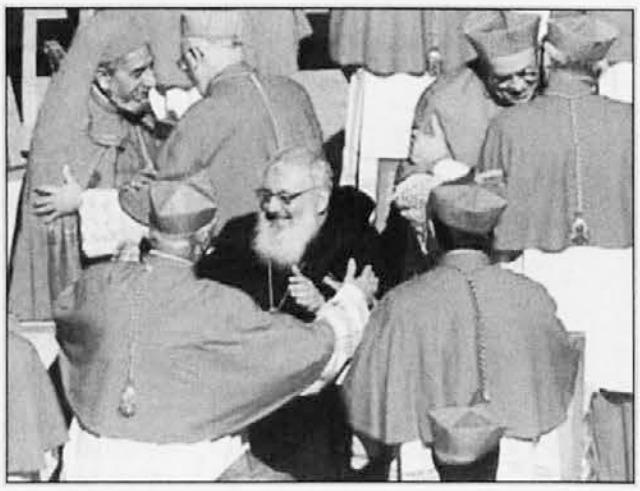

"Vaše najbolj živo in dejavno pričevanje bo vedno zaznamovano s križem, kajti križ je vodilo Boga na svetu!" je vzkliknil sveti oče Janez Pavel II. 22. februarja 44 novim kardinalom na Trgu sv. Petra v Rimu, ko jih je nagovoril, preden jim je izročil zlati kardinalski prstan z vgraviranim znamenjem križa.

Osnovno pravilo edinosti Cerkve je po papeževem mnenju vodilna vloga Petra ter njegovega naslednika. In prav kardinali so po papeževih besedah "prvi sodelavci Petrovega naslednika", ker so poklicani, da "tako skupno kot posamezniki dajo svoj delež pri vodenju Cerkve danes". Da pa bi vsi kristjani dosegli enotnost, spravo in edinost v Kristusu, "ki si to srčno želi", moramo "vsi skupaj moliti na še poseben način, da bi v tretjem tisočletju prišlo do ponovnega združenja in edinosti med kristjani".

Ko je papež novoimenovanim kardinalom izročal preproste zlate kardinalske prstane, jim je tudi povedal, da so prstani simbol "dostojanstva, pastoralne vneme in večje povezanosti s Sedežem sv. Petra." Janez Pavel II. se je spomnil tudi časov, "ko je bil rimski škof v prvih stoletjih krščanstva Petrov naslednik za vse kristjane in je nemoteno deloval in vodil Cerkev, ne da bi naletel na odpor ne na Vzhodu ne na Zahodu". Jasno je tudi poudaril, da je konzistorij sklical na dan, ko se praznuje Petrova vodilna vloga v Cerkvi, praznik Petrovega sedeža: "Zame je Božja previdnost dejstvo, da z vami in z vsem kardinalskim zborom svečano obhajam praznik Petrove učiteljske, vodilne vloge v Cerkvi, vloge Petrovega sedeža, kajti to predstavlja poseben in obenem zgovoren znak edinosti, v katerem začenjamo vsi skupaj obdobje po svetem letu, po velikem jubileju."

Kot se je dan prej, 21. februarja, zbralo na Trgu sv. Petra več kot petnajst tisoč vernikov, je bila s svetim očetom in novimi kardinali zbrana številna množica ljudi tudi dan kasneje, kar je dalo slovesnosti poseben čar. Do sedaj smo bili namreč priče sicer prijetnim slovesnostim ob imenovanju novih kardinalov, a ne velikim množicam vernikov. Kardinali so se v procesiji počasi zvrstili pred papežem, ki je vsakemu posebej nataknil na prstanec desne roke kardinalski prstan. Pomembno je sveti oče poudaril, da je ta gesta vez s svetim Petrom, kajti "na velikem oceanu, ki se razprostira pred ladjico Cerkve, računam na vas, da ji bomo skupno zmogli najti pravilno smer in tako pot v resnici in ljubezni, da bo Cerkev, ki bo zmogla premagati vse viharje v svetu, postala vedno bolj dejaven znak in simbol, orodje edinosti za ves človeški rod!" Da bi prišla ekumenska gesta še bolj do izraza, sta se pred svetim očetom prva pojavila vzhodna patriarha Stefanos II. Gatas in Ignace Moussa II., se pravi novoimenovana kardinala, ki stojita na čelu dveh krajevnih Cerkva, ki sta most z vzhodnimi krščanskimi občestvi, s pravoslavnimi Cerkvami.

Ko je sveti oče govoril o križu kot o "vodilu Boga na Zemlji", je še dejal: "Na križu je Kristus dal človeštvu največji nauk življenja, ki je v tem, da drug drugega ljubimo, kot je on nas ljubil: do zadnjega bistva in koščka samega sebe." Papež se je tudi večkrat spomnil prvega poslanstva Petrovega naslednika, ki je v tem, da je pastir, da vodi vernike po pravi poti. Dejal je tudi, da Kristus-Dobri pastir ne pozabi niti ene same ovce, niti enega človeka, saj smo pred njim vsi enaki, vsi Njega vredni.

Prav na dan, ko je v Rimu potekal konzistorij, je prišla vest iz Venezuele, da je v Caracasu v starosti 82 let umrl kardinal Jose' Ali Lebrun Moratinos, ki ga je sedanji papež imenoval za kardinala leta 1983. Papež se ga je spomnil v molitvi in je o njem dejal, da je bil to "velik mož, zavedal se je pomena II. Vatikanskega koncila, ki ga je skušal prenašati v vsakodnevno življenje Cerkve, katero je posodobljal potrebam časa in novih razmer v zvestobi Kristusu in Petrovemu naslednику." Tako se je kardinalski zbor sedaj zmanjšal na številko 183; od teh ima samo 135 kardinalov manj kot 80 let in ima torej tudi volilno pravico v primeru morebitnih konklav-volitev novega papeža.

DESETLETJE DOBROTE ŠKOFIJSKE KARITAS KOPER

DUHOVNA RAST

Čim je bilo zopet dovoljeno, so v koprski škofiji ustanovili svojo Karitas. Takoj je imela polne roke dela, saj je le počasi spreminjajoči se režim le navidezno zapolnjeval stiske ljudi. Najintenzivnejše je rasla tam, kjer so bile te največje, zato ni čudno, da je ustanavljanje župnijskih Karitas vsako leto bolj dinamično. Posledice postsocialističnega "divjega" gospodarstva kličejo vse več prostovoljcev, zlasti k pomoči starejšim, obnemoglim, ki si te ne morejo plačati, družinam z brezposelnimi starši, zasvojenim. Nenadne velike potrebe po prostovoljcih pogojujejo naravne nesreče, vojne, najrazličnejša preganjanja ljudi in organiziran prebeg, ki je vzrok za vse več beguncev. Naj socialno brezbrižnost oblasti, njej naklonjeni mediji, to še tako opravičujejo, dobrodelnost lahko opravijo le konkretne roke, požrtvovalnih, čeprav "klerikalnih" prostovoljcev.

Škofijska Karitas Koper je 24. februarja v prostorih Škofijske gimnazije Vipava pripravila občni zbor, na katerem je predstavila svoje desetletno delo. Kot je povedal koprski škof Metod Pirih, je bila ustanovljena septembra leta 1990. Z organiziranim delom duhovnikov in laikov je dobrodelnost Karitas, poleg oznanjevanja in bogoslužja, tretja razsežnost Cerkve, v zelo kratkem času zajela številne prostovoljce. Škof se je zahvalil vsej tej množici, tem ljudem dobre volje, njihovim voditeljem in tajništvu. Karitas je postala zopet množica dobrohotnih ljudi, ki hodijo po stopinjah dobrote svojega vzornika Jezusa Kristusa in svetnikov. Po njegovem naročilu je skrb za uboge, potrebne in preizkušane ena njihovih bistvenih nalog. Prav povsod so ljudje, ki potrebujejo njih žrtvovani prosti čas, njih iskreno pomoč, zlasti pri stiskah sodobnega človeka, ki postaja vse bolj upravičeno nezaupljiv. Zato izvira verodostojnost pripadnosti Kristusu iz konkretnih dobrih del.

Iz poročila ravnatelja Škofijske Karitas Mateja Kobala je ustanovljena že v čez šestdeset odstotkih župnij te škofije. V njih deluje skoraj tisoč prostovoljcev. Raziskave so pokazale, da so bili največ pomoči potrebni ostareli osamljeni, materialno ogroženi, ljudje s stisko duhovne praznine, družine z brezposelnimi starši, zasvojenci, ob zakonskih problemih in najrazličnejših drugih primerih. V lanskem letu so bili dejavni na področju posredovanja posvojitev na razdaljo, ko so pomagali 115 otrokom iz Slovenije in tudi Hrvaške. Da bo korak v šolo vesel, so pomagali 1187 otrokom; umetniki za Karitas so na šesti likovni koloniji pomagali bivanju socialno šibkim dijakom v Domu Škofijske gimnazije v Vipavi. Sledili sta pomoč Škofijski Karitas Banjaluka in drugod po tujini ter obnova Doma Karitas, kjer so ustanovili Zavod Karitas Samarijan; za potres v Posočju so lani izročili 32.000787 SIT 39 družinam, zbranega denarja v vseh slovenskih škofijah; za plaz Log pod Mangartom so zbrali do konca leta po škofijah 36.548.732 SIT (od tega je samo SK Ljubljana zbrala 27 milijonov SIT). Sredstva bodo začeli črpati sporazumno s krajani, ko bodo začeli obnovo. Še bi lahko naštevali.

Žal Karitas od države nima zagotovljenih virov delovanja kot nekatere druge prostovoljne organizacije. Uresničitev načrtovanih programov je torej odvisna od dobrih ljudi, ki prispevajo za druge iz osebnih sredstev. Tudi dosedanje prošnje na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, lokalne skupnosti, so ostali programi na papirju, odzivov pa malo. Veliko problemov lahko rešijo s prispevkom za Fundacijo invalidskih in humanitarnih organizacij. Od vse slovenske prireditve *Klic dobrote* je Koprska škofijska Karitas prejela 3.816.598 SIT. Številne prispevke so prejeli tudi po razdeljenih položnicah, od župnijskih nabirk ali da so darovalci nakazali neposredno na žiro račun. Od tega je imela Karitas 13. 046.162,24 SIT stroškov. Po besedah Mateja Kobala, ravnatelja škofijske Karitas, bodo v naslednjem letu v škofiji pospeševali karitativno miselnost; pripravili bodo spodbude za ustanovitve in uvajanje v delo župnijskih Karitas; animirali bodo tudi mlade za civilno služenje; dajali pobude za oblikovalne programe za vojake civiliste; skrbeli za čim boljši pretok informacij (začetek izdajanja informatorja); nadaljevali bodo z usposabljanjem sodelavcev; iskali bodo možnosti za financiranje programov in delovanje; začeli bodo dejavnosti za izpeljavo pomoči Logu pod Mangartom; končana bo pomoč Posočju v potresu; nadaljevali bodo še ostale začete programe in raziskali možnosti še za nove. Več pozornosti bodo posvetili tudi boljši obveščenosti državljanov o njihovi dejavnosti in možnosti za pomoč.

MM

PASTIRSKO PISMO SLOVENSKIH ŠKOFOV ZA POST 2001

O SOCIALNI PRAVIČNOSTI, SOLIDARNOSTI IN POŠTENJU (1)

Skoraj v celoti objavljamo prvi del pastirskega pisma z močno in konkretno socialno vsebino, ki so ga v začetku posta naslovili na slovenske vernike slovenski škofje.

Dragi verniki!

V novo leto in novo tisočletje smo stopili opogumljeni s praznovanjem svetega leta 2000 in z obhajanjem slovenske sinode. Spoznanja, ki smo si jih ob teh praznovanjih nabrali, morajo odslej voditi naše življenje in naše ravnanje. Samo tako bosta sv. leto in sinoda rodila želene sadove. (...)

V našem svetu, kjer se vedno več ljudi ravna izključno po načelu, kaj se splača in kaj ne, kje je dobiček in kje ga ni, je za kristjane toliko bolj pomembno, da znamo nekaj narediti tudi zastonj, in sicer za bližnjega, za skupnost, za župnijo, za Cerkev. (...).

Bog, ki se je učlovečil in razodel v Jezusu Kristusu, je velikodušna Ljubezen, ki naj jo v življenju posnemamo. Poleg ljubezni nas spodbuja h kreposti pravičnosti. Osnova našega življenja v vseh skupnostih, tudi v državi, je pravičnost, ki nam nalaga, da damo vsakemu, kar mu gre, kar mu pripada in kar si je zaslužil. Brez pravičnosti postane država podobna roparski tolpi, kjer vlada zakon sile in moči, ne pa zakon pravičnosti, pravi sv. Avguštin (De civitate Dei IV, 4). Država, ki ni zgrajena na pravičnosti, ni vredna tega imena. Zakoni, ki niso pravični, niso zakoni v pravem pomenu besede, temveč so sprevrženi zakoni in ne obvezujejo človeka v vesti.

Verujemo, da je Bog Oče vseh ljudi in da so naravna bogastva namenjena vsem, ne samo nekaterim in ne samo za naš čas. Prav tako je Bog dal ljudem različne darove in talente, zaradi katerih so eni uspešnejši v gospodarskih, drugi pa v negospodarskih dejavnostih. Kar imamo ali kar smo naredili zase, ima vedno tudi družbeno, socialno razsežnost. Nikoli ne delamo in ne skrbimo samo in izključno zase. Vsaka naša dejavnost in vsak naš uspeh koristita in morata koristiti ne le nam, ampak tudi drugim. Vsi smo otroci Boga Očeta ter bratje in sestre Jezusa Kristusa. To je najvišji temelj naše enakosti v človeškem dostojanstvu, naše povezanosti in vzajemnosti.

Merilo, s katerim merimo pravičnost v družbi, je skupno dobro, z drugimi besedami, ugodne razmere in čim bolj izenačene izhodiščne možnosti, da si ustvarimo srečno in uspešno življenje. Te ugodne razmere ustvarja država, ko skrbi za pravično in učinkovito pravno ureditev, za red, mir in sodelovanje vseh, za enakopravnost vseh državljanov in za zdravo gospodarsko, izobraževalno, kulturno in moralno-duhovno stanje v državi. Zato ima država pravico in dolžnost, da z ustrezno davčno politiko in drugimi sredstvi, ki jih ima na voljo, podpira predvsem tiste, ki so brez svoje krivde v slabšem položaju kakor drugi. To so npr. mladi iz revnejših slojev, brezposelni, invalidi ter mlade in številne družine. Davki naj bi bili pravično porazdeljeni, in sicer tako, da tisti posamezniki ali podjetja, ki imajo veliko in donosno premoženje, prispevajo več za potrebe skupnosti, drugi pa manj. Državna oblast je dolžna poskrbeti za pravično davčno zakonodajo, prav tako pa tudi za to, da so davki plačani. Državljani, bodisi posamezniki ali podjetniške skupine, so dolžni dohodke pošteno brez utaje prijaviti in tudi plačati. (...)

Tako, socialno državo, ki skuša blažiti socialne razlike, najbolj ogroža neusmiljeno pehanje za dobičkom, ki je pri nas bolj brezobzirno in grobo kakor v razvitejših državah z daljšo demokratično izkušnjo. Žrtve brezobzirnega pehanja za dobičkom so najprej brezposelni (...). Žrtve so ženske, ki za enako delo ne dobijo enakega plačila kakor moški. (...) Prav tako je krivična prevelika razlika v plačah med zaposlenimi v vodstvu podjetja in drugimi delavci. Razlike so upravičene, saj so tudi odgovornosti in zasluge različne. Vendar imajo svoje meje, predvsem tedaj, ko so najnižji dohodki očitno pod mejo dostojne plače.

Omeniti moramo tudi krivice, ki se dogajajo staršem šolarjev in dijakov, predvsem tistim, ki stanujejo daleč od mestnih središč, kamor se morajo otroci voziti v šolo. Poseben primer predstavljajo študentje, ki niso sprejeti v redne programe, lahko pa študirajo kot izredni študentje, s tem pa morajo plačevati visoko šolnino in jih to spravlja v očitno neenak položaj in so veliko breme za starše. V obeh primerih gre za neenakost in dodatno obremenitev za družine, kjer je več otrok, zato mora država to neenakost ublažiti. To zahteva pravičnost, zahtevajo pa tudi interesi države, saj ji ne sme biti vseeno, če število rojstev pada ali če se nekatera območja naše domovine hitro praznijo. Cerkev si prizadeva, da koncilsko priznanje zakoncem, ki sprejmejo večje število otrok, in klic slovenske sinode Izberi življenje ne bi ostala brez odziva v naši družbi.

(...) Tudi mi kot občestvo verujočih moramo delati za pravičnost in solidarnost v naših okoljih. Po svojih pristojnostih in možnostih pa moramo tudi od oblasti vedno znova zahtevati, da skrbi za socialno pravičnost in krivice odpravlja.

DALJE

PISMO TRŽAŠKEGA ŠKOFA EVGENA RAVIGNANIJA OB LETOŠNJEM POSTU

"GLEJTE, V JERUZALEM GREMO"

Sestre in bratje v Gospodu,

naše postno potovanje se je ravnokar začelo. Kot Jezusovi učenci smo sprejeli povabilo, da se z njim vzpenjamo proti Jeruzalemu. V Markovem evangeliju beremo: "Jezus je hodil pred njimi. Čudili so se, tisti pa, ki so ga spremljali, so se bali" (Mk 10,32). Čudenje in strah: čemu? Mogoče so se čudili, ker ni hodil z njimi, ampak pred njimi? Ali pa so se bali, ker so slutili, da se bo zgodilo to, kar jim je bil napovedal? Prav to je bilo. Potrditev najdemo v jasni besedi Učenika dvanajsterim: "Glejte! V Jeruzalem gremo in Sin človekov bo izročen velikim duhovnikom in pismoukom. Obsodili ga bodo na smrt in izročili poganom" (Mk10,33).

Kaj pomeni iti v Jeruzalem skupno z njim? Pomeni, da ga spremljamo na poti, ki vodi križu naproti, da doživljamo z njim skrivnost trpljenja in smrti, da bomo tudi deležni njegovega vstajenja. To ni lahka pot. Samo velika ljubezen nam lahko pomaga, da hodimo po njej in dospemo do žrtve lastnega življenja tako, kot je Jezus daroval svoje življenje Očetu, da bi po širokogrudnem odpuščanju s seboj spravil človeštvo.

Papež nas v svojem Postnem pismu vabi, da tudi mi uresničimo ono veliko ljubezen, ki naj nagne naše srce, da bo imelo razumevanje do vseh in jim moglo odpustiti, tudi do tistih, ki nas ne ljubijo. Ljubiti tistega, ki nas je užalil, ponižal, nam je povzročil trpljenje. To stane in stane mnogo. Vemo namreč, da ni lahko "spreobrniti se k odpuščanju in spravi" med nami, v naših družinah, v družbi, v kateri živimo. Med drugim zato, ker ni lahko utišati v nas skušnjavo do povračila, ne da bi pričakovali, da drugi naredi prvi korak in se poniža zaradi krivde, da ne bi pri tem trpelo to, kar imenujemo dostojanstvo, ki pa je le drugi videz našega ponosa. Stane, zares veliko stane.

Duh Gospodov, ki je Ljubezen, naj nam da moči in poguma, da bomo možje in žene, ki gredo skupno z Jezusom proti Jeruzalemu, dokler ne bomo soudeleženi pri njegovem križu in odpuščanju, ki naj ga velikodušno podarimo in prejmemo, da bo z njim iz dneva v dan spet vzcvetelo upanje na družbo, ki se je spravila v bratstvu in miru.

Naj vas vedno spremljajo moja molitev, moja naklonjenost in blagoslov.

SODOBNA VLOGA BESEDE

O DOBREM TISKU (2)

DRAGO LEGIŠA

Dne 20.1.2001 sem v sobotni prilogi ljubljanskega Dela bral "Dnevnik", ki ga piše univerzitetna profesorica in publicistka dr. Manca Košir. V nedeljo, 14. januarja, je med drugim tako pisala: "Ob sedmi zvečer k maši v prelepo Plečnikovo cerkev sv. Frančiška v Šiško. Cerkev je postavljena kot trg, na katerem so prvi kristjani poslušali veselo oznanilo in se tudi sami veselili. Danes je veselje redko, radost sumljiva. Vendar: ljubiti je temeljno Kristusovo sporočilo in najmočnejša zaveza tistih, ki vanj verujemo!"

Tu bi omenili vrednote in kreposti, ki so danes še kako aktualne: strpnost, spoštovanje bližnjega in njegovega prepričanja, sprava, medsebojna vzajemnost ali solidarnost, poudarjanje tega, kar nas združuje, in odklanjanje tega, kar nas razdvaja ali ločuje. Krščansko sredstvo množičnega obveščanja se mora po mojem v prvi vrsti zavzemati za socialno zatirane in prezirane, za revnega delovnega človeka, ki predstavlja večino in jedro vsakega, tudi našega naroda. Menim, da mora poštenje veljati ne samo v zasebnem, temveč tudi v javnem življenju. Predvsem tu naj se izvajajo načela krščanske morale. Ljudstvo si končno želi predvsem miru in je do grla sito medsebojnih prepirov, obrekovanja in prerekanja tudi po časnikih in drugih sredstvih množičnega obveščanja. Te želje in pričakovanja se poudarjajo zlasti v tem mesecu po vsem krščanskem in katoliškem svetu, torej tudi pri nas.

Potem ko smo na splošno govorili o smotrih in namenih ter ciljih dobrega tiska, poglejmo malo na razmere pri nas. Slovenci smo v Italiji številčno šibka manjšina sredi velikega, nad 50-milijonskega italijanskega morja. Tega se moramo vedno zavedati, kar pa nikakor ne pomeni, da se moramo čutiti za nekaj manjvrednega. Nikakor! Iz lastne dolgoletne izkušnje dobro vem, da lahko opravljamo zelo koristno delo tako sebi kot družbi, sredi katere živimo, če se znamo obnašati kot ozaveščeni ljudje, kot ljudje, ki ne skrivajo svojih jezikovnih oz. narodnih korenin, temveč sprejemajo soočanje z večinskim narodom povsem na enakopravni ravni. Zaradi svojih obveznosti, prej v javni upravi in nato kot izvoljen predstavnik časnikarjev iz dežele Furlanije-Julijske krajine v vsedržavni časnikarski zbornici v Rimu (izvoljen sem bil štiri mandate zapored, torej nad 12 let), sem bil mnogokrat v italijanski prestolnici in drugod po Italiji. Priznati moram, da sem, razen nekaj zelo redkih izjem, bil povsod dobro sprejet in nisem naletel na kdovekakšne težave, čeprav so vsi vedeli, da sem pripadnik slovenske manjšine, kar sem sicer vedno in povsod poudarjal in svoje narodne pripadnosti nisem nikdar in nikjer skrival. Gotovo je prav taka drža imela za posledico, da sem bil za ozaveščene, pametne Italijane zanimiv, poslušali so moja izvajanja, saj sem jih lahko iz prve roke seznanjal s problemi in zadevami, o katerih bi drugače mnogo teže dobili natančno informacijo ali pa bi je sploh ne dobili.

DALJE

SVETNIK TEDNA

27. FEBRUAR

SILVESTER ČUK

GABRIJEL OD ŽALOSTNE MATERE BOŽJE

Mnogi kristjani, ki berejo ali poslušajo življenje svetnikov in svetnic, pravijo: "Vsi so delali nekaj izrednega, da so postali svetniki. Kaj bo pa z nami, ki živimo povsem vsakdanje življenje?" O današnjem svetniku pa njegovi življenjepisci pravijo, da je svetnik postal prav zato, ker ni bil nič posebnega in izrednega. Ko ga je papež Benedikt XIV. leta 1920 razglasil za svetnika, je dejal: "Mladi pasijonist ni v kratki dobi svojega življenja izvršil ničesar, kar bi svet imel za veliko in vredno občudovanja. Trudil se je vestno in stanovitno, da je spolnil svojo dolžnost. In to je nauk, ki ga po njem daje Bog in Cerkev vsemu človeštvu..."

Svetega Gabrijela prištevamo med novodobne svetnike. Rodil se je namreč v 19. stoletju, točneje 1. marca 1838 v Assisiju, rojstnem mestu sv. Frančiška, in po njem je pri krstu dobil ime. Oče Sante Possenti je bil visok uradnik papežke države in je bil leta 1841 prestavljen za upravnika mesta Spoleto. Tam je Francesco preživljal svojo mladost. Ko je bil sredi pubertete, mu je umrla mati in vzgajal ga je oče, ki je bil globoko veren in dokaj strog mož. Francesco je bil silno družaben fant, malo vihrav, nagnjen k pustolovščinam, vendar vse v mejah poštenosti in dostojnosti. Imel je veliko veselje do lova, bil je strasten plesavec (Wilhelm Hunermann je o njem napisal življenjepisni roman, ki mu je dal naslov Plesavec iz Spoleta). Bil je tudi bister in nadarjen. Oče ga je poslal na znane učne zavode v Spoletu: najprej k šolskim bratom, nato pa v jezuitski kolegij, vendar ga ti redovniki niso pridobili za svoj red.

Mladi Possenti pa je že od svojega dvanajstega leta dalje mislil na redovniški poklic. Ko se je razvil njegov prekipevajoči, navidez veseljaški značaj, je malokdo verjel, da je rojen za redovnika. Ko je bil star osemnajst let pa je nekoč ob pogledu na Marijino sliko dobil notranje razsvetljenje in se je nepreklicno odločil za strogi red pasijonistov. Hotel je biti redovnik z vsem srcem. Šlo mu je samo za to, da bi ugajal Mariji in se v njeni šoli potopil v božjo ljubezen. Za red pasijonistov je značilno, da se njegovi člani ob premišljevanju Jezusovega trpljenja in smrti ustavljajo ob najmočnejšem dokazu za božjo ljubezen do človeka. Ker je bila Marija ob pogledu na trpečega Sina priča njegove največje ljubezni, si je izbral redovno ime Gabrijel od žalostne Matere božje.

Leta 1857 so mu že dovolili narediti redovne zaobljube in ga še deset mesecev obdržali v samostanu v Morrovalli. Od tam je šel za eno leto v Turin študirat filozofijo, od poletja 1859 pa vse do svoje smrti je bival v samostanu v Isoli del Gran Sasso. Zaradi političnih homatij (Italija se je hotela otresti avstrijskega jarma) se mu je uresničila želja, da bi postal duhovnik, a je prejel samo nižje redove. Ko je prišla huda bolezen, ki mu je prinesla smrt, jo je pozdravil kot ljubo poslanko iz nebes. Silne bolečine so mu bile dobrodošla priložnost, da more Bogu izpričati svojo pripravljenost za popolno daritev življenja. Ob tem je vsa okolica čutila, da je ostal cel človek, blag, pozoren, dobroten. Kadar ni bil zatopljen v molitev, je vse okrog sebe presojal trezno kakor vsak zdrav človek, dovzeten za vsako plemenito veselje.

Telesno življenje brata Gabrijela od žalostne Matere božje se je izteklo 27. februarja 1862, ko še ni dopolnil štiriindvajset let. Leta 1908 je bil prištet med svetnike, leta 1920 pa ga je papež Benedikt XIV. razglasil za svetnika in ga postavil za drugega zavetnika katoliške mladine v Italiji. Na svetnikov grob v veliki cerkvi mesta Isole del Gran Sasso vsako leto prihaja okoli 700.000 romarjev.

OB TORKIH IN PETKIH OB 18.45

LETOŠNJI POSTNI GOVORI NA RADIU TRST A

Jutri, v petek, 2. marca, se bodo na Radiu Trst A pričeli postni govori, že tradicionalna vsakoletna postna razmišljanja, ki jih za slovenski Radio Trst A pripravljajo slovenski duhovniki in uredništvo informativnega programa naše deželne radijske postaje. Ker gre za izjemno poglobljena vprašanja verskega in življenjskega značaja, vlada za postne govore veliko zanimanje med našimi bralci in slovenskimi verniki pri nas in v Sloveniji. Prav zato tudi sporočamo, da bodo letos prvič pripravljali postne govore tudi slovenski kapucini.

Že jutri bo tako ob 18.45 na vrsti prvi postni govor, ki ga je pripravil provincial slovenskih kapucinov, brat Štefan Balažič, ki bo govoril na temeljno temo posta, saj bo naslov njegovega razmišljanja *Pomni človek, da si prah!*, se pravi o naši minljivosti na tem svetu in večnosti.

Že v torek, 6. t.m., pa bo ob isti uri, petnajst pred sedmo zvečer, na valovih Radia Trst A že drugi letošnji postni govor, ki ga je pripravil kapucinski brat Milan Kvas, kaplan v Štepanji vasi pri Ljubljani. Gospod Kvas bo spregovoril na temo *Božja beseda in molitev rodi spreobrnjenje.*

Našim bralcem toplo priporočamo poslušanje postnih razmišljanj, ker gre za teološko in versko poglobljene teme, ki se nas vseh tičejo. Zaradi neposrednosti radijskih oddaj so tudi živa vez med duhovnikom in vernikom, tudi tistim, ki se zaradi takih ali drugačnih razlogov sicer ne more udeleževati maš in drugih verskih dejavnosti. Istočasno pa so to tudi razmišljanja, ki nas silijo, da razmislimo svoje vsakdanje življenje, naše vsakdanje krščanstvo.

O postnih govorih na valovih Radia Trst A bomo v prihodnje še poročali.

BOGATA ZGODOVINSKA PUBLIKACIJA

PREDSTAVITEV TAVANOVEGA ZBORNIKA

V dvorani goriškega pokrajinskega sveta je bila 16. februarja predstavitev zbornika, posvečenega Luigiju Tavanu **(na sliki)** ob njegovi 75-letnici. Zbornik z naslovom *Chiese di frontiera* (nad 400 strani) je izšel ob koncu lanskega leta z letnico 1999. Izdal ga je goriški *Istituto di storia sociale e religiosa*, uredil pa Silvano Cavazza. S svojim sodelovanjem je enaindvajset italijanskih, slovenskih in avstrijskih avtorjev želelo počastiti življenjski jubilej znane goriške osebnosti, cerkvenega zgodovinarja, vsestransko zavzetega duhovnika in prijatelja. Na predstavitvi so številnemu občinstvu spregovorili predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin, predsednik Inštituta za družbeno in cerkveno zgodovino Cesare Scalon, z daljšim govorom pa Kurt Egger, France M. Dolinar in sam slavljenec. Govor slovenskega zgodovinarja objavljamo skoraj v celoti, saj so v njem nakazane glavne Tavanove dejavnosti in zasluge.

Luigi Tavano ima posebno karizmo, da zna združiti osebe z različnih raziskovalnih področij, različnih življenjskih pogledov, različnih narodnosti in jezikov v skupnem projektu, ki brez predsodkov temelji izključno na virih. Nobena skrivnost ni, da ga privlači prvenstveno zgodovina njegove ožje goriške domovine, značilno zanj pa je, da Goriško vedno obravnava v kontekstu Srednje Evrope, in to v najlepšem pomenu te besede. Zanj je Goriška na nek način "srce Evrope", enako odprta na sever in jug, vzhod in zahod. Tako moramo razumeti tudi naslov zbornika njemu v čast Chiese di frontiera. *Beseda Cerkve je zavestno postavljena v množino, meja pa je izražena v ednini. Pojem meja ja na tem mestu uporabljen izključno v pomenu teritorialne opredelitve in ne kot fenomen, ki bi oviral znanstvene, kulturne in osebne stike in ki bi blokiral duhovni razvoj narodov, ki živijo na obeh straneh državne meje. To simboliko izraža tudi upodobitev Svete gore na naslovnici, ki preko političnih meja združuje narode na obeh straneh meje.*

Ta duhovna, človeška in znanstvena odprtost tako Inštituta kot osebno Luigija Tavana odseva tudi v naslovih prispevkov jubilejnega zbornika njemu v čast. Avtorji obravnavajo teme, ki sežejo preko goriškega mesta in njegove večnacionalne nadškofije, do sedanje ljubljanske škofije, govore o duhovni podobi notranjeavstrijskih dežel, o reformah Jožefa II. na Goriškem in Bavarskem, o večnacionalnih in multireligioznih problemih Balkana,o goriških misijonarjih v tujini, o problemu liturgičnega jezika v Istri v 19. stoletju, o problemih fašizma, o tragični usodi duhovnika Petra Kupljenika in o poznavanju slovenske literature med Furlani.

Zbornik na nek način odseva celotno aktivnost goriškega inštituta, v vodstvu katerega je od samega začetka Luigi Tavano. Dejavnosti Inštituta je neločljivo vtisnil svoj pečat, posvetil ji je svoje moči, svoj znanstveni interes in predvsem svoje organizacijske sposobnosti. Že prvi znanstveni simpozij o Štefanu Kocijančiču (1818-1883), duhovniku v službi kulture med Slovenci in Furlani (Gorica 1984), je povezal med seboj avtorje iz Italije, Slovenije in hebrejskega sveta ter vzbudil živo zanimanje znanstvene publike. Ob sodelovanju z učenjaki, kot so Gabriele de Rosa, Angelo Gambasin, Giacomo Martina, Fulvio Salimbeni, Vittorio Peri, Inigio Rogger, in njihovimi inštituti je bila goriška zgodovina bolj živo navzoča v italijanski javnosti, sodelavci iz tujine pa so poznavanje in izkušnje goriškega Inštituta ponesli preko italijanskih meja, predvsem v slovensko in avstrijsko zgodovinopisje.

Inštitut lahko dobro deluje le, če za njim stoji oseba, ki ga ima rada, ali bolje rečeno, ki v njem dela z veseljem. Za vsemi iniciativami in vsemi projekti Inštituta ves čas stoji Luigi Tavano. V jubilejnem zborniku njemu v čast je objavljena njegova bibliografija. Osebno mi je žal, da ni bil objavljen tudi njegov življenjepis, v katerem bi vsaj nakazali, če že ne podrobno obdelali, celotno Tavanovo dejavnost, povezano z aktivnostjo Inštituta. (F.M. Dolinar)

BESEDE NA PREŠERNOVI PROSLAVI V MIRNU

ZA PRISTNO SLOVENSKO ISTOVETNOST

Objavljamo besedilo priložnostnega govora, ki ga je 8. februarja letos imel na Prešernovi proslavi v okviru katehetskega tedna na Mirenskem Gradu primorski kulturni delavec in sodelavec našega lista Marko Vuk. - Uredništvo

Izzvenela je slovenska himna v izvedbi moškega pevskega zbora Chorus '97 iz Mirna, ki ga vodi Anton Klančič, izkušen glasbenik-domačin, ki je že pred več kot 35 leti v isti vasi ustanovil svoj prvi pevski sestav - Moški zbor Miren, kasneje je kot pevovodja deloval tudi v bližnjem Opatjem selu in v zamejskih Gabrjah, sedaj pa se je spet vrnil v domače okolje h Chorusu, ki ga sestavljajo pevci iz Mirna in bližnjih vasi.

Kot sami vidite, so to možje srednjih let, ki so vsi zrasli iz primorske pevske tradicije, tu v naših krajih še toliko pomembnejše. Živimo namreč na zahodnem robu slovenskega narodnega ozemlja z močnim in vplivnim italijanskim sosedom, s katerim pa zlasti v preteklosti nismo imeli vedno prijaznih odnosov. Prav slovenska pesem, zborovska in ljudska, je bila tista, ki je v hudih časih, zlasti še med obema vojnama pod fašizmom, poleg prizadevanj domoljubnih duhovnikov in drugih vplivnih javnih delavcev v odločilni meri pomagala ohranjevati narodno zavest. Sedaj živimo v drugačnih, bolj mirnih časih, vendar ne brez nevarnosti, saj vsepovsod pričujoča globalizacija z mitom anglifikacije, televizije in drugih modernih komunikacij preti uničiti našo istovetnost.

Ne gre za to, da bi se morali tujcev bati ali do njih celo gojiti nasprotovanje ali sovražnost, marveč se je nujno vprašati, kako bomo v bodočem evropskem redu ob prevladi mednarodnega kapitala in novih tehnologij ohranili svojo istovetnost. Prav kultura je tista - in praznik kulture obhajamo danes -, ki bo v bodoči združeni Evropi naša osebna izkaznica, s katero se bomo razlikovali od ostalih evropskih narodov. Pri tem pa nas nikakor ne sme prevevati občutek manjvrednosti zaradi naše številčne majhnosti, saj je izredno pomembno dejstvo, da že desetletje živimo v samostojni slovenski državi s parlamentarnim sistemom, razpolagamo z lastnim šolstvom, znanostjo in kulturo in orodjem sporazumevanja - normalno razvitim slovenskim jezikom, ne nazadnje tudi slovenska Cerkev izkazuje vitalnost in opravlja najrazličnejše dejavnosti duhovnega, karitativnega in kulturnega značaja v službi človeka, našega bližnjega.

Seveda ne gre vse gladko, vendar se namenoma izogibamo tarnanju ob tej slovesni priložnosti. Kljub temu pa je potrebno opozoriti na zaskrbljujoče pojave nestrpnosti v odnosih med ljudmi, v političnem življenju, v sredstvih javnega obveščanja, kar se še posebej manifestira v neupravičenih napadih na Cerkev in krščanstvo v delu slovenskih medijev. Primerno je zato, da to razmišljanje zaključimo z verzi iz Prešernove *Zdravljice*, ki se glasijo:

Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo!
Otrok, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša bosta last!

Z 2. STRANI

TOLPE

Okrtačil je predvsem časnikarje zaradi njihovega popolnega nepoznavanja slovanskega sveta, kar je za vsakega časnikarja nekaj neodpustljivega. Poučil jih je tudi, da je Hitler naredil lestvico t.i. nižjih ras, ki jih je treba iztrebiti. Prvi na lestvici so bili Judje, drugi Romi ali Cigani, tretji Slovani. Kot Dalmatinec je Bettiza omenil dva svoja ožja rojaka, ki sta zaslužna za italijanski kulturni in znastveni svet. Tako je italijanski filolog in patriot Nicolo' Tommaseo pisal pesmi v hrvaškem jeziku in svoji "slovanski" materi pošiljal pisma v hrvaškem jeziku. Veliki matematik, jezuit Bošković, ustanovitelj astronomskega observatorija v Breri, se je rodil v trojezični pomorski republiki Dubrovnik, kjer so govorili tri jezike: italijanski, srbohrvaški in latinski jezik. Danes je po tem matematiku poimenovana ena glavnih ulic v Milanu. Po priimku in imenu je "Slovan" tudi evropski poslanec Jaš Gawronski, čigar oče je Poljak, mati pa iz Piemonta. Ali kdo ve, da je temu "Slovanu" bila večkrat ponujena kandidatura za župana v Turinu, se sprašuje Bettiza, ki tudi ostro graja vse tiste časnikarje, ko s svojim pisanjem žalijo narodno identiteto sedanjega "slovanskega " papeža.

Za Slovence v Italiji vse to žal ni nič novega. Za Mussolinija smo namreč bili "stenice", za nekatere skrajneže pa še vedno veljamo za "Slovane", zgodovinsko in genetsko vajene krutosti, kakršna je bila zagrešena v omenjenem mestecu. Koliko vode bo še morala izliti Timava v morje, preden se bo stanje korenito spremenilo na boljše?

NA REŠETU

"PAR CONDICIO" PO ZAMEJSKO

V petek sem prebrala članek Kmalu tudi v Benečiji signal slovenske TV? *(Prim. dnevnik, 23.02.01), v katerem piše, da je predsednik deželnega odbora za televizijske storitve Corerat Daniele Damele zagotovil, da bodo signal slovenskih programov RAI razširili na videmsko in pordenonsko pokrajino. Krasno! Torej bodo končno v Benečiji videli programe slovenske televizije! Zakaj torej vprašaj na koncu naslova? Zato, ker bo "to odvisno od pristojnega urada, ki določa dodeljevanje frekvenc." To se pravi: če pretvornika v Benečiji ne bo, ne bo kriva dežela, ona je svoje naredila... Čigava pa je krivda, da tudi na obsežnih področjih Tržaške in Goriške slovenskih programov RAI ni videti? Iz članka ni razvidno, če je sploh kdo opozoril na ta problem. Zakaj neki bi, saj je dežela svoje naredila...*

Kot je naredila svoje država, s tem da nam je dala zaščitni zakon. Toda kako bo z njegovim izvajanjem, je pokazala že televizijska oddaja Fokus *v nedeljo, 18. februarja. V oddaji, ki bi morala biti polna zadoščenja in optimizma zaradi dejstva, da smo končno dobili zaščitni zakon, ni bilo nobene euforije, prej zaskrbljenost. O tej oddaji in o skupni odgovornosti za uresničevanje zaščitnega zakona je objavila Vera Tuta Ban v prej omenjeni številki Primorskega dnevnika tehtno razmišljanje:* Kam je izginil senator Volčič? *Mene so bolj kot prazen stol senatorja Volčiča motili zasedeni stoli. Kako je mogoče, da so imele stranke deželne večine, ki zagovarja za našo manjšino nesprejemljiva ali vsaj zelo vprašljiva stališča, kar tri predstavnike? Kako je mogoče, da so vsi udeleženci v oddaji to mirno sprejeli? Pred leti se nekateri od teh niso udeležili sestanka, ki ga je sklical takratni državni sekretar za Slovence po svetu dr. Peter Vencelj, ker je na sestanek povabil Borisa Gombača. Ni mi jasno, ali se je spremenil Gombač ali so se spremenili oni? Ali pa drži, da "tempora mutantur et nos mutamur in illis"?... Verjetno bo kdo ugovarjal, da je bila taka paleta udeležencev nujna, ker morajo mediji zagotavljati enake možnosti vsem, da predstavijo svoja mnenja. Prav, toda v tem primeru bi morali krog udeležencev še razširiti, kajti (žal!) so Slovenci razpršeni tudi v drugih strankah in tudi te so zavzemale svoja stališča ob sprejemanju zaščitnega zakona.*

Zavedam se, da je zelo težko voditi oddajo s toliko udeleženci, ki imajo tako različne poglede na problematiko: zlahka se sprevrže v medsebojna obračunavanja in poceni polemiko. Voditelj Fokusa Saša Rudolf se je temu izognil tako, da je s svojimi vprašanji usmerjal debato. Toda to je odvzelo oddaji nekaj mikavnosti, neposredne in sproščene diskusije, vsak udeleženec je povedal svoja, v glavnem že poznana stališča. Kdor je znal dobro, pa čeprav demagoško, nastopiti, je bil za gledalce bolj prepričljiv. Kresanja in neposrednega soočanja mnenj - razen v enem primeru - ni bilo. To pa je bila tudi glavna pomanjkljivost oddaje.

Bolj veselo je bilo razpoloženje pri televizijskem prenosu Kraškega pusta. Slovenski pregovor "Sv. Matija led razbija; če ga ni, ga naredi," se je letos dobesedno uresničil in kruto ponagajal ljubiteljem pusta in organizatorjem pustnih sprevodov. Kot nalašč je vodstvo slovenskih televizijskih programov prav letos sklenilo prenašati Kraški pust po televiziji. Mislim, da nisem še nikoli tako pozorno sledila pustnemu dogajanju na Občinah kot tokrat, udobno zleknjena v naslonjaču v zakurjeni sobi. In občudovala sem vse maske, vse skupine v sprevodu in na vozovih, snemalce, režiserko, pa Marija Čuka in njegovi pomočnici Katerino Citter ter Luano Grilanc, gledalce, skratka vse, ki jih kljub mrazu ni zapustilo veselo pustno razpoloženje. Komisija je imela res težko delo pri izbiri nagrajencev. Vse skupine in vozovi - razen zadnjega, ki pa je bil izven konkurence - so bili domiselni in izvirni. In v marsikateri dom je direktni prenos prinesel pristno razposajenost Kraškega pusta

TEJ

S 3. STRANI

S PESMIJO

Za konec še obvezno vprašanje: Kaj lahko pričakujemo od Andrejke Možine v naslednjih mesecih in letih? Si ambiciozna? Kakšne cilje si postavljaš? Bi rada zaslovela?

Ne vem, ali se bo iz vsega tega, kar sedaj delam, kdaj razvila kaka kariera. Če bo, bom to sprejela, nočem pa na to računati. Slava je odvisna od sreče in od denarja. Če bi imela kapital, ki bi ga bila pripravljena investirati in tudi tvegati, da ga izgubim, bi bila pesem drugačna. Ne morem pa računati na to, da bi do mene prišel ne vem kakšen producent in mi ponudil ne vem kakšen projekt, ker se bojim, da gre to le preko poznanstev. Sploh pa je težko, da bi mi kdo ponudil možnost, da se še naprej ukvarjam z glasbo, ki je meni všeč. Pred letom sem že začela z večjim projektom, ki so mi ga ponudili, vendar so bili pogoji zelo slabi, saj ni bilo glasbe v živo, pač pa na kompjuterju. Kot glasbenica se s tem nisem mogla strinjati. Žal pa bi glasba v živo pomenila ogromne stroške, ki si jih vsakdo ne more privoščiti.

Če sem ambiciozna? Če bi rekla, da hočem postati svetovno znana, bi bilo absurdno, ker vem, da je to nemogoče. Če gledam stvarno na svojo bodočnost, lahko rečem, da bom gotovo nadaljevala na tej umetniški poti. Še naprej bom nastopala, če ne drugje, v Trstu - če ne na velikih odrih, pa v naših zamejskih društvih in na veselicah. Imam veliko projektov v teku: poleg Mladikinega CDja s pesmimi za otroke sem posnela pesem za "CD za Trst", trenutno pa snemam lasten CD single. Na njem bosta dve ali tri pesmi, izšel pa bo maja ali junija - če ne bo hujših zapletov. Master, ki ga bom posnela, bom namreč morala predstaviti kakemu producentu. Pozitiven razplet zgodbe je odvisen od tega, če bom našla koga, ki bo verjel v to, da je moje delo vredno podpore. Če se bo prepričal, da bo CD šel v prodajo, ga bo izdal. Iskanje producenta ne bo lahko, saj je glasba, ki jo jaz izvajam, precej specifična, ni zelo popularna, pa tudi CD singli gredo težje v prodajo kot navadni CDji. Vsekakor bo moj CD namenjen slovenskemu (in zamejskemu) tržišču. Maja pa bom tudi nastopila na finalu Slovenske popevke. Ker gre za najpomembnejše tekmovanje take vrste v Sloveniji, bo ta nastop zame gotovo zelo važen.

ODMEVNA PREŠERNOVA PROSLAVA V RONKAH

"JEZIK LJUBEZNI, JEZIK PRIHODNOSTI"

V polno zasedeni župnijski dvorani v Romjanu je bil v sredo, 21. februarja, Dan slovenske kulture, ki ga je priredilo SKRD Jadro iz Ronk. Tokrat so na svoj račun prišli predvsem otroci slovenske osnovne šole iz Romjana, ki so s svojimi risbami lepo okrasili stene velike dvorane. Pravi užitek pa je bil za stare starše in starše ter sorodnike otrok gledati, kako so slednji neposredno in zavzeto sodelovali z umetnikoma lutkovne skupine Zapik iz Ljubljane. Prireditelji so imeli srečno roko pri izbiri programa, saj so naši najmlajši letos še največ odnesli od slovenskega kulturnega praznika. Posamezne točke je povezoval inž. Karlo Mučič, ki je najprej pozdravil slavnostnega govornika prof. Majdo Artač Šturman **(na sliki)**; njena izvajanja objavljamo v celoti. Prisrčna slovesnost se je zaključila z nagrajevanjem učencev in učenk, ki so v dvorani razstavljali svoje risbe.

FOTO BUMBACA

MAJDA ARTAČ STURMAN:

Dragi otroci, starši, učiteljice in sploh vsi, ki ste prihiteli na praznovanje dneva slovenske kulture, prinašam vam topel pomladanski pozdrav ter šopek misli in besed za male in velike. Ker se s hitrimi koraki približujeta pustno veselje in razigranost, bomo danes proslavili Prešernovo ime v njegovem duhu v pravem pomenu besede, to pomeni, prešerno in radostno: z lutkovno igrico in nagrajevanjem otroških risb.

A začnimo s pravljico.

Nekoč je ob morski obali živela deklica. Ker sta njena mamica in očka nadvse ljubila cvetje in naravo, sta jo imenovala Iris. Rada je pela, plavala ter se cele popoldneve igrala z žogo ali v peskovniku, saj še ni hodila v šolo. Doma je imela veliko igrač, še posebno mehkih živalic, od zajčka do lisičke, od medvedka do slončka... In četudi se je z njimi igrala ure in ure, se je začela dolgočasiti.

Nekega dne je stekla na obalo in začela jokati. Jokala je in jokala. Nenadoma se je morska gladina vzvalovila in iz morske pene se je prikazala zlatolasa morska deklica, ki je sladko pela:

"Iris, zlata, pridna deklica,
stopi, stopi z mano na dno morja!
V morju našla boš zaklad,
našla biser boš bogat."

Iris se ni mogla načuditi. Kako pozna morska deklica njeno ime? O kakšnem zakladu vendar govori? Zaplavala je in se v spremstvu morske deklice potopila pod morsko gladino. Plavali sta in plavali, dokler nista priplavali na sredo morja, v samo kraljestvo povodnega moža. Vse se je svetilo v zlatu, srebru in dragocenih kamnih. Iris je gledala in gledala in se ni mogla načuditi. Iskala je drobno dragocenost zase. Pa je naposled pod veliko, z algami poraščeno skalo uzrla školjko, majhno, nepomembno, temnikasto školjko in jo pobrala. Stisnila jo je k srcu in pogumneje zaplavala kvišku in naposled priplavala na morsko gladino. Stekla je domov in jo vsa vesela pokazala mamici in očku. Toda zavrnila sta jo, češ, kaj ti bo ta blatna in od alg umazana školjka!

Toda Iris je počasi in pogumno razklenila školjkino lupino in glej... presenečenje!... na mizi se je v tisočerih odtenkih božanske sončne svetlobe zalesketal biser. Pravi, pravcati biser neizmerne lepote...

Veliko je takih biserov: eden takih je tudi naš kulturni praznik, 8. februar, v Sloveniji pouka in dela prost dan, ki predstavlja pravo slovensko posebnost, saj drugi, številčnejši narodi, ne premorejo nečesa podobnega. Slovenci se že dolga desetletja v februarju zbiramo v Prešernovem imenu. Ponosni smo, da je Pesnik, rojen v majhni gorenjski vasici Vrbi, ustvaril nesmrtno poezijo, ki ga postavlja ob bok velikanom svetovne in evropske lirike. A vendar Prešeren ne sme biti in ostati samo naš, kajti na pragu tretjega tisočletja, ko se gradi nova Evropa brez meja in pregrad, je napočil čas, da postane del skupne evropske kulturne dediščine. Tako kot drugi veliki romantiki: Byron, Manzoni, Hugo, Leopardi, Lermontov, Puškin.

A kako? Preko prevodov seveda, ki mu že utirajo pot v izvenslovenski prostor. A prevod ostaja prevod in nikoli ne more popolnoma zajeti pesniškega bistva in lepote originala. Lepo je zato razumeti jezik tega Pesnika z veliko začetnico. Lepo je zato gojiti to sladko govorico, za katero se zdi, da na trenutke usiha in ponikne, a vendar spet privablja in navdušuje in prodira na dan. Tako kot Timava. Dokaz za to je ravno ta vaš prostor, kjer sta nasilna in tiha asimilacija skozi težke preizkušnje 20. stoletja močno okrnila slovensko prisotnost.

A že kako desetletje je slovenščina, tudi po zaslugi vaših neutrudnih kulturnih delavcev, spet deležna velike pozornosti. Naraščajoče število otrok, ki se vpisujejo v vaš vrtec in osnovno šolo, je najboljši dokaz za to. Videti je, da padajo miselne in ideološke, jezikovne in narodnostne pregrade v dušah in srcih ljudi. K temu so nedvomno prispevali tudi pomembni zgodovinski dogodki, med njimi zlasti osamosvojitev Slovenije, prepričana pa sem, da bo tudi nedavno sprejetje zaščitnega zakona blagodejno vplivalo na odnos do slovenščine.

Pred dvema dnevoma so v Lundu na Švedskem, sedežu zelo znane univerze, uradno proglasili Evropsko leto jezikov. Ta skupna pobuda Evropske unije in Sveta Evrope naj bi razvijala pravo večjezičnost med Evropejci, s posebnim poudarkom na poznavanju jezika sosedov v obmejnih območjih in jezika manjšin v narodnostno mešanih regijah in predstavlja za nas Slovence poseben izziv. Le verjeti moramo vase.

Vsaka mama ali oče si želita za svoje otroke najboljše, rada bi jim nudila čim več možnosti za izobrazbo in zaposlitev. Zato se med starši vse bolj utrjuje zavest, da je znanje jezikov neprecenljivo bogastvo, ki korenini v otroštvu, a vendar se iz otroštva v mladost in zrelost krepi in rase.

Zase lahko trdim, da me znanje jezikov izredno navdušuje in iz leta v leto bogati. Zrasla sem v slovenski družini, kjer se je govorilo samo in izključno slovensko, rasla sem ob italijanščini okolja, v slovenski šoli sem se z lahkoto priučila osnovam nemščine. Kasneje sem se odločila za študij klasičnih jezikov, latinščine in grščine, katerih vrednost je pri nadaljnjem učenju jezikov neprecenljiva. In ko danes stikam sem ter tja po jezikovnih posebnostih tega in onega bolj ali manj razširjenega jezika od ruščine do francoščine, se zavedam, kako sem kot Slovenka olajšana pri študiju slovanskih jezikov, in kako mi znanje italijanščine in tudi latinščine daje odlično osnovo za učenje romanskih jezikov.

Slovenščina je moj jezik. Če je italijanščina, ki jo iz nuje uporabljam skoraj vsak dan, zame jezik razuma, je slovenščina jezik čustva, jezik, ki mi privre iz srca. To je jezik ljubezni, eden redkih jezikov, ki premore dvojino in torej - kot ugotavljajo jezikoslovci - globinsko odraža življenjsko bistvo. Bistvo moškega in ženske, ki v dvoje iščeta jezik ljubezni in ustvarjata za prihodnje dni. Dvojina je zametek življenja, bistvo eksistence, upanje v prihodnost.

Slovenščina torej zame ostaja - kljub ogroženosti in nasilnemu vdiranju tujih jezikov, italijanščine ali angleščine - jezik srca, jezik ljubezni in jezik prihodnosti.

Mala Iris je svojima staršema odkrila dragocen biser, ki je obogatil vso družino, sama se ni dolgočasila več. Veliko dela je imela s svojimi plišastimi živalicami, ki jim je vsak dan nadevala nova in nova imena. Zajček je postal Cepetajček, lisička Nogavička, Medvedek Sladkosnedek, slonček Bombardonček... Otroci, zakaj ne poskusite tudi vi? Pa še mamico in očka, učiteljico ali nono prosite za pomoč! Prešerno se igrajte z besedami pod Prešernovo zvezdo vse leto.

PRIMORSKA POJE 2001

V organizaciji Zveze pevskih zborov Primorske, Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta bo potekala tudi letošnja revija pevskih zborov Primorska poje 2001. Prireditev sofinancira Sklad Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti. Prvi koncert bo v Kulturnem domu v Izoli v petek, 9. marca, zadnji pa v Trenti v nedeljo, 13. maja. Na 28 revijah bo nastopilo 170 pevskih zborov, ki se bodo zvrstili v raznih krajih Primorske. Letošnjo revijo bo oblikovalo skoraj 5000 pevcev in zborovodij.

V zamejstvu bo 9 koncertov, in sicer: v Trstu (Marijin dom v ulici Risorta, 10. marca), na Trbižu (Občinski kulturni center, 11. marca), v Gorici (Kulturni center Lojze Bratuž, 18. marca), v Štandrežu (župnijska cerkev sv. Andreja, 23. marca), na Opčinah (Prosvetni dom, 30. marca), v Boljuncu (Občinsko gledališče France Prešeren, 1. aprila), v Jamljah (Kulturno središče, 8. aprila), pri Sv. Ivanu-Trst (cerkev sv. Janeza Krstnika, 21. aprila) in v Zavarhu-Terska dolina (cerkev sv. Florijana, 22. aprila).

Na Trbižu se bosta 11. marca srečali reviji Koroška in Primorska poje, ko bodo nastopili trije koroški in enako število primorskih zborov poleg domačega Višarskega kvinteta.

TUTTA RAZSTAVLJA V NOVI GORICI

Dne 1. marca bodo v Novi Gorici na treh razstavnih prostorih predstavili najnovejša likovna dela slikarja Klavdija Tutte. Ob 18.30 bosta predstavitev knjige o umetniku in njegovem plodnem delu ter odprtje razstave slik in akvarelov v Mestni galeriji, nakar bo sledilo odprtje razstave v galeriji Artes. Ob 20. uri pa bo odprtje razstave lesenih skulptur in slik na lesu v razstavnem paviljonu poslovnega centra Hit v Novi Gorici. Razstava zadnjih likovnih del Klavdija Tutte bo v Novi Gorici na ogled do konca meseca marca.

SCGV EMIL KOMEL / SREČANJE Z GLASBO

SKLADATELJICA BREDA ŠČEK

ANDREJ BRATUŽ

Srečanja z glasbo, ki jih prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, so pred kratkim lepo predstavila opus slovenske domače primorske skladateljice Brede Šček (1893-1968). Šlo je za zanimiv glasbeni večer, na katerem je naše občinstvo lahko spoznalo glasbeno, zlasti zborovsko delovanje te glasbenice iz polpretekle dobe. Breda (Frida) Šček, sestra znanega slovenskega duhovnika in politika Virgila Ščeka, ki je bil tudi poslanec v rimskem parlamentu, je danes sicer malo znana. Zbori sicer še pojejo njene skladbe, tako cerkvene kot svetne, je pa vseeno danes nekoliko pozabljena. Zlasti cerkveni zbori redno pojejo njeno adventno skladbo *K tebi povzdignimo*, lepi so njeni božični odpevi pri litanijah Matere božje itd.

Na glasbenem večeru je predvsem nastopil mešani zbor Lojze Bratuž iz Gorice, ki je zapel vrsto skladb Brede Ščekove, najbolj v mešani, pa tudi v ženski zasedbi. Na sporedu pa so bili še nekateri samospevi ter klavirske skladbe. Goriški zbor je vodil dirigent Bogdan Kralj. Vmes je bil še na programu posnetek oddaje radia Koper o skladateljici, ki so ga pripravili razni avtorji. Spregovoril je tudi tržaški glasbenik Pavle Merkù.

Koncert na čast Bredi Šček je vsekakor antološko prikazal njen glasbeni opus. Skladateljica, rojena v Trstu, tako v svojem življenju kot v glasbenem delu odraža veliko elementov, ki so lastni tudi velikemu kraškemu pesniku Srečku Kosovelu. Kaj pa je obsegal koncertni program? V začetku in na koncu je (kot že omenjeno) MePZ Lojze Bratuž izvedel skupno deset pesmi za mešani oz. ženski zbor. Vmesni del pa je obsegal vrsto komornih del, to je samospevov in klavirskih skladb. Te so izvajali pianistka Nina Kruh in Sara Rustja, sopranistka Alessandra Schettino in tenorist Martin Srebrnič. Oba je pri klavirju spremljala Ingrid Silič. V tem zapisu bi se težko zaustavljali ob posameznih zborovskih oz. solističnih skladbah.

Breda Šček je bila tesno povezana z Gorico oz. Goriško. Več let je poučevala v Števerjanu, v Gorici pa je še kot zelo mlada orglala v cerkvi na Placuti, petje pa je po Mariju Kogoju vodila tudi v kapucinski cerkvi in v Števerjanu. Celotni goriški koncert je izzvenel pestro in zanimivo. Goriški zbor je že v prejšnjih sezonah naštudiral razne monografske programe s skladbami Pavleta Merkuja, Danila Fajgla in sedaj Brede Šček. Že samo to dejstvo kaže na smotrnost v programski izbiri in s tem tudi smisel za proučevanje predvsem domačih goriških oz. primorskih avtorjev.

Sledi naj nekaj besed o nastopu samem oz. o interpretaciji del. Rekli smo že, da je šlo za večstranski sestav oz. razne izvajalce. Glavno težo je imel seveda zbor Lojze Bratuž. Sestavljajo ga mladi pevci in pevke, zato se glasovi javljajo v vsej svoji svežini. Posamezne skladbe Brede Šček je zbor izvedel zelo dostojno, s smislom za dozirano poustvarjalno obikovanje in tudi doživljanje. Dirigent je nedvomno zelo ustrezno podal občutja, ki jih je skladateljica nakazala. Solisti so z doživeto interpretacijo in smiselnim oblikovanjem predstavili predlagana dela.

Veliki skladatelj Igor Stravinski je v zvezi s skladateljevanjem oz. z izvajanjem glasbenega dela zapisal, da se skladatelj preda veliki avanturi, ko da svojo glasbo v izvedbo. To seveda lahko velja tako za velike kot za male skladatelje in take, ki jih veliko izvajajo ali pa tudi malo. Tudi naša skladateljica bi - kot premnogo drugih - spadala mednje. To pa še ne pomeni, da nima oz. ni imela veliko povedati.

In prav zato smo lahko SCGV Emil Komel ter izvajalcem tega večera hvaležni, da so prispevali k ponovnemu odkrivanju glasbene govorice ene redkih slovenskih skladateljic - Brede Šček.

ABONMAJSKA SEZONA KC BRATUŽ V GORICI

ZVOKI SERENISSIME

V Benetkah, Vivaldijevi zibelki, je v zadnjih desetletjih nastalo nekaj skupin, ki bolj ali manj uspešno spajajo baročni slog s sodobnimi tokovi. Najbolj znan primer take "kontaminacije", ki sicer ne odgovarja okusom vseh, je skupina Rondò Veneziano, ki je nastala na začetku 80. let. Njen ustanovitelj in mentor je Gian Piero Reverberi (1939), karizmatičen dirigent, pianist, skladatelj in producent, po rodu iz Genove, ki je s svojo umeniško osebnostjo zaznamoval sodobno italijansko lahko glasbo, saj je sodeloval z glasbeniki, kot so F. De Andrè, L. Battisti, Mina, O. Vanoni, P. Pravo, L. Dalla, P. Anka in številni drugi. Reverberijevo instrumentalno glasbo zelo rada igra tudi instrumentalna skupina Venezian Solist Ensemble - nekaka "dvojčica" bolj znanega Rondoja -, ki je nastopila v goriškem Kulturnem centru L. Bratuž 22. februarja. V glavnem mlajši profesionalni glasbeniki prinašajo na odre vsega sveta prav razkošje bogate beneške kulture, saj se pojavljajo celo v barvnih kostumih in s pričeskami iz 18. stoletja. Skupino, ki nastopa v različnih zasedbah, so tokrat zastopali dve violini, viola, violončelo, flavta, oboa in sintetizator. Nastopili so suvereno in značajno, ponudili repertoar, ki na splošno ni bil zelo zahteven, in vendar je bil zelo poslušljiv, tako da je večino občinstva prijetno presenetil. Kdor si je pričakoval koncert tradicionalne baročne glasbe, je ostal razočaran, saj so bili instrumenti ozvočeni, spremljala pa jih je električna ritmična baza.

Kot smo omenili, je Venezian Solist Ensemble posvetil več kot pol goriškega večera Reverberiju in dokazal, da dobro pozna njegovega duha. Ta se sicer slogovno navdihuje v baroku, oplajajo pa ga tudi tokovi nove dobe ("new age"); vsekakor taki, ki z lahkoto - in pogosto prepoceni - učinkujejo na poslušalca. Slišali smo tudi kompozicijsko zelo uravnovešeno skladbo baročnega skladatelja in književnika Benedetta Marcella in sodobnika Catanie. Goriško občinstvo je zelo cenilo izvedbo dveh stavkov iz Vivaldijevih Letnih časov, Pomladi in Zime. Skladbi, ki zahtevata dobršno mero zrelosti izvajalca, so mladi profesionalci zaigrali kar dobro; obakrat je zablestela prva violina. Dvakrat so glasbeniki obogatili "spektakel" tako, da je kateri izmed članov stopil med publiko z masko na obrazu; žal sta pri tem za ceno scenskega učinka malo trpela intonacija in predvsem ritem.

Vsekakor je bilo - še enkrat maloštevilno - goriško občinstvo z nastopom elegantnih in vedrih beneških glasbenikov v kostumih v glavnem zadovoljno, saj je njihova glasba poustvarila tisto enkratno in skrivnostno vzdušje, ki preveva uličice nesmrtne Serenissime.

DD

POBUDA PROSVETNEGA DRUŠTVA MAČKOLJE

USTVARJALNOST MLADIH V ZNAMENJU POEZIJE IN ROCK GLASBE

NIKO TUL

Teden po pustnih (razg)rajanjih, ko bo že utihnil tudi odmev meseca vsakovrstnega slovenskega kulturnega dogajanja, prireja Prosvetno društvo Mačkolje večer, posvečen pesmim in mladim, ki jih ustvarjajo. *Pesmi*, tak je naslov tega večera, s podnaslovom *Rock'N'Poezija*, ne bo ne rock koncert ne literarno branje. To bo pravzaprav dogodek na pol poti med rock-branjem in literarnim koncertom.

Prisluhnili bomo lahko mladim, ki tudi v tretjem tisočletju ustvarjajo pesmi, mladim, ki so si izbrali pesem kot prvinsko izrazno sredstvo, s katerim se predstavljajo publiki in se z njo soočajo. In pri tem ni pomembno, da je nekomu medij pero na papirju, drugemu pa trzalica na struni električne kitare. Prav tako ni pomembno, če se pesem poraja v hrupu ojačevalcev ali v tišini srca. Pomembne so pesmi in ljudje, ki jih rojevajo. Zato smo v svojo sredo povabili Davida Bandellija, pesnika iz Gorice, in rock skupino StaraVrana v zasedbi: Marijan Coretti, Aljoša Novak in Dimitri Novak. Tu jih ne bomo podrobneje predstavljali. Predstavili se bodo sami - brali bodo, igrali, peli in pripovedovali o sebi in svojih pesmih. *Pesmi* se bodo zvrstile v soboto, 3. marca 2001 od 20.30 dalje, v dvorani Srenjske hiše v Mačkoljah. Pridite, če tudi vi nosite pesem v sebi!

PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

"PESMI"

ROCK'N'POEZIJA

s pesnikom **Davidom Bandellijem**
in rock skupino **Stara Vrana**

Srenjska hiša - Mačkolje, **sobota, 3. marca 2001, ob 20.30**

VLJUDNO VABLJENI!

TRŽAŠKI ŠKOF GOST ČASNIKARSKEGA KROŽKA

KOLIKO JE CERKEV PRISOTNA V TRŽAŠKI STVARNOSTI

IVAN ŽERJAL

FOTO KROMA

To se je med drugim vprašal tržaški škof msgr. Evgen Ravignani na tradicionalnem srečanju s časnikarji ob prazniku njihovega zavetnika sv. Frančiška Saleškega, ki je bilo v ponedeljek, 26. februarja, v dvorani Paolo Alessi Časnikarskega krožka v Trstu. Škof je govoril na temo Trst: ena Cerkev, eno mesto.

Koliko je torej tržaška Cerkev prisotna v krajevni stvarnosti s svojim pričevanjem? Na ponedeljkovem srečanju je škof Ravignani nanizal nekaj tematik. Glede prisotnosti Cerkve v družbeni stvarnosti je podčrtal predvsem to, da se ta prisotnost udejanja takrat, ko so katoličani dejavno prisotni na različnih področjih (kulturnem, gospodarskem, družbenem in političnem) in to z jasnim posredovanjem svojih misli, z resnim prevzemanjem odgovornosti in s poštenostjo v skladu z evangeljskim sporočilom.

Škof je še poudaril socialno in karitativno dejavnost tržaške Cerkve in njenih ustanov. V Trstu so namreč prisotne tako stare kot nove oblike revščine, prilivu priseljencev ni videti konca, zaskrbljujoč pa je pojav žena, ki so prisiljene stopati na pot prostitucije. Dejavnost številnih cerkvenih ustanov na tem področju, je dejal škof, je izraz občutljivosti in radodarnosti tako duhovnikov kot katoliških laikov v prepričanju, da njihova vera ne bi bila verodostojna brez dejanj usmiljenja.

Tržaški škof se je v svojem posegu v Časnikarskem krožku med drugim zavzel zlasti za stalen, kritičen, a iskren in pošten dialog s t.i. "kulturo". S tem pojmom, ki ga je hote dal v navednice, je msgr. Ravignani mislil predvsem na način mišljenja in življenja naših bližnjih. Treba je biti seznanjeni s tem, kaj mislijo ljudje, na čem temeljijo določena obnašanja in izbire, katerim vrednotam ozriroma negativnim vrednotam so se odprla vrata ter kakšne so miselnost, pričakovanja in slog življenja novih generacij. Treba je tudi oblikovati primeren jezik, ki naj posreduje evangeljsko sporočilo na razumljiv način. S tem v zvezi tržaška Cerkev že nekaj let razmišlja o tako imenovanem "kulturnem projektu" za Trst, ki naj bi imel kot cilj polno vključitev vere v življenje in ki naj bi prebivalcem Trsta ponudil možnost približati oz. ponovno približati se Kristusovemu evangeliju. Pri tem ne gre pozabiti, da je Trst mesto, kjer je prisotnih več kultur in veroizpovedi, s katerimi je potreben dialog. Isto velja za področje znanosti, katoličani pa se morajo soočati tudi s socialnimi in političnimi vprašanji. Tu se je škof Ravignani zavzel za odkrit in pošten dialog med različnimi veroizpovedmi, med vernimi in nevernimi, med kristjani in laiki. Poudaril je tudi pomen spoštovanja različnih kultur in identitet, spoštovanja, ki teh identitet ne asimilira, ampak jih brani, jih ne diskriminira, ampak jih vgrajuje v krajevno stvarnost. Glede dogodkov iz polpretekle zgodovine pa je škof dejal, da jih ni mogoče zbrisati, treba pa jih je premostiti z ljubeznijo in odpuščanjem. Na tak način bi se Trstu predstavila taka Cerkev, ki je enotna kljub številnim različnostim v svojem okviru.

Tržaški škof se je zaustavil tudi ob polemikah med akterji krajevnega političnega življenja. Ravignani jih je namreč pozval, naj umirijo tone in naj ponovno vzpostavijo dialog.

POGREBNA OBREDA PRI SV. IVANU IN V BAZOVICI

POSLEDNJE OBČUTENO SLOVO OD MSGR. MARIJANA ŽIVICA

V četrtek, 22. februarja, se je tržaško slovensko versko občestvo poslovilo od pokojnega msgr. Marijana Živica. Pogrebna obreda sta bila najprej v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu (mašo je daroval svetoivanski slovenski kaplan Milan Nemac ob somaševanju župnika Fortunata Giursija in gabrskega župnika Viljema Žerjala, medtem ko je pel svetoivanski cerkveni zbor), nato pa še v Bazovici, kjer so pokojnika tudi pokopali. Somaševanje velikega števila duhovnikov je vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Obred je spremljalo petje Združenega zbora ZCPZ (v njenem imenu je spregovoril tudi Tone Kostnapfel), MePZ Lipa in OPZ Slomšek. Vendar poglejmo, kako se v prispevku, ki ga je napisal posebej za naš list, pokojnika spominja predsednik ZCPZ dr. Zorko Harej.

G. MARIJANU ŽIVICU V SPOMIN

Drevo mojega življenja je vedno bolj golo. List za listom pada z njega. Odhajajo ljudje, ki so bili del mojega življenja, eden tistih je bil Marijan Živic, župnik v Bazovici, prijatelj in dolgoletni sodelavec (še ko smo sedeli pri mizi, je vedno vstajal in nekaj ukrepal). Družila naju je ljubezen do glasbe, predvsem do slovenskega petja. V Bazovici, kjer je bil skoraj pol stoletja župnik, se je veliko pelo ne samo v cerkvi, temveč tudi v kinodvorani, v Slomškovem domu, na izletih in sploh v družbi, ker g. Marijan je bil družaben in duhovit.

Spoznal sem ga, ko je študiral bogoslovje v Velikem semenišču v Gorici. Po reformi, ki jo je vpeljal nadškof Carlo Margotti, so gimnazijce od četrtega razreda pridružili bogoslovju. Marijana sem videval, ko je pel v zboru bogoslovcev v semeniški kapeli in za večje praznike na koru goriške stolnice. Bil je dober zbor, ki ga je vodil tedaj prof. Vittorio Toniutti in včasih Dominik Pegan in sta nelahko orgelsko spremljavo maš opravljala Gabrijel Devetak in Mirko Rener. Marijan je bil lepo raščen, visok fant s prijaznim obrazom in, kar me je zanimalo, imel je lep prijeten obarvan tenor.

Leta 1942 je končal bogoslovne študije; v Trstu je bil posvečen v mašnika in šel službovat v Istro. Spet sva se srečavala, po letu 1948, ko je postal župnik v Bazovici. Občasno sem mu pomagal pri petju in ga nekajkrat obiskal sam ali s prijatelji. Ker je bil prijazen, gostoljuben in je rad imel družbo, je bilo pri njem vedno prijetno, seveda če smo ga dobili doma. Ko ni zidal, prizidaval, dozidaval, kaj popravljal, slikal ali barval, je organiziral pevske nastope, glasbene koncerte, akademije, proslave. V njegovem času se je v Bazovici zmeraj kaj dogajalo, kakor da bi bila Bazovica centrala prosvetne dejavnosti. Novo poglavje ožjih stikov in sodelovanj sva začela leta 1963, ko smo marca ustanovili Zvezo cerkvenih pevskih zborov in na občnem zboru postavili temelje in smernice bodočega delovanja organizacije. Marijan je že od začetka sodeloval pri glavnih pobudah Zveze. Njegov zbor je sodeloval na božičnih koncertih in zborovskih revijah, kjer je tudi sam pel. Bazovski otroški zbor je bil vedno prisoten na reviji Pesem mladih, g.

FOTO KROMA

Živic je bil prisoten na zborovodskih tečajih v Trstu in na poletnih seminarjih, ki so bili v Avstriji, Italiji, predvsem pa po Sloveniji. Zlasti na teh je bila njegova prisotnost posebno zaželjena zaradi njegove družabnosti in duhovite besede. Velik je bil njegov delež pri organiziranju slovenskega tabora na gmajni pri Padričah poleti 1963 v spomin na prihod slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda ter študijskega posveta v Slomškovem domu v Bazovici aprila 1970. Tedaj se je zbralo 60 strokovnjakov, glasbenikov, besednih ustvarjalcev in duhovnikov, ki so skupno in po strokovnih komisijah razmišljali in razpravljali, kakšna bodi sedanja cerkvena pesem. Sprejeti sklepi so še danes vodila skladateljske dejavnosti Zveze.

Odkar je bil v odboru organizacije, sem govor z njim skoraj vsak dan, tudi večkrat. Bil je iznajdljiv, poznal je razmere in ljudi tudi v bolj oddaljenih krajih. Njegovo zanimanje so bili otroci in sploh mladina. Njegova velika ljubezen sta bili slovenska beseda in pesem. V tem je sledil svojemu velikemu vzorniku A. M. Slomšku, po katerem je imenoval Dom, ki ga je dal zgraditi ob župnišču. Tu so bili sestanki, kulturni večeri, srečanja in pevske vaje.

Sredi osemdesetih let mi je njegov zdravnik Rafko Dolhar telefoniral, naj ga sprostim dela, ker se ne sme preveč utrujati. Od tedaj ni delal več pri naši organizaciji; delal je drugod in še več, ker ni mogel biti v miru. Vedno je bil na poti in poln načrtov, dokler ga ni pred petimi leti uklonila bolezen. Od tedaj je bil malo v bolnici; večidel je preživel v domu za onemogle Ieralla na Padričah. Zadnjih 15-16 dni mi je bil vsak dan v mislih. V soboto, 17. februarja, sem ga šel z družino obiskat. S težavo je dvignil glavo in nas pogledal. Ob odhodu mi je z obema rokama stisnil mojo roko. Nisem si hotel priznati, da se mu odmerjeni čas izteka. Drugi dan, v nedeljo, so po radiu sporočili, da je ob 7. uri umrl.

Bil je sposoben in delaven človek, goreč duhovnik in dosleden Slovenec tudi v času in razmerah, ko je bilo težko biti Slovenec. Tolaži nas misel, da je svoj čas pridno izrabil in dobro uporabil svoje talente. Ohranili ga bomo v hvaležnem spominu za vse, kar je naredil za celotno našo skupnost.

ZORKO HAREJ

V imenu bazovskih župljanov in slovenskih duhovnikov pa se je v bazovski cerkvi domači župnik in predsednik Duhovske zveza Žarko Škerlj od pokojnega msgr. Živica poslovil s temile besedami.

BIVŠEMU ŽUPNIKU G. MARIJANU V SLOVO IN ZAHVALO

Ne da se z nekaj stavki niti bežno omeniti vsega, kar nekiduhovnik naredi v župniji, še posebej v skoraj 50 letih.

Delaven in zagnan je bil za vsako delo. Poskusimo si zamisliti, koliko svetih maš in krstov: koliko otrok je razveselil v vseh teh letih, ko jih je pripravljal za prvo sv. obhajilo ali birmo; koliko ljudem je blagoslovil pot v zakon in družino; koliko bolnikom je prinesel človeško tolažbo in milost srečanja z Bogom pred smrtjo?

S kakšnim veseljem je skrbel za zdrave počitnice premnogim otrokom v t.i. kolonijah, in to v vseh teh skoraj 50 letih? Zavedal se je pomena petja, posebej za otroke, in skupaj z nekaj starši ustanovil otroški zbor Slomšek.

Kaj vse je naredil vidnega, nanovo zgradil ali dal popraviti ta neustrašeni garač?

Na Pesku stoji, v glavnem po njegovi zaslugi, lepa – Mariji Brezmadežni posvečena cerkev. V Bazovici je iz nekdanje štale oz. senika dal preurediti kinodvorano, ob župnišču je zgradil Slomškov dom in športno igrišče, cerkev v Bazovici je v marsičem nanovo preuredil: od strehe do ogrevanja, od orgel pa do prezbiterija in poslikanih oken.

Verjetno niti nismo vsega s tem našteli, a to pravzaprav niti ni bil moj glavni namen.

Župljani tako in tako dobro veste, kaj bi lahko še tu našteli. Koliko prireditev in raznih proslav, lepo pripravljenih praznikov in izletov, za domače župljane in še za koga drugega, je organiziral ta naš nekdanji dušni pastir!?

Kot za svoje starše, navadno tudi za duhovnike velja, da premnogi spoznajo pomen in vrednost njih dela šele takrat, ko jih ni več med nami.

V imenu vseh slovenskih tržaških duhovnikov in svojih župljanov Ti, predragi Marijan, kličem: hvala Ti za vse in Bog naj Ti da svoje bogato plačilo. Oprosti, da Ti nismo vedno bili zadosti hvaležni za vse dobro, ki si ga delal. Nasvidenje nekoč v nebesih. Radi se Te bomo spominjali pri sv. maši in v svojih molitvah. Bratu Lucianotu in vsem sorodnikom pa naj gre naše iskreno krščansko sožalje.

ŽARKO ŠKERLJ

OB SMRTI PROF. LAURE ABRAM

DRAGI LAURI V SLOVO

NADA MARTELANC

V ponedeljek, 26. februarja, je v Trstu v 83. letu starosti umrla prof. Laura Abram. Generacije šolnikov in dijakov se je spominjajo kot dolgoletne profesorice in ravnateljice liceja France Prešeren. Poleg tega je bila še aktivna v politiki, saj je od leta 1949 naprej večkrat kandidirala na listah SDZ in SSk na upravnih volitvah , in na socialnem področju. Bila je namreč predsednica Slovenske Vincencijeve konference. Daljši zapis o pokojnici bomo objavili prihodnjič, tokrat pa objavljamo spomin nanjo, ki ga je prispevala njena dolgoletna sodelavka Nada Martelanc. Obenem pa že zdaj izrekamo sestri gospe Nedi in vsem ostalim prizadetim svojcem iskreno in občuteno sožalje tudi v imeu uredništva in uprave Novega glasa. (Ured.)

Pravzaprav to ni slovo za vedno, to je le: Nasvidenje nad zvezdami! Kljub temu je to grenko slovo, kajti na tem svetu se ne bomo več videli, pogovorili, posvetovali... Ne boš več stala med nami kot močan steber, na katerega smo se lahko v potrebi naslonili; ne boš več vodnica, ki je znala vedno pravilno uravnavati pota našega delovanja. Vendarle čutimo, da si v duhu še vedno med nami, da nam boš še vedno stala ob strani, da boš nas in naše delo priporočala Bogu, katerega si že na tem svetu iskreno ljubila in častila.

Se spominjaš daljne jeseni 1946? Takrat smo se prvič srečale: Ti, mlada profesorica, si zbrala nas, peščico akademičark, v Klub akademičark, v katerem naj bi se versko poglabljale. A ker je "vera brez del mrtva", smo po zgledu Friderika Ozanama že januarja 1947 postale zametek dobrodelne in obenem versko vzgojne Slovenske Vincencijeve konference v Trstu. Bil je povojni čas in pomanjkanja je bilo veliko, zato se je Slovenska Vincencijeva konferenca kmalu razširila po mnogih župnijah s slovensko službo božjo, zlasti ko je bilo treba razdeljevati "ameriško pomoč". Pridružile so se nam žene in dekleta vseh stanov in poklicev, kasneje tudi nekaj moških. Bil je to tudi čas utrudljivega dela za poletne otroške kolonije, a smo ga opravljali z velikim veseljem dolgih 47 let. Našemu delu so se pridružili tudi Goričani.

Tvoja je bila tudi ideja, izražena pri Slovenski skupnosti, naj bi dali možnost starejšim osebam, da bi se zbirale na kulturnih in družabnih sestankih in izletih. Tako je – skupno s Slokadom in Slovenskim dobrodelnim društvom – nastal Klub prijateljstva, ki živahno deluje, danes le še pod okriljem SVK.

Še veš, kako živahno smo člani glavnega odbora zbirali, pisali in tiskali knjižico Petdesetletnica Slovenske Vincencijeve konference v Trstu? Seveda na Tvojo spodbudo in pod Tvojim vodstvom.

O Tvojih zaslugah na šolskem področju ne bom govorila. Dobro pa se spominjam, koliko skrbi in vestnosti si vlagala v vse svoje šolsko delo, ki Ti je bilo posebno pri srcu. Ne bom se dotaknila Tvojega dela na drugih področjih, ne opisovala Tvoje velike ljubezni do staršev in sorodnikov.

Bog je vse videl in zdaj si šla k Njemu po zasluženo plačilo.

Le še to: Bog Ti povrni vse prijateljstvo, ki si nam ga vedno tako širokosrčno izkazovala! Naj se Tvoja duša raduje v nebeškem veselju!

GLASBENA MATICA

MLADI GLASBENIKI ZA DAN KULTURE

FOTO KROMA

V februarju so gojenci tržaške Glasbene matice kot gostje raznih društev in ustanov popestrili z glasbo in petjem mnoge prireditve ob dnevu slovenske kulture. V ponedeljek, 19. februarja, pa so se mladi glasbeniki srečali ob glasbenem popoldnevu, na katerem so na svoj način slavili vsakoletni kulturni dogodek.

V Gallusovi dvorani na novem sedežu GM v Rojanu se je namreč odvijalo tradicionalno srečanje ob glasbi in poeziji z naslovom *Mladi glasbeniki ob dnevu slovenske kulture*. Mlajši in starejši gojenci šole M. Kogoj so oblikovali pester glasbeni spored, ki ga je dopolnila recitacija nekaterih Prešernovih del.

Ravnatelj šole prof. Bogdan Kralj je na začetku dvojezično pozdravil vse prisotne in nato prepustil besedo mladim glasbenikom, ki so podali poslušalcem posebno bogato revijo skladb izključno slovenskih skladateljev. Solistično so nastopili pianisti, violinisti in flavtisti; koncert sta potem zaključili dve komorni skupini.

Izvajalce so pripravili prof. Jagoda Kjuder in David Žerjal za violinski oddelek, prof. Bogdan Kralj, Claudia Sedmach, Mojca Šiškovič in Beatrice Zonta za klavirski oddelek ter prof. Erika Slama in Tamara Tretjak za oddelek flavte. Nekateri izmed najbolj znanih verzov iz opusa Franceta Prešerna so zaživeli v recitaciji pianistke Mire Fabjan, ki se je poleg glasbenega študija večkrat uveljavila tudi na gledaliških odrih. Recitatorka se je tankočutno poklonila tudi pokojnemu Giorgiu Depangherju z branjem enega izmed njegovih italijanskih prevodov Prešernovih del.

Violinistki Roberta Chissich in Nastja Gherlani ter pianistke Lucrezia Losurdo, Veronika Grassi, Veronika Pegan in Nina Žvab so sestavile uvodni del programa. Sledila sta nastopa violinistk Laure Venier in Martine Casagrande. Nato so nadaljevali z različnimi primeri slovenske ustvarjalnosti flavtistki Meta Starc in Olga Sosič ter violinista Daša Stanič in Paolo Vigini. Nastopajoče sta pri klavirju spremljali prof. Beatrice Zonta in prof. Claudia Sedmach.

Trčkovi Romunski plesi so zazveneli v izvedbi kvarteta flavt, ki deluje pod mentorstvom prof. Erike Slama. Zadnja točka na sporedu pa je bil nastop komorne skupine violončelov (prof. Peter Filipčič), ki je zaigrala Gašperšičevo priredbo dveh priljubljenih slovenskih ljudskih pesmi. Ljudski toni so tako obarvali zaključni del prijetnega srečanja glasbenikov ob dnevu slovenske kulture, na katerem so precej številni poslušalci lahko uživali ob sproščenem glasbenem in pesniškem doživetju.

RP

IZLET NA SNEG

SKAVTI POČASTILI DAN SPOMINA

Ker se je ustanovitelj svetovnega skavtskega gibanja Baden Powell bal, da mu ne bo preostalo dovolj časa za zadnji pozdrav vsem skavtom sveta, je v svojem žepu vedno nosil pismo, s katerim je želel nuditi nekatera navodila, ki bi jih lahko strnili v njegovem zadnjem stavku: "cilj vsakega človeka mora biti ta, da osreči druge. Pustite svet boljši, kot ste ga našli." In to je bil tudi cilj izleta na sneg, na katerega so se odpravili tržaški skavti v nedeljo, 18. februarja, da bi z njim praznovali *Dan spomina*, to je dan, ko se vsi skavti sveta spomnimo svojega pogumnega ustanovitelja.

Zelo zgodaj zjutraj se je tako poln avtobus odpravil iz Boljunca, mimo Opčin in Devina proti Žabnicam, kjer so skavti najprej sodelovali pri tamkajšnji sv. maši, nato pa se pogumno odpravili proti Belopeškim jezerom, kjer so upali, da bodo dobili še kaj snega. Tega pa na žalost ni bilo veliko. Ostalo je še nekaj ledu ob robu ceste in v gozdu. Ker so skavti ljudje, ki pri križišču med asfaltno cesto in gozdno potjo izberejo slednjo, so lahko sami poskusili, kaj pomeni hoditi po poledeneli gozdni poti. Verjemite, da ni najbolj enostavno! Ker niso bili tržaški skavtiči pri prvem jezeru še dovolj utrujeni, so se odločili, da gredo do drugega, kjer pa je bilo okolje tudi bolj umirjeno in veliko več prostora za igranje. Ob drugem Belopeškem jezeru so se tako ustavili, tam pokosili in se odpočili ob razgledu na bistro vodo, v kateri so se zrcalili zasneženi vrhovi gora. Po kosilu pa veselo na delo! Namesto priprave sneženega moža, so volčiči in volkuljice tekmovali pri postavljanju najlepšega gozdnega moža: morali so postaviti figuro izključno z elementi iz narave brez dodatnih stvari. Nastal je tako pračlovek, ki si je svoje bivališče uredil v jami, ob sebi je imel ovco in vse orodje za lov, po gozdu se je sprehajala gospa Izabela z dežnikom v roki in bogatim klobukom na glavi, ob robu jezera pa se je sončil gospod Lojze, ki je prav tako zelo rad pasel ovce na travi.

Medtem ko so najmlajši člani organizacije urili svojo fantazijo, so se izvidniki in vodnice potepali po gozdu in zaskrbljeno iskali postojanke. Te so bile postavljene v oddaljenosti deset minut hoje od točke X v vse glavne smeri neba. Po opravljenih nalogah na postojankah je vsaka skupina dobila del sporočila. Končno sporočilo pa je bila ravno oporoka, ki jo je Baden Powell zapustil vsem skavtom sveta.

Po urjenju v marsikateri skavtski spretnosti in po olepšanju okolja ob Belopeških jezerih, so se tako vsi tržaški skavtiči odpravili proti domu ravno v trenutku, ko je še zadnji sončni žarek pokukal izza zasnežene gorovja.

Na poti domov so nas gostoljubno sprejele še sestre v Žabnicah in nam ponudile piškote in topel čaj, s katerim smo se malo ogreli in se s potešeno lakoto odpravili domov.

(JC)

OBVESTILA

DRUŠTVO FINŽGARJEV dom in CPZ Sv. Jernej z Opčin vabita na *Prešernovo proslavo*, ki bo v nedeljo, 4. marca 2001, ob 17. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah. Kulturni praznik bodo oblikovali: Igralska skupina Tamara Petaros s Prešernovim Krstom pri Savici. Za glasbene premore bosta poskrbela CPZ Sv. Jernej in Dekliški vokalni tercet Ver laetum. Praznik bo obogatil še OPZ Vesela pomlad. Slavnostni govornik bo prof. Viljem Černo. Toplo vabljeni!

RADIJSKI ODER vabi v nedeljo, 4. marca, ob 17. uri v okviru Gledališkega vrtiljaka v dvorano Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27, na predstavo Gledališča na vrvici iz Nove Gorice z igrico *Žogica nogica*.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev bo svoj redni tedenski večer v ponedeljek, 5. marca, posvetil problematiki prostovoljnega dela. Gost večera bo dr. Metka Klevišar. Vabljeni!

KLUB PRIJATELJSTVA bo imel izjemoma sestanek že v torek, 6. marca, ob 16. uri v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3. Vabljeni vsi, ki jih zanima Sv. pismo, kajti z g. Jožetom Špehom bomo tokrat razpravljali o temi: *Ali se današnje besedilo svetopisemskih knjig razlikuje od najstarejših najdenih zapisov?*

DRUŽINSKO SVETOVANJE v Marijanišču na Opčinah. Vsak četrtek od 16.45 do 17.45 od 11. januarja naprej mlade družine lahko dobijo nasvete in informacije glede družinske stvarnosti. Svetovanje bodo nudili zdravnik-ginekolog, babica, mati več otrok in duhovnik. Vhod z dvorišča, prvo nadstropje. V tej uri je mogoče tudi poklicati na tole telefonsko številko: 040 2159882.

SOŽALJE

Člani in članice Slovenske Vincencijeve konference in Kluba prijateljstva se globoko užalošćeni poslavljamo od svoje ustanoviteljice in predsednice

PROF. LAURE ABRAM.

Sestri Nedi in ostalim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

DAROVI

ZA KARITAS v Ajdovščini: N.N. 50.000 lir; N.N. 50.000 lir.

V POČASTITEV spomina na msgr. Marijana Živica darujejo člani in članice glavnega odbora Slovenske Vincencijeve konference v Trstu 500.000 lir za Slokad.

V HVALEŽEN spomin na č. gospoda Marijana Živica darujeta Pini in Boži Kocjančič 50.000 lir za Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na čast. gospoda Marijana Živica darujeta Mirjana in Nino Parovel 50.000 lir.

ZA OPZ Slomšek v Bazovici: v spomin na pok. dragega prijatelja Rafka Grgiča družina Grgič, Padriče 45, 50.000 lir.

ZA SLOMŠKOV dom v Bazovici: v spomin na pok. brata, msgr. Marijana Živica, brat Lucijan z družino 500.000 lir; v spomin na pok. župnika Marijana Živica Marta in Sandro, Gropada, 100.000 lir; v isti namen Ema Križmančič 100.000 lir.

ZA CERKEV v Bazovici: v spomin na pok. brata, msgr. Marijana Živica, brat Lucijan z družino 500.000 lir; v spomin na pok. župnika Marijana Živica Silvana in Dragica 40.000 lir; za potrebe župnije N.N. 100.000 lir.

ZA CERKEV v Gropadi: ob obletnici smrti pok. moža Milana žena Dalka Grgič 50.000 lir; ob obletnici smrti pok. brata Milana sestra Marija Fajglova 30.000 lir; ob smrti pok. moža Vladimirja Milkoviča žena Tončka z družino 100.000 lir.

ZA CERKEV na Pesku: v spomin na pok. Oskarja Racmana Milka s Peska 50.000 lir; v isti namen Marija Bernetič 50.000 lir; za obnovo cerkve na Pesku družina Capponi 50.000 lir; v spomin na pok. župnika Marijana Živica družina Rapotec, Gročana 53, 100.000 lir.

ZA CERKEV v Nabrežini: v spomin na Umberta Bertolinija darujejo uslužbenci občine 290.000 lir; Pupis 50.000; skavti 50.000; Radovič 70.000; v spomin na pok. Davorina Radoviča darujejo Darja, Danica, Marta, Cvetka, Zvonko, Renato in Zofka 290.000; ob blagoslovu družin v Centru 2.800.000 lir.

Po kratki bolezni je 26. februarja mirno zaspala

PROF. LAURA ABRAM

Žalostno vest sporočajo sestra in svak Neda in Martin Jevnikar, nečaki Marjan, Marko s Tanjo, Mitjo, Aleksom in Nikom, Ivo z Nadjo, Petrom in Ivanom, Magda z Davorjem, Saro in Jano ter ostali sorodniki.

Trst, 27. februarja 2001

ZAHVALA

ob izgubi predragega

msgr. MARIJANA ŽIVICA

se zahvaljujemo tržaškemu škofu msgr. Evgenu Ravignaniju, g.Milanu Nemacu, g. Fortunatu Giursiju, g. Žarku Škerlju, msgr. Francu Vončini in vsem ostalim duhovnikom, ki so somaševali pri pogrebnih obredih pri Sv. Ivanu in v Bazovici. Hvala Cerkvenemu pevskemu zobru od S. Ivana, Mešanemu pevskemu zboru Lipa, Otroškemu pevskemu zboru Slomšek in Združenemu zboru ZCPZ za petje. Hvala g. Tonetu Kostnapflu za sožalje v imenu ZCPZ ter vsem ostalim, ki ste na katerikoli način počastili spomin na pokojnika.

Brat Lucijan z družino

Trst, 26. februarja 2001

S 1. STRANI

POL STOLETJA SVOBODE

Somišljeniki in prijatelji so se polnoštevilno zbrali v petek, 23. februarja, ob 20. uri, v dvorani Sedejevega doma v Števerjanu. S svojo prisotnostjo so se hoteli zahvaliti in obenem oddolžiti prednikom, pobudnikom nastanka Kmečko-delavske zveze, ki je bila vsem v povojnih letih velik in podporen temeljni kamen, na katerem so lahko gradili solidno prihodnost; pokazali so, da stranka Slovenske skupnosti igra še danes vedno bolj pomembno vlogo v našem in širšem prostoru. Proslave so se udeležili rojaki in rojakinje pokrajinskega in deželnega vodstva stranke ter vidni predstavniki javnih ustanov iz zamejstva in matične domovine, ki so v pozdravih tudi spregovorili in čestitali sekciji, ki naj bo tako organizacijsko kot tudi številčno živ zgled ostalim političnim in kulturnim organizacijam.

FOTO BUMBACA

Člani števerjanske sekcije SSk so organizirali res odmevno proslavo, kakor se pač resnično spodobi taki enkratni priložnosti. Praznik je s toplim slovenskim pozdravom uvedel predsednik števerjanske sekcije Branko Terčič; prisrčno se je zahvalil vsem, ki so prisostvovali zrežiranju bodrilnega dela. Sledilo je poročilo tajnika Ivana Vogriča, ki je bilo namenjeno predvsem mladini, njihovi občutljivosti in iznajdljivosti, njihovim idejam; skratka je odprl vrata stranke tistim, ki imajo dobro voljo kaj koristnega zgraditi in ki sta jim pri srcu obstoj in ohranitev blaginje domače in celotne zamejske skupnosti. Pred mikrofon je stopil števerjanski župan Hadrijan Corsi; orisal je petdesetletno, skoraj nepretrgano in složno vez, ki povezuje začetek Zveze z nastankom števerjanske občine - ta bo slavila zlato obletnico junija letos - in upravljanjem slednje. Zgrozil se je nad dejstvom, da se nekaterim italijanskim političnim tokovom vedno bolj porajajo zamisli o ukinitvi majhnih uprav, češ da obstoj le-teh ni potreben, medtem ko vsi vemo, na kateri strani stoji resnica. Zasluženo je bila dana tudi beseda vseskozi prisotnemu povzdigovalcu slovenske zavesti in samozavesti v tamkajšnjem bivanjskem prostoru, Marjanu Terpinu. Osrednja točka programa je bil nagovor večletnega deželnega svetovalca Slovenske skupnosti, vsestranskega političnega delavca Draga Štoke (**na sliki;** govor objavljamo spodaj). Večer sta z besedo povezovala Jan Leopoli in Sara Miklus, s pesmijo pa pevci mešanega pevskega zbora F. B. Sedej pod vodstvom Danila Čadeža. Zbor je takoj na začetku zapel Vrabčevo *Zdravljico*, praznični večer pa zaključil s Kajuhovo *Samo milijon*, z Lebičevo *Lipa, Gularja sen tiela jmiet* v priredbi Ubalda Vrabca in *Pa se sliš'* Karola Pahorja.

Ob koncu pa ni smela manjkati briška kapljica, o kateri lahko nedvomno trdimo, da je najboljša; z njo so prisotni nazdravili edini samostojni slovenski stranki v našem zamejskem prostoru, da bi ta dosegala še veliko političnih uspehov.

V NEDELJO V KC LOJZE BRATUŽ V ORGANIZACIJI SD SONČNICA

VESELO PUSTOVANJE DRUŽIN

HARJET DORNIK

Tudi letos se Skupnost družin Sončnica ni izneverila pustnemu veselju. Temu času primerno je v okrašeno telovadnico na Drevoredu 20. septembra privabila petintrideset družin z Goriškega in Tržaškega, da se ob izteku pustnega časa še enkrat skupno poveselijo. Gripa jo je marsikomu zagodla, da se je moral odreči nedeljskim pustnim norčijam, vzdušje pa je bilo kljub manjši udeležbi družin veselo in razposajeno.

V središču zabave in pozornosti so bili seveda otroci, ki so se vsi do kraja primerno našemili v priljubljene junake, kraljične in dame, živali, pajacke in druge posebneže. Razpodili so se po prostorni telovadnici in jo napolnili s svojim mladostnim veseljem in igrivostjo. Pisana otroška druščina (**na sliki**) se je tudi zvrstila pred komisijo, ki je med vsemi izbrala tri najbolj izvirne maske in jih nagradila. Tudi nekaj odraslih pustujočih veseljakov se je podilo med njimi in po dvorani med obloženimi mizami in plesalnim prostorom. Letos so se na zabavišču pojavile pomladna vila, japonska dama, čarovnici, indijanski in arabski par, črnec, običajni pajac, "Bastian contrario" in še katera neopredeljiva maska. Ob mešalcu je letos kraljeval novi dj Andrej in pridno skrbel, da se je za vse vrtela primerna poskočna in zabavna glasba. Priložnost je bila torej za veseli pustni ples, vendar je le nekatere zasrbelo pod petami. Odrasli so se najraje zadrževali ob mizah v prijetnih medsebojnih pomenkih.

Pri nagrajevanju in vodenju iger sta se izkazala animatorja Kati in Martin s harmoniko. Med pustnim razpoloženjem sta svojo frajtonarco privlekla na dan tudi Marko in Kazi, ki sta v veselje pevcev raztegnila meh za nekaj domačih napevov.

Norčavi pustni čas se je torej iztekel. Spet bodo na vrsti resnejši dnevi, za njimi pa spet vabljivi pomladni dnevi. Na enih in drugih bomo imele družine, včlanjene v Sončnico, priložnost, da se ponovno srečamo in nadaljujemo s svojimi takšnimi ali drugačnimi pomenki.

KROŽEK A. GREGORČIČ IN KC LOJZE BRATUŽ

O USTAVNEM SODSTVU

Krožek A. Gregorčič in KC L. Bratuž sta organizatorja štirih večerov z naslovom *Tečaj preživetja za Slovence v Italiji*, ki jih oblikuje prof. Samo Pahor. Drugo srečanje je bilo prejšnji petek, ko je neutrudni borec za uveljavljanje slovenskega jezika v javnosti spregovoril o vlogi ustavnega sodstva in o spoštovanju pravic manjšin v Italiji od ustanovitve Italije do ustave, nastanka avtonomnih dežel do danes.

FOTO BUMBACA

Tretje srečanje bo **v petek, 2. marca, ob 20.30** v komorni dvorani KC Bratuž, profesor Samo Pahor pa bo spregovoril na temo *Slovenci v odnosih s krajevno in deželno upravno-pravno in davčno sodstvo.*

GOVOR DR. DRAGA ŠTOKE V ŠTEVERJANU 22. FEBRUARJA

SLOVENSTVO, DEMOKRACIJA IN KRŠČANSTVO (1)

Predvčerajšnjim je minilo točno petdeset let, kar je bila tu v Števerjanu ustanovljena Kmečko-delavska zveza, predhodnica stranke, edine slovenske stranke v Italiji - Slovenske skupnosti. Kot že samo ime pove, je hotela novo nastala stranka pred pol stoletjem združevati predvsem kmete in delavce v števerjanski občini, ki jih je bilo v tistem času seveda največ. Njen politični in narodnostni program pa je slonel na treh enostavnih, a zato globokih besedah oziroma idealih: slovenstvo, demokracija, krščanstvo! Ali s Cankarjem: Mati, domovina, Bog!

Iz tedanje kronike razberemo tudi tole: Zvezo so si ustanovitelji omislili kot organizacijo, ki naj ne bi bila strogo politična, ampak naj bi ob upravljanju občine nudila Števerjancem tudi pomoč in praktične nasvete na socialnem, gospodarskem in kulturnem področju. Za prvega predsednika Zveze, beremo še v kroniki, je bil izvoljen Ivan Ciglič s Klanca, za prvega tajnika pa Franc Terpin z Bukovja. Pred pol stoletjem so bili torej položeni temelji demokratičnemu, narodnostnemu in socialnemu življenju v Števerjanu. Ti temelji se niso nikdar majali, če izvzamemo krajše obdobje občinskega življenja, oziroma upravljanja s strani ljudi iz vrst t.i. napredne občinske liste.

Petdset let ni bogvekako veliko obdobje v normalnem življenju kake skupnosti. V našem primeru pa ni tako: v teh petdsetih letih so se naši kraji tako temeljito spremenili, da so danes komaj lahko primerljivi s časi izpred pol stoletja. Takrat so naši ljudje, naši kraji pravkar izšli hudo preizkušeni od dogodkov druge svetovne vojne, potem ko so niti dvajset let pred njo bili že itak tragično prizadeti od dogodkov prve svetovne vojne.

Pred petdesetimi leti so si naši ljudje še vedno celili boleče rane in z nezaupanjem zrli novim časom naproti. Italija se je pravkar dokončno povmila v naše kraje, tudi v Števerjan, potem ko so jih morali zapustiti partizani in zavezniške vojaške sile. Komunizem je bil na zmagovitem, a žal tudi krvavem pohodu, tudi v naših krajih: z brezsmiselnimi maščevanji, verskim preganjanjem in z zatiranjem osnovnih človekovih pravic. Samo posebi je zato umevno, da so se tedanji naši možje v nevarnosti in veliki sili združili in ustanovili organizacijo, ki naj jim bo ob strani v brezkompromisnem boju za svetle ideale svobode, demokracije in slovenstva.

Petdeset let trdega, a vztrajnega dela Kmečko-delavske zveze najprej in Slovenske skupnosti potem je najboljši dokaz, kako je treba z zdravimi načeli in pravilnimi oprijemi znati delati za ljudstvo in njegov vsestranski napredek.

Še je danes Števerjan to, kar je, to je zgledna občina za marsikako krajevno skupnost tostran in onstran meje, je gotovo zasluga naših mož, ki so se zbirali in odločali okrog te politične slovenske organizacije. Če je danes Števerjan občina, ki skoro ne pozna brezposelnosti, ki je pozitivno urejena tudi na socialnem področju, ki je gospodarsko na zelo trdnih tleh, je gotovo to tudi zasluga naših političnih mož. Če je danes ime Števerjana slavno ne samo na kulturnem področju s svojimi pevskimi festivali, ampak tudi na gospodarskem, saj je briško kvalitetno vino s števerjansko etiketo na mizah svetovno znanih hotelov in ob okroglih mizah in konferencah na svetovnem političnem nivoju, potem je to tudi zasluga naših političnih upravljalcev in dalekovidnih mož. Zato danes s ponosom in velikim zadovoljstvom lahko praznujemo jubilejnih 50 let velikega, trdega, a uspehov polnega dela in rezultatov najprej Kmečkodelavske zveze, potem pa SSk.

V uvodu sem imenoval ljudi, ki so postavili temelje Kmečko-delavski zvezi pred pol stoletjem. Naj mi bo tu dovoljeno, da se spomnim samo treh imen, ki jih bom vsaj jaz za vedno imel v srcu in jim bom resnično hvaležen za ves njih trud in veliko požrtvovalnost: pokojnih Hermenegilda Podveršiča, Cirila Terpina in Mužiča. Brez njih bi tudi Kmečko-delavske zveze oz. Slovenske skupnosti v Števerjanu ne bilo tako, kot je bila: med ljudstvom za ljudstvo drage števerjanske skupnosti. Dolgih 50 let je bila politična organizacija, katero danes proslavljamo, na braniku in v odločnem boju za naše narodnostne, gospodarske in socialne pravice. Če bo po tej poti šla tudi v bodoče, in v to nimam nikakega dvoma, bo zagotovo ona naš trdni hranitelj še nadaljnja in nadaljnja desetletja, tako na političnem kot na vseh drugih področjih, ki zadevajo števerjansko občino in njene prebivalce. V to sem trdno prepričan, tako kot ste z menoj prepričani vsi, ki danes praznujete z nami v veselem razpoloženju in globokem prepričanju, da je SSk na pravi poti, na edino pravi poti v našem zamejskem javnopolitičnem življenju in delovanju vsega števerjanskega prebivalstva.

Petdesetletni jubilej politične slovenske organizacije v Števerjanu sovpada z nekim za nas gotovo važnim dogodkom: gre za dokončno izglasovanje v rimskem parlamentu zakona, zaščitnega zakona za Slovence v Italiji. In prav je, da danes tu spregovorimo nekoliko širše o tem zakonu, ki nam bo krojil usodo, narodnostno in politično, še mnogo desetletij v prihodnosti. Novo tisočletje nam je torej prineslo toliko zaželjeni in toliko pričakovani zaščitni zakon. Z odobritvijo v rimskem senatu 14. februarja letos in s skorajšnjo objavo v uradnem državnem listu bo ta zakon postal dokončno pravna in politična baza za nadaljnje naše življenje. O tem ni nikakega dvoma. Dvom v nas tiči drugje: kakšne bodo nadaljnje izvršilne norme v našo korist, o katerih govori ta zakon? In predvsem: kdaj bomo do teh izvršilnih norm sploh prišli?

DALJE

ŠTANDREŽCI ZABAVALI DORNBERŠKE ŽENE

V soboto, 24. februarja, so se v novogoriškem Kulturnem domu nasmejale članice Društva žensk iz Dornberka, ki so popolnoma zasedle spodnjo dvorano. V goste so povabile Dramski odsek PD Štandrež, ki jim je predstavil svojo zadnjo odrsko postavitev *Namišljenega zdravnika* Hansa Weigla. Uprizoritev se brez dvoma uvršča v dolg seznam uspešnic štandreških amaterjev. Božidar Tabaj v naslovni vlogi, Marko Brajnik, Danjela Puia, Federica Bello, Cristian Benedetti, David Vižintin in Vanja Bastiani so učinkovito podali svojevrstne like in jim z dobro igro vdahnili pravšnjo mero duhovitosti, da so se pokazali vsi čudaški odtenki prikazanih komedijskih oseb. Štandreški izvajalci so med svoje nastope prišteli še en zadoščenja poln večer, ki so ga delili z vedno prisotnimi sodelavci v zaodrju, s šepetalko Marinko Leban, z maskerko Snežico Černic, s tonskim tehnikom Martinom Tonsigom in postavljavcema kulis Joškom in Frankom Kogojem. *IK*

BOŽO, MAJDA IN MARKO V ZAVODU SV. DRUŽINE

Božidar Tabaj in Majda Zavadlav sta med gospe, ki jim jesen življenja poteka v varnem zavetju Zavoda sv. Družine, natrosila zvrhan koš šegavega pustnega razpoloženja. Na predpustni popoldan, 26. februarja, sta njim, pa še nekaterim gostom in otrokom, ki vsako popoldne opravljajo domače šolske dolžnosti "pri sestrah", odigrala enodejanko *Čudna bolezen*. Komedijo sta sama predelala po nekem tekstu in jo zabelila s štandreškim narečjem. Pred nekaj leti sta jo skupaj z Markom Brajnikom, ki nastopa čisto ob koncu, premierno uprizorila na Prazniku špargljev v režiji igralca PDG Janeza Starine. Zaradi neke neznane bolezni še kar sitna in nikoli zadovoljna žena celo noč muči ubogega moža, da ji mora popravljati blazine, jo mazati s kitajskim mazilom, ji nalivati zdravil; ubožec je ves utrujen. Ko se končno pojavi zdravnik, odkrije, da je ženo mučila le lesena paličica sladoleda, ki ji je obtičala v grlu, in da bo kmalu mati šestega otroka. Preprosto vsebino sta naša gledališka znanca spet tako vživeto podala, da so se gospe in tudi prisotne sestre iz srca nasmejale. S svojim nastopom sta za slabo urico pregnala otožne misli in razjasnila zgubane obraze. Tudi otroci so se zabavali ob njej. Po zasluženem aplavzu so štandreškim komedijantom, njihovim običajnim sodelavcem, pa tudi vsem prisotnim postrežljive sestre ponudile topel čaj in okusne pustne kolače.

PRAVLJICA O ODPADKIH

Otroci prvega in drugega razreda osnovne šole J. Abram iz Pevme smo v četrtek, 15. februarja, z veseljem prisluhnili Pravljici o odpadku. Pripovedovala nam jo je gospodična Erika, ki zastopa naravovarstveno organizacijo WWF. Spoznali smo, kako je koristno, da znamo odpadke ločevati in jih zbirati vposebne zbiralnike. Naučili smo se novih izrazov in pomena kratic, ki označujejo različne vrste materialov. V drugem srečanju 22. februarja pa smo s pomočjo igre ugotovili, kako lahko odpadke spet uporabimo in z njimi pripravimo preprosto igračo. Lepo smo se imeli in veliko novega smo se naučili.

IN MEMORIAM

ŽUPNIK ANTON PRINČIČ

Med slovensko duhovščino goriške nadškofije je nastala nova vrzel. Konec prejšnjega tedna je Bog poklical k sebi svojega služabnika Antona Prinčiča, župnika v Jamljah in Dolu. Rajni bi v letošnjem avgustu dopolnil 79 let. Rodil se je v globoko verni briški družini iz Kozane, škofijsko gimnazijo je obiskoval v Gorici in Vidmu, teologijo pa v Centralnem semenišču v Gorici, kjer ga je l. 1948 nadškof msgr. Margotti v cerkvi sv. Ignacija na Travniku posvetil v mašnika. Bil je najprej prefekt v Alojzijevišču, nato kaplan v Gradežu, l. 1955 pa je bil imenovan za župnika v Zgoniku, kjer je ostal 17 let in nekaj časa iz Zgonika upravljal tudi šempolajsko župnijo. Leta 1972 je bil premeščen v Števerjan, kjer je ostal devet let, ko mu je škof poveril vodstvo župnije v Jamljah in Dolu. Tu si je med drugim odločno prizadeval, da bi na Palkišču zgradili cerkev, kar se je pred nekaj leti tudi uresničilo, tako da imajo prebivalci vseh zaselkov v Dolu zdaj primerno duhovno središče.

Gospod Anton Prinčič je bil predvsem mož molitve in globokega ter bogatega notranjenega duhovnega življenja. Kdor ga ni poznal od blizu, si ne bi mogel niti zdaleč predstavljati, da se v takem hrustu, kakršen je bil po svoji postavi, dejansko skriva nenavadno blaga in dobra duša.

Pogreb je bil v ponedeljek, 26. februarja. V goriški stolnici so se ob nadškofu msgr. De Antoniju in bivšem nadškofu msgr. Bommarcu zbrali številni sobratje in lepo število vernikov iz vseh župnij, kjer je rajni deloval. Škofov vikar za Slovence msgr. Simčič je kratko orisal pokojnikovo življenjsko pot, nadškof pa med drugim poudaril, kako bo rajnega duhovnika težko nadomestiti, zlasti glede na veliko pomanjkanje slovenskih duhovnikov. Ganljivo je bilo tudi poslušati besede, ki so jih v zahvalo in zadnje slovo spregovorili Emil Radetič iz župnije Jamlje in Dol, Joško Gruden iz zgoniške župnije ter števerjanski župan Hadrijan Corsi, ki je govoril tudi v imenu števerjanskih župljanov. S kora pa je med vsem obredom bilo slišati lepo in ubrano slovensko petje.

Naj zvesti služabnik mirno počiva v Bogu. Sorodnikom, zlasti pokojnikovi sestri, ki je nad 40 let skrbela pri bratu za gospodinjstvo, izrekamo globoko občuteno sožalje.

Izrazom sožalja se pridružujeta uredništvo in uprava Novega glasa.

DAN SLOVENSKE KULTURE NA OŠ ABRAM V PEVMI

MIROSLAV KOŠUTA NA OBISKU

IVA KORŠIČ

FOTO BUMBACA

Skoro pomladno sonce se je 21. februarja smejalo skozi šipe praznično okrašenega razreda v poslopju OŠ Abram v Pevmi. Na katedru so ob Prešernovi sliki žareli rdeči nageljčki, povezani v šopek s pentljo v slovenskih barvah. Otroci so sede na klopcah pričakali uglednega gosta, pesnika, prevajalca, kulturnega delavca, večletnega ravnatelja SSG Miroslava Košuto. Marljivo so prebirali in se učili njegove pesmice, tako da so mu jih lepo zapeli, tekoče zrecitirali in z mimiko prikazali vsebino. Gosta je pozdravil učitelj David Sossou, ki je na kratko orisal pomen Dneva slovenske kulture. Za njim je spregovorila pesem, ki je bila nesporna kraljica prisrčnega srečanja. Otroci so najprej zapeli šegavo Košutovo pesmico *Kje stanuje mala miška?* pod vodstvom učiteljice Marte Ferletič. Malčki iz vrtca pod skrbnimi očmi učiteljice Vande Okroglič so jo zrecitirali nekoliko bolj boječe, saj jih je poslušal sam pesnik. Nakar so pogumno stopili ob kateder učenci posameznih razredov, ki so jih za ta notranji nastop pripravile učiteljice Nadja Tomsič, Lidija Jarc, Alenka Rapotec in seveda Marta Ferletič. Razločno so se zaslišale pesmice *Miške plešejo kolo* (prvošolčki), *A kot Aleš, u kot Uroš, Lisica in volk* (drugošolci), *Veliki o velikih, Velikan in postelja* (tretješolci), *Ciganska* (četrtošolci), *Čudežna ptica, V majhnem mestu* (petošolci). Nakar so skupno zapeli nežno pesmico *Kaj je v kapljici dežja?* Ob spremljavi pianole in orff instrumentov, na katere so zaigrali Albert Vončina, Damijan Klanjšček in Ivana Paljk, je zazvenel zvonki solo Martine Robazza. Pesnik je zaploskal pridnim izvajalcev in pohvalil izbiro pesmic, rekoč, da je prvič slišal zanimive glasbene priredbe. Petošolca Mateja in Albert sta v imenu učencev pozdravila častnega gosta in podala njegov življenjepis. Omenila sta veliko nagrad, ki jih je prejel za svojo bogato literarno bero. Košuta je sicer pritrdil, da je nekaj nagrad le bilo, vendar najlepše priznanje in zadoščenje je takšno srečanje z otroki. Med branjem svojih pesmic je pripovedoval, kako je sploh začel pesnikovati kot mlad študent z Nikom Grafenauerjem. Takrat je bilo malo pesmic, namenjenih otrokom, in prvi njegovi verzi so se oprijemali Župančičevih zgledov. Ko pa je njegova pesniška "žilica" začela zoreti, se je zavedal, da mora tudi sam najti pristno umetniško pot. Ker je pač doma iz obmorskega kraja, obsijanega od mediteranskega sonca in razpihanega od zdravo vihrave kraške burje, se je odločil, da bo iz tega črpal navdih. Zato so njegove pesmi igrive, hudomušne, za vse okuse. Z njimi počne, kar se mu zahoče; v njih se poigrava z besedami, z rimami. V njih se zgodi marsikaj, česar še slikar ne more narisati na papir.

Pevmski šoli je v spomin na lepo snidenje podaril svojo novo knjigo *Basni kratke sape*, ki jo je ilustriral Marjan Manček. V njih ni točno določenega nauka, treba ga je pač razbrati. Iz teh je učencem prebral *Samokritično miš*, *Vrana in glista* in *Stari maček obuja spomine*.

Preden se je poslovil od pevmskih šolarjev, je še odgovoril na nekatera radovedna vprašanja. Tako jim je razkril, da je že kot fantič "izdajal" družinski list s pesmicami, in tudi, da sploh ne ve, koliko pesmi je napisal, ker so posejane po raznih revijah, tudi pod psevdonimi. Pa še to jim je povedal, da piše raje za otroke, ker malokdo nakloni toliko veselja kot otroci. Prijeten obisk v Pevmi je potrdil to njegovo prepričanje.

DIJAKI OSNOVNE ŠOLE IZ DOBERDOBA

STARI VAŠKI POKLICI

Načrt o starih vaških poklicih nas je tokrat peljal h gospodu Romanu Marušiču iz Doberdoba. Gospod Romano nam je prijazno odprl hišna vrata in doživeto predstavil svoje delo. Mesarskega poklica se je izučil že od mladih nog v Mirnu. Čeprav se je pozneje zaposlil v tržiškem pristanišču, je po potrebi in naročilu še naprej mesaril. Njegov brat, Valentin Marušič, pa se celo življenje bavi s tem poklicem. Ni naključje, da smo gospoda Marušiča obiskali v času kolin. To je čas, ko koljejo prašiča in meso zaklane živali predelajo v pršute, klobase, kožarice, salame, ocvirke, markadele. Z zanimanjem smo si ogledali orodje, ki ga g. Romano uporablja pri delu: razne vrste nožev, stroj za pripravo klobas, "vintulo", t.j. posebno leseno korito, v katerega zavalijo zaklano žival, jo poparijo z vročo vodo in ji nato odstranijo povrhnjico s ščetinami. V živo smo spoznali, da je klanje prašiča in predelava njegovega mesa zahtevno in zamudno delo, ki se zavleče do večera. Družina Marušič nas je pogostila s piškoti in čajem. Obogateni z novimi spoznanji o slovenskem prazniku in s polnim trebuhom smo veseli spet sedli v šolske klopi.

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMA ZA MLADE

NEUGNANA MATILDA

Goriški vrtiljak je najstnikom iz srednje šole in osnovnošolcem, ki obiskujejo peti razred, ponudil 22. februarja tretjo predstavo v letošnjem Abonmaju za mlade. Ta ponudba v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica v sodelovanju s Kulturnim domom Gorica in Slovenskim stalnim gledališčem, daje že tretje leto možnost mladi, najbolj "težko" potešljivi publiki, da se seznanja z gledališko umetnostjo, pa tudi z raznovrstnimi glasbenimi vsebinami. Tokrat je bila na vrsti spet očarljiva dramska govorica. V veliki dvorani KC Bratuž je Prešernovo gledališče Kranj odigralo "mladinsko" komedijo *Matilda*, ki jo je Desa Muck povzela po istoimenski knjigi Roalda Dahla. Zgodba o izredno nadarjeni deklici Matildi, ki ima tako silno moč, da lahko z mislijo premika predmete, je nižješolcem dobro znana, saj lahko segajo po njej v šolski knjižnici za domače branje. Tudi zaradi tega so sproščeno in z veseljem podoživljali vsebino, kakor so jo zelo privlačno, poudarjajoč humoristično plat, prikazali igralci iz Kranja v režiji Matjaža Latina. Živahno Matido je poosebila Vesna Slapar, njen oče, sleparski prekupčevalec starih avtomobilov, je bil Gregor Čušin, nečimrnost in vsestranska praznina njene mame je stopila v ospredje v imenitni poosebitviparodiji Matjaža Višnarja. Blaga učiteljica Medica je bila Draga Potočnjak, hudobna ravnateljica Volovškarca pa Marijana Brecelj. Saša Mihelčič je odigrala sošolko Sivko, plahega fantička pa Rok Vihar. Izviren prikaz Matildinih dogodivščin in središčnih trenutkov zgodbe, dobro uokvirjenih s scenografskimi elementi Mirjane Koren, je zabaval in v celoti zadovoljil mlade dijake.

IK

OBVESTILA

UDELEŽENCE POTOVANJA z Novim glasom v Sirijo in Jordanijo obveščamo, da lahko na uredništvih v Gorici in Trstu dvignejo potovalke in dodatno informativno gradivo.

ACM GORICA vabi k maši za cerkveno edinost v torek, 6. t.m. ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

ŽUPNIJA SV. ANDREJA ap. v Štandrežu in PD Štandrež vabita na izlet v Milan in na srečanje s Slovenci, ki živijo v Lombardiji. Izlet bo v nedeljo, 18. t.m. Informacije in vpisovanje: Ema, tel. 0481 21361, Tiziana, tel. 0481 533177.

KINOATELJE sporoča, da je razstava *Nora Gregor. La regola del gioco Pravilo igre Die Spielregel* odprta v goriški državni knjižnici do 3. t.m. V petek, 2. t.m., bo ob 16.30 voden ogled v slov. in ital. jeziku.

V PETEK, 2. MARCA, ob 18.20 bo v Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči odprtje samostojne razstave slikarke Ane Križnič, članice društva Severno primorskih likovnih umetnikov.

ODBOR ZSKP se bo sestal v torek, 6. t.m. ob 20.30 na sedežu v Gorici.

DAROVI

ZA NOVI GLAS: N.N. 20.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: družina Tommasi iz Nabrežine 60.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu sv. Mihaela: N.N. 35.000 lir.

KROŽEK ANTON GREGORČIČ in KC LOJZE BRATUŽ

vabita na večere z naslovom

TEČAJ PREŽIVETJA ZA SLOVENCE V ITALIJI

Predaval bo prof. **Samo Pahor**

Srečanje bo **v petek, 2. marca, ob 20.30**, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž - Gorica

Zadnji večer bo **9. marca ob 20.30**

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO v sodelovanju s ŠTANDREŠKO DEKANIJO

vabi na predavanje

dr. Franc Perko, beograjski nadškof

KAKO SE UMIRJA BALKANSKI VULKAN?

Ponedeljek, 5. marca, ob 20.30, dvorana goriškega pokrajinskega sveta, Korzo Italia 55

POD POKROVITELJSTVOM GORIŠKE POKRAJINE

SCGV EMIL KOMEL, CIM ALPE ADRIA, ARS ATELIER

SREČANJA Z GLASBO 2000/2001

TARTINI IN NJEGOV ČAS

Črtomir Šiškovič, violina
Luca Ferrini, čembalo

G. Tartini, A. Corelli, P. Nardini

Torek, 6. marca 2001, ob 20.30, dvorana pokrajinskega muzeja na Goriškem gradu

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabita

v soboto, 10. marca, ob 20.30

v komorno dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž na

NAGRAJEVANJE IN PREDSTAVITEV PUBLIKACIJE

GORICA, GLEJ

Zbirko zborovskih skladb, nagrajenih in priporočenih na natečaju, razpisanem ob 1000-letnici Gorice in Solkana, na besedila z goriško tematiko, bo predstavil skladatelj **Štefan Mauri**. Sodeluje Pevska skupina **Musicum**.

TRŽAŠKI MATIČEK V GORICI

V dneh 19. in 20. februarja sta si v Kulturnem domu sledili za goriške in nekatere novogoriške abonente gledališke sezone dve ponovitvi komedije A. Tomaža Linharta *Ta veseli dan ali Matiček se bo uoženu*, ki so jo v nekakšen skupek kraških narečij prestavili Alojz Milič in igralci. "Vrtoglava komedija za vse čase" v režiji Vita Tauferja in v izvedbi skoro celotnega zamejskega dramskega ansambla z gostom Borisom Cavazzo je ogrela srca tudi goriškim gledalcem. Predstava z izvirnim koncem s prizvokom muzikala ob glasbi Igorja Leonardija je bila primerna zabava za vedro pustno vzdušje; vendar med goriškimi gledalci so bili tudi taki, ki niso sprejeli tržaške inačice Linhartovega *Matička* in njene posodobljene podobe, pa tudi ne prebučnega glasbenega konca. Upoštevati je treba pač tudi njihovo mnenje.

Po nemi, sicer po svoje še kako zgovorni koreodrami, Lorcovi-Freyevi *Krvavi svatbi* - prejšnji petek so jo igralci SSG zaigrali pred ravnatelji raznih italijanskih stalnih gledališč, ki so se srečali v tržaškem Kulturnem domu na redni seji Vsedržavnega združenja dramskih gledališč - , po Kobalovem kabaretu *Allegro... ma ne preveč*, ki vznemirja "neznane posameznike", si abonenti upravičeno želijo videti predstavo v "knjižni" slovenščini, saj je gledališki hram edini kraj, v katerem naj bi slovenska beseda zazvenela v svojem čistem in izbrušenem izrazu in zvoku; če še tu odpade, kam naj jo gremo, predvsem mi zamejci, iskat? IK

GORIŠKA KRONIKA

V ORGANIZACIJI SKPD F.B. SEDEJ

RAZPIS 31. FESTIVALA DOMAČE GLASBE ŠTEVERJAN 2001

FOTO BUMBACA

Slovensko katoliško prosvetno društvo F. B. Sedej iz Števerjana razpisuje 31. Festival domače glasbe *Števerjan 2001*, ki bo v Števerjanu 6., 7., in 8. julija Med borovci **(na sliki arhivski posnetek Slavka Avsenika na lanskem festivalu).**

1. Festival je tekmovalnega značaja. Prijavijo se lahko vsi slovenski ansambli, ki gojijo narodno - zabavno glasbo.

2. Vsak ansambel mora izvajati dve skladbi. Prva skladba mora biti izvirna in prvič izvedena na Festivalu v Števerjanu. Druga skladba mora biti iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe in napisana in izvedena (npr. na plošči) s strani najboljših slovenskih narodno-zabavnih ansamblov. Ni dovoljena uporaba instrumentov, ki elektronsko proizvajajo zvok!

3. Festival se odvija v treh dneh. Na prvih dveh večerih nastopijo vsi prijavljeni ansambli, ki izvajajo dve skladbi. Na nedeljskem, finalnem delu Festivala, nastopijo najboljši ansambli prvih dveh večerov. Njihov izbor in število določi strokovna komisija.

4. Ansambli, ki so bili pripuščeni v finale, nastopijo z istima skladbama naslednji večer in se potegujejo za naslednje nagrade:

a) nagrada za najboljši ansambel Festivala in trofeja društva F. B. Sedej lir 2.000.000 (E 1.032,91);

b) nagrada občinstva lir 1.000.000 (E 516,46);

c) nagrada za najboljšo vokalno izvedbo lir 700.000 (E361,52);

č) nagrada za najboljšo izvedbo kvinteta lir 600.000 (E 309,87);

d) nagrada za najboljšo izvedbo tria lir 600.000 (E 309,87);

e) nagrada za najboljše besedilo lir 300.000 (E 154,94);

f) nagrada za najboljšo melodijo lir 300.000 (E 154,94);

g) nagrada za najboljšega debitanta lir 300.000 (E 154,94).

5. O vstopu v finale in podelitvi nagrad pod točkami a, c, č, d, f, g, določa komisija, ki jo sestavljajo glasbeni strokovnjaki in predstavnik organizatorjev, ki predseduje komisiji. O nagradi pod točko e) odloča komisija, ki jo sestavljajo literati in jezikoslovci.

6. Nagrado pod točko a), in sicer nagrado za najboljši ansambel Festivala, podeli strokovna komisija za splošni vtis ansambla (izvedba, melodija, predstavitev ansambla na odru itd.); ta bo podeljena izključno za izvirno skladbo.

Nagrado pod točko b), in sicer nagrado občinstva, podeli občinstvo na podlagi posebnih glasovnic. Ocena občinstva je osnovana izključno na izvedbi skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe.

Nagradi pod točko c), in sicer nagrado za najboljšo vokalno izvedbo, in točko e), in sicer za najboljše besedilo, podeli strokovna komisija za najboljšo izvedbo oziroma besedilo izvirne skladbe.

Nagradi pod točko č), in sicer nagrado za najboljšo izvedbo kvinteta, in točko d), in sicer za najboljšo izvedbo tria, podeli strokovna komisija na podlagi izvedbe obeh skladb.

Nagrado pod točko g) podeli komisija najboljšemu ansamblu med tistimi, ki prvič nastopajo na Festivalu.

Ansambel, ki je prejel nagrado pod točko a), nagrado za najboljši ansambel Festivala, ne more prejeti nobene druge nagrade.

7. Prijava mora vsebovati:

a) naziv ansambla, sedež in datum ustanovitve;

b) naslov ansambla ali njegovega vodje, kamor bodo naslovljeni bodoči dopisi, ter nujno telefonska številka;

c) besedilo in notno gradivo izvirne skladbe;

č) naslov in izvirni izvajalec skladbe iz zakladnice najbolj priljubljenih uspešnic domače glasbe;

d) število članov ansambla in njihova funkcija v ansamblu;

e) fotografija in kratek zgodovinski opis ansambla.

Podatki morajo biti čitljivi in popolni, rok za prijavo poteče 15. maja 2001. Prijave morajo biti poslane na tale naslov: SKPD F. B. Sedej, Trg Svobode, št. 6, 34070 Števerjan Gorica, Italija.

8. Organizator si prevzema stroške večerje in prenočišča ansambla. Vsi ostali stroški so v breme ansambla!

9. Organizator si pridržuje pravico, da po potrebi spreminja navedena pravila.

10. Prijava na Festivalu pomeni tudi privoljenje na snemanje za radijske oz. televizijske programe.

Za informacije se obrnite na tajnico društva Sedej (Franka Padovan, tel. 0481 884037 ali 0481 884160, fax 0481 884037, mobi 03387812271) vsak dan, razen sobot in nedelj, od 13.30 dalje, oz. pisno na naslov društva.

BENEŠKA SLOVENIJA

USTANOVNO SREČANJE ARENGA

CELOVIT RAZVOJ TURIZMA

V petek, 23. februarja, so v prostorih Čedajske zadružne mlekarne uradno predstavili konzorcij za turistični razvoj Nadiških dolin in Čedada, ki nosi ime po zgodovinskem Arengu. Na *arengo* so beneški ljudje zelo navezani, saj predstavlja zanje spomin na obdobje upravne avtonomije, ki so jo uživali pod beneško republiko. Ravno v tem zgodovinskem izročilu gre iskati vsebinsko postavitev nove in še kako potrebne organizacije.

O omenjeni ustanovi smo spregovorili že lansko leto, ko so krajevni družbeno-gospodarski operaterji podpisali skupno programsko listino, ki bi jo lahko povzeli v enem stavku: turistična valorizacija danega teritorija. S potrebno koordinacijo iniciativ in moči si namreč odgovorni pri konzorciju prizadevajo za promocijo Nadiških dolin in Čedajskega ter ponudbo skupnega paketa turističnih iniciativ v luči iskanja novih turistov.

V zadnjih letih se je v Nadiških dolinah s turističnega vidika ogromno spremenilo, saj se z Vabilom na kosilo začelo novo obdobje valorizacije bogastev, ki jih nudi ta zemlja. Kulinarična ponudba je tako postala dejansko prva podlaga za ponudbo tudi drugih zanimivosti, s katerimi je bogata ta zemlja, od narave, do zgodovine, kulture, obrtništva, okolja in še kaj.

Območje, na katerem bo deloval in za katerega si bo prizadeval konzorcij Arengo, zajema zaenkrat, kot rečeno, Nadiške doline in Čedad, odgovorni pa si prizadevajo, da bi v najkrajšem času objeli tudi Terske doline in vse tiste predele, ki delijo z Nadiškimi dolinami podobne zgodovinske in kulturne značilnosti. Kdo pa je pri Arengu sploh odgovoren? Konzorcij je struktura mešanega značaja, med partnerji je npr. deset občin Nadiških dolin in čedajska, krajevna Gorska skupnost, ob njih pa zasledimo veliko število podjetij in združenj, ki delujejo na teritoriju. Med temi velja posebno poudariti vlogo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki je s svojo podružnico iz Čedada in odgovornim Borisom Štoko veliko pripomoglo h koordinaciji omenjenih sil in nastanku danega konzorcija. Organizacija Arengo je odprtega značaja, kar pomeni, da se vanjo lahko vključijo tudi novi osebki.

Arengo računa tudi na sodelovanje s sorodnimi organizacijami, ki delujejo na deželni ravni, ne spregledajo pa možnosti, ki jim jih nudi čezmejno sodelovanje tudi v luči novih izzivov, ki čakajo naše območje v prihodnjih letih.

Prvi predsednik Arenga je uspešen podjetnik Stefano Piccini. Konzorcij si prizadeva za enovito in popolno turistično ponudbo Nadiških dolin in Čedada, tako, ki bi morebitnim turistom nudila vse potrebne servise za čim prijetnejše enodnevno-nedeljsko ali tudi večdnevno bivanje v teh prelepih dolinah.

OBVESTILO

SLOVENSKO KULTURNO središče Planika iz Kanalske doline vabi na svečano prireditev ob dnevu slovenske kulture, ki bo 2. marca 2001 ob 19. uri v dvorani Kulturnega središča na Trbižu. Nastopili bodo slušatelji tečajev slovenskega jezika, s svojim obiskom pa bosta prisotne razveselila gosta pesnik, pisatelj in prevajalec Kajetan Kovič in pevec Jan Plestenjak.

V NEDELJO, 18. FEBRUARJA, V ČEPLEŠIŠČAH

PUSTNO PRAZNOVANJE ODLIČNO USPELO

ERIKA JAZBAR

Po Sv. treh kraljih, Dnevu emigranta in Novoletnem srečanju v Kobaridu so se v slovenski Benečiji domači prosvetni delavci začeli pripravljati na praznovanje pusta, ki je med ljudmi zelo priljubljeno in občuteno. Vrstila so se srečanja in razmišljali so o organizaciji letošnjih pustnih sprevodov in skupin, pa tudi drugih iniciativ, ki so vezane na staro in bogato tradicijo te zemlje. Pustne navade, domače maske in plesi se v beneških dolinah zavestno spoštujejo, saj so domače šeme pomemben del etnološkega gradiva.

Za pustni čas oživi marsikatera vasica Nadiških dolin, saj se pustno razposajenje in pustne navade vračajo v omenjene zaselke.

Danes je pust postal folklorni moment, stare in posebne beneške maske pa pritegnejo vsako leto v Nadiške doline številne obiskovalce iz drugih krajev naše dežele in Slovenije.

Drugo čezmejno pustovanje je kot lansko leto povezovalo Čeplešišče v občini Sovodnja na italijanski strani meje z Livkom pri Kobaridu v Sloveniji. Po krajšem molku se je tako v beneške vasi drugič vrnilo praznovanje pusta, ki ga je v zadnjih letih prirejala Gorska skupnost Nadiških dolin.

Tudi letos je zajela organizacija praznika širše razsežnosti in pomen, saj se ni odvijala s sprevodom v eni vasi in nadaljevanjem praznovanja po ulicah, temveč je objela obmejne kraje od Sovodnje do Kobarida. Najpomembnejši sprevod je bil v nedeljo, 18. februarja, ko so se domače maske zbrale na Livku in v sprevodu tradicionalnih beneških pustnih skupin, modernejših šem ter vsakdanjih ljudi krenile proti Čeplešiščah.

Veselo vzdušje, ki je vladalo med slovenskimi ljudmi, ki živijo v videmski pokrajini, ob odobritvi zaščitnega zakona, je bilo otipljivo tudi prejšnjo nedeljo v Čeplešiščah.

Lepo vreme je pripomoglo k odličnemu uspehu iniciative, nedvomno pa je tudi uspeh lanskoletnega pustovanja prepričal marsikoga, da se je na Livek vrnil tudi letos. Sami organizatorji so bili nad rezultatom navdušeni, saj je marsikateri domačin povedal, da se le redkokdaj po beneških dolinah zbere toliko ljudi. Organizatorji namreč štejejo, da se je drugega *Čezmejnega pusta* udeležilo in ga obogatilo kar 250 mask, medtem ko je sprevodu in srečanju v Čeplešiščah sledilo več kot tisoč ljudi, ki so se mirno sprehajali po dveh obmejnih vaseh.

V Čeplešiščah so prisotne pozdravili sovodenjski mladi župan Lorenzo Cernoia, kobariški prvi občan Pavel Gregorčič in predsednik Gorske skupnosti Firmino Marinig.

GLOSA JURIJ PALJK

O KROFIH

Seveda ne bomo rekli nobene o krofih, po katerih tako lepo zadiši, ko parkirate avtomobil na velikem parkirišču na Trojanah, kjer prodajajo tako velike krofe, da jih je veselje že pogledati, kaj šele jesti. S pripravljanjem krofov so ustvarili na Trojanah že pravcato malo industrijo in te dobite vseh vrst, od navadnih do s čokolado prelitih; seveda ti krofi nimajo več ne tistega čara ne okusa, ki so ga imeli včasih.

Mislimo torej na tiste krofe, ki so jih nekoč delale naše mame, in to samo za časa pusta, ko so prihranile dovolj jajc in so potem najprej zakurile v kuhinji, da je bilo prijetno toplo, nato naredile zmes, testo in potem seveda vzele v roke leseni valj. Še danes imamo pred očmi naše mame, ki so skrbno vse tehtale, da bi se krofi med cvrtjem v vroči masti ja ne odpirali; še danes jih vidimo, kako se sklanjajo s kozarcem v roki in skrbno izrezavajo testo v okroglih oblikah: najprej polovička in nato pol žlice doma narejene marmelade na polovičko testa, nato drugo polovičko, vse so lepo s prsti zgnetle skupaj in ponovno obrezale testo s kozarcem. Napisali smo, da so se včasih krofi cvrli na vroči masti in ne na olju. Mlajšemu rodu samo v nevsiljiv poduk, da je bilo to predvsem zaradi tega, ker je bilo olje zelo drago in ker takrat še ni bilo današnjih zdravnikov, ki povsod vidijo nevarni holesterol.

Še danes vidim, kako smo otroci sedeli na klopci za mizo in prisostvovali čudežu, ko se je bela prašičja mast počasi raztopila, postala čisto prav vroča, da so se v njej lahko lepo scvrli krofi. No, ja, včasih so se tudi nekateri odprli in takrat so bile naše mame žalostne, ker so se hudovale nad prevročo mastjo ali pa nad dejstvom, da se krofi najbrž dobro ne cvrejo zato, ker smo mi mulci odpirali hišna vrata, skozi katera je vdiral hladen zrak, ki je imel za posledico to, da je testo "upadlo". In potem je mama vzela krof iz vroče masti in ga posula s sladkorjem in nam zabičala, da ga ne smemo takoj vzeti v roke, ker da je še prevroč in bi se zato lahko opekli, posebno nevarna, da je vroča marmelada, je še dodala. In spominjam se tudi tega, da je nikdar nismo poslušali in smo takoj segli po krofih, ki mi še danes dišijo, ker so bili več kot le krofi, tudi zato, ker jih je mama naredila enkrat, največkrat dvakrat na leto.

Seveda govorim o časih, ki so danes le še spomin na leta, ki so minila, o časih, ko krofov še ni bilo vsak dan zjutraj v pekarni in niti ne v trgovini, da o lepo razstavljenih krofih z marmelado, kremo, čokolado in še z marsičim, ki so danes nekaj običajnega, niti ne govorim. A sem prav zato trdno prepričan, da so danes krofi čisto nekaj drugega, drugačnega od tistih, ki so jih delale naše mame. Tudi zato, ker danes nimajo več istega nezamenljivega okusa po prazniku. Da se razumemo: najbrž je res, da so današnji krofi boljši, dosti bolj kakovostni in tudi bolj zdravi, kot pa so bili krofi in fanclji ter "štraube" iz naše mladosti, a nimajo več tistega čara in ne okusa, kakršnega so imeli krofi naših mam in naših starih mam. Pa ne zaradi nekih idiličnih spominov in v lepe spomine zavite preteklosti in otroških let, ampak zato, ker so takrat krofi, "štraube" in fanclji naznanjali praznik, pustne šeme in postni čas, krofi sami so bili za vso družino praznik, še posebno za otroke.

Ko se tako včasih oziram nazaj, danes, ko si lahko vsak dan privoščim ob jutranji kavi svež krof, mi je večkrat žal predvsem za tistim otroškim, naravnost prešernim pričakovanjem krofov, za tistim značilnim in dobrim vonjem, ki je lebdel v hiši še dosti časa za samim cvrtjem krofov in seveda za okusom, ki so ga ti takrat imeli. Morda je res, da danes ne znamo več ničesar praznovati prav zato, ker bi lahko imeli vsak dan praznik, a imamo namesto praznika vsak dan le pust vsakdanjik in veliko, preveč nezadovoljstva. Zato krofi niso več krofi in pust ni več pust ter seveda tudi post ni več post.

In včasih se sprašujem, kakšne krofe imajo danes moji, naši otroci, kaj krofi njim pomenijo, če jim seveda še sploh kaj pomenijo. Želim, da bi tudi njim čez leta zadišali iz otroštva tako lepo in vabljivo, kot še vedno zadišijo meni in prav gotovo še bolj slastno starejšim, našim staršem in njihovim vrstnikom, ki so živeli v časih, ko za krofe največkrat še vedeli niso, kaj šele, da bi jih doma cvrlo.

NOVI "OMBUDSMAN" JE UGLEDEN SOCIOLOG MATJAŽ HANŽEK

NOVI VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC NE BO UKRIVLJAL HRBTENICE PRED POLITIKO

MARJAN DROBEŽ

Pomembnejši dogodki pri razvoju države, praviloma daljše obdobje, vplivajo na odnose in težnje v njej. V Sloveniji sta življenje v prejšnjih dneh zaznamovala predvsem izvolitev novega varuha človekovih pravic in nov krog pogajanj o nasledstvu po razpadli Jugoslaviji. Državni zbor je ponovno glasoval in potrdil zakon o odpravi brezcarinskih prodajaln, ki ga je sicer Državni svet z odložilnim vetom poizkušal blokirati. V politični, a tudi v t.i. navadni javnosti pa še zmeraj odmeva sklep parlamenta, da ne da soglasja k imenovanju Janeza Čadeža za generalnega direktorja RTV Slovenija.

Slovenija je bila skoraj šest mesecev brez varuha človekovih pravic. Prejšnji varuh Ivan Bizjak za nov mandat ni dobil dovolj glasov, zadostne podpore pa ni dobil niti predlog presednika Kučana, naj bi na omenjeno mesto izvolili nekdanjo poslanko LDS Darjo Lavtižar-Bebler. Pač pa je bil v tretjem poizkusu s prepričljivo večino kar 73 glasov za novega varuha človekovih pravic izvoljen 52-letni sociolog Matjaž Hanžek **(na sliki)**. Njegovi izvolitvi se je odkrito uprl samo dr. Janez Podobnik, vodja poslanske skupine SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, ki si je prizadeval, da bi za novega "ombudsmana" bil izvoljen bivši minister njegove politične stranke. V svojem posegu je Podobnik zatrjeval, "da Hanžka ne poznajo dovolj, ker so predlog zanj dobili šele dan prej, niso pa imeli priložnosti se srečati z njim v poslanski skupini SLS+SKD Slovenske ljudske stranke in se pogovoriti o njegovih pogledih na delo varuha človekovih pravic". Bil je kritičen tudi do Kučana, "ker je v obrazložitvi zapisal, da se je za Hanžka odločil, ker ta ni član nobene politične stranke, in tako ustvaril vtis, da je nekdo, ki ni vezan na stranke, vreden več". Izvolitev je podprl tudi predsednik SDS Janez Janša zato, "ker je že čas, da se naredi konec krizi, ki varuhu pravic jemlje še tisto malo ugleda, ki ga ima, ter zato, ker sta bila Hanžek in Irena Virant edina med 23 kandidati, ki sta se že doslej konkretno ukvarjala s človekovimi pravicami in svoboščinami".

Med državnimi funkcionarji, ki so bili v obdobju samostojne in neodvisne države Slovenije imenovani na kakšen visok položaj, je Matjaž Hanšek zagotovo najbolj nenaveden. Danes ugleden sociolog, nekoč pa protestnik in aktivist za človekove pravice, pesnik, daje vtis upornika, ki bo delal dobro in zavzeto, ki bo znal spreminjati razmere in se ne bo podrejal nobeni politiki ali politikom. Novi varuh človekovih pravic bo "tečen", kot je dejal, ter bo branil državljane pred državo. Zahteval bo hitro reševanje vlog in pritožb glede kršitve človekovih pravic, pri čemer naj bi mu najbolj pomagala sredstva javnega obveščanja. V njegovem uradu bodo prizadetim pomagali, če bo to potrebno, tudi pri pisanju vlog in pritožb zoper kršitve človekovih pravic. Hanžek opozarja, da v Sloveniji ni več veliko kršitev političnih pravic, ker se je demokracija v državi utrdila, pač pa narašča število kršitev socialnih pravic. "Mnogi delavci se boje svojih delodajalcev, ki jim odrekajo pravice, a morajo molčati, ker so v strahu za zaposlitev. Pojdite v zdravstvene ambulante pa boste lahko ugotovili, da se posamezniki odrekajo bolovanju iz bojazni, da bi v času, ko bi okrevali doma, lahko izgubili delo." Novi "ombudsman" se je pri opravljanju svoje vloge odrekel varnostniku in državnemu avtomobilu, ki mu je bil na voljo.

DOGOVOR NASLEDNIC: SFRJ JE RAZPADLA 30.6.1991

Na pogajanjih o nasledstvu nekdanje SFRJ, ki so od 21. do 23. februarja potekala v Ljubljani, predstavniki petih držav naslednic niso dosegli dokončnih sklepov. Vendar pa je mednarodni posrednik sir Arthur Watts menil, "da so naredili večji napredek kot na katerem koli sestanku doslej". Do največjih zapletov je prišlo zaradi zahteve predstavnikov BiH in Makedonije, da dobita večji delež zlata bivše države, ki je shranjeno v baselski Banki za mednarodne poravnave (BIS), kot pa bi jima ga pripadalo po ključu mednarodnega denarnega sklada. Vodja slovenskih pogajalcev, dr. Miran Mejak, ni bil zadovoljen z doseženim, "toda če bi srečanje trajalo še tri dni, bi bilo mogoče narediti kaj več".

S političnega gledišča pa je največja novost v tem, da zdaj vse države naslednice priznavajo, "da je SFRJ razpadla in so vse nove države njene enakopravne naslednice". Torej ni več očitkov nekdanjega jugoslovanskega režima Slobodana Miloševića, da sta se Slovenija in Hrvaška odcepili, zaradi česar je Zvezna republika Jugoslavija edini dedič nekdanje SFRJ. Na pogajanjih o nasledstvu so se dogovorili o enotnem datumu razpada nekdanje skupne države. Po besedah dr. Mirana Mejaka naj bi bil to 30. junij 2001, omenjajo pa še nekaj drugih tako imenovanih tehničnih datumov.

Nov krog pogajanj o nasledstvu po nekdanji SFRJ bo od 9. do 11. aprila v Bruslju.

V soboto, 3. t.m., bo v Murski Soboti kongres SLS+SKD Slovenske ljudske stranke. Napovedujejo nov program in usmeritev za prenovo te politične stranke, ki je bila največji poraženec zadnjih parlamentarnih volitev. Omenjajo tri kandidate za novega predsednika stranke. Ti so Janez Podobnik, Franci But in Jože Duhovnik. Sedanji predsednik Franc Zagožen ne bo več kandidiral, prav tako ne sedanji podpredsednik SLS+SKD Slovenske ljudske stranke Marjan Podobnik, ki je dejal, "da se za nekaj časa umika iz politike, ker se bo posvetil gospodarstvu".

IZ PRVE ŠTEVILKE MESEČNIKA OGLEDALO

ODSTIRANJE PREGRINJALA Z LEPIH BESED OBLASTI

Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka (NSi), ki je del koalicije Slovenija in je njen predsednik dr. Andrej Bajuk, je v torek, 20. februarja, izdala prvo številko svojega glasila, z naslovom Ogledalo. Gre za politično-informativni mesečnik, "ki bo povezoval kritične bralce in prispeval k oblikovanju skupnih stališč o političnih in tudi čisto življenjskih vprašanjih", kot je zapisano v uvodniku, ki ga je napisal Marko Štrovs, svetovalec poslanske skupine omenjene stranke v parlamentu.

V uvodniku je nadalje poudarjeno, "da bo stranka držala ogledalo vladajoči koaliciji, ki postaja vse bolj brezobzirna in objestna ter si privošči stvari, ki si jih ni upal niti prejšnji režim. To lahko počne zaradi časopisja in medijev nasploh, ki nekritično hvalijo vladne ukrepe, pri opoziciji pa iščejo izključno napake in jih najdejo tudi tam, kjer jih sploh ni. Zato ni nobenega odmeva na ravnanje sedanje Drnovškove vlade, ki so po volitvah na račun delavcev in upokojencev rešuje iz proračunskih vrzeli. V Sloveniji ne-kaj deset tisoč, mogoče nekaj sto tisoč ljudi, pogreša časopis, ki bi gledal pod prste kontinuiteti in odstiral pregrinjala z lepih besed, s katerimi oblast prekriva svoja dejanja. Izkušnje pa so pokazale, da bralci niso zadovoljni prav z vsakim izdelkom. Hočejo dobro izdelan in veredostojen časopis. V preobilju informacij, s katerimi smo zasuti vsak dan, mora časopis, kot je naš, pokazati bistvo. Svetovalec poslanske skupine NSi, je v uvodniku prve številke mesečnika Ogledalo tudi sporočil, da bo slednji imel "stalne rubrike o politiki, o družbenih temah in zanimivostih, o gospodarstvu, financah in socialni varnosti ljudi. V vsaki številki bomo pozorno obdelali temo, ki je najbolj označila dogajanja v preteklem mesecu. Mi ne molčimo, temveč objavljamo in bomo objavljali podatke na primer o tem, zakaj upokojenci januarja 2001 niso dobili povečanja pokojnin za 13,21%, kot bi jim šlo po prejšnjem zakonu, tudi februarja pa bodo pokojnine povečane samo za 4%. O tej spremembi, ki bo vsakega slovenskega upokojenca letos stala približno en mesečni obrok pokojnine, kakršno bi dobil po zakonu iz časa Bajukove vlade, javni mediji molčijo kot po ukazu. Mi ne molčimo, temveč objavljamo podatke, iz katerih lahko vsak upokojenec oziroma zavarovanec spozna, kaj smo mu storili".

Prva številka politično-informativnega mesečnika *Ogledalo* je hitro pošla. NSi bo svoje glasilo pošiljala samo tistim, ki ga bodo naročili. Letna naročnina s popustom znaša tri tisoč tolarjev.

M.

PDG / PREMIERA: KRALJ UMIRA

PRETRESLJIVA USODA SLEHERNIKA

IVA KORŠIČ

Primorsko dramsko gledališče je po dveh komedijah, ki sta doživeli in še doživljata veliko uspešnih ponovitev v domači hiši in na gostovanjih, seglo po čisto drugačnem tekstu. Drugič je namreč na novogoriškem odru zaživelo delo Eugena Ionesca (1909-1994). Po njegovi Plešasti pevki (1948), ki je že šesto leto na repertoarju in še zmeraj polni slovenske dvorane ter doživlja izjemna priznanja na mednarodnih festivalih, je tokrat izbira padla na dramo Kralj umira (Le Roi se meurt, 1962) v prevodu Janeza Negra in režiji mladega režiserja Diega de Brea. Ker si je režiser izbral za postavitev te tragične izpovedi malo dvorano oz. razstavni prostor, je zaradi omejenega števila sedežev igra imela dve premieri, eno v torek, 20., drugo pa v četrtek, 22. februarja.

Ionesca, velikega predstavnika t. i. gledališča absurda so kritiki spočetka odklanjali, potem pa so si njegove stvaritve začele utirati pot in se uveljavljati na svetovnih odrih, danes se že uvrščajo med klasiko, čeprav so v strukturi vse prej kot klasične. Temeljijo namreč na nesmiselnih dialogih, absurdnih situacijah in bizarnih podobah. Toda Kralj umira pripada njegovemu poznemu opusu, v katerem se igra o razgradnji jezika umakne v ozadje in v ospredje stopa kot glavni protagonist Berenger, ki ni nihče drug kot Slehernik, vsakdo izmed nas s svojimi strahovi in stiskami pred smrtjo, ki čaka vsakogar ob koncu življenjskega popotovanja. Smrti smo zapisani že ob rojstvu, a vendar si pred njo zatiskamo oči in živimo tako, kot da bi se to neizpodbitno dejstvo nas ne tikalo. Ko nekdaj mogočni kralj nekega nedoločenega kraljestva zve, da bo kmalu umrl, najprej odločno odklanja to resnico, potem se oklepa življenja, spominjajoč se na preteklost in na svojo ustvarjalno moč, ko je bil celo prepričan, da je nesmrten. Ko pa se zave, da se napovedi polagoma uresničujejo, kraljestvo samo se pogreza, nihče mu ni več pokoren, niti narava, sprevidi, da bo moral res zapustiti vse in oditi v neznano... Ionesco je bil vse življenje nekako obseden s strahom pred smrtjo in zato ga je skušal s tem intenzivnim raziskovanjem smrti, "kvintesence absurda", pregnati oz. se privajati na umiranje. Ko na odru "umira" igralec, se avtor sam nekako reši smrti. Protagonist Berenger je Ionescov dvojnik, izpovednik njegovih dvomov o smiselnosti življenja. Berenger je podoben srednjeveškim slehernikom, a te čaka onostranstvo, Berengerju pa ostaja le prazen prostor.

Režiser de Brea je Ionescova razmišljanja in čudno ceremonijo umiranja, kateri se kralj odmika in upira, a ga vanjo silijo ostali protagonisti, prikazal s pretresljivo pronicljivostjo in svojsko interpretacijo besedila. Pri tem so mu bili v veliko oporo izvajalci Ivo Barišič kot kralj, Teja Glažar-kraljica Margareta, mlada gosta Tjaša Železnik-kraljica Marija in Rafael Vončina-zdravnik, Nevenka Sedlar-Julija in Jože Hrovat-stražnik, ki so nastopali kot uigran orkester, pa čeprav izhajajo iz različnih gledališč in izkušenj. Za vse igralce je bila psihološka levitev v like naporna, še posebej pa je bila za Barišiča, ki je kot nosilec glavne vloge prikazal v bistvu človekov križev pot ob zadnji uri. Od njega je zahtevala dušo in telo. Moreča napetost se mu je zarisala na obraz in ga spremljala do konca igre. Moral je pač natančno izostriti psihološki opis duševnih muk, ki pestijo kralja, pa tudi bolestno in krčevito gibanje v danem prostoru. Nastopajoči so po scenski predlogi scenografa G. V. R. morali "gaziti" po belini drobnih kroglic stiropora in se vanje celo pogrezati. Kraljevi prestol je bela kad, nekakšna rakev-sarkofag. S tesnobo prežetim scenskim prizoriščem, ki ga je od gledalcev ločevala tanka mreža, so se skladno ujemali kostumi Alana Hranitelja, ki so se s svojo belino tesno oprijemali teles; le-ta so zato močno spominjala na egipčanske mumije.

Če je režiser želel, da bodo gledalci odhajali iz dvorane globoko pretreseni in nekako na dnu duše izpraznjeni in s tisoč nerešenimi vprašanji v mislih, je dosegel svoj cilj. Predstava je zelo zanimiva v svoji izvirnosti in bo nedvomno izzvala veliko mnenj kritičnih peres, a morda med širšo publiko ne bo dosegla take popularnosti kot Plešasta pevka.

UMRL JE ČLOVEK, KI JE VIDEL TRI STOLETJA

LEPO SE IMETI NI RECEPT ZA DOLGOST ŽIVLJENJA

Dopolnilo se je tuzemsko bivanje Ivana Kovačiča iz Avč pri Kanalu, aktivnega vojaka v prvi svetovni vojni. Dve leti je prebil na Soški fronti kot avstroogrski vojak, v prvi borbeni liniji z nasprotnikom kot strojničar tj. upravljalec strojnice, najhujšega orožja tistega časa.

Kot vojak je bil dodeljen k češkemu pešpolku, ki je na fronti izvrševal najtežje vojaške naloge. Polk je cesar Franc Jožef hotel izbrisati iz seznama za kazen, ker je polovica sestava na ruski fronti zbežala v Rusijo. Da bi ne bil izbrisan iz seznama, je cesarja Franca Jožefa prepričal nek visok oficir polka in je obljubil, da bo z najzahtevnejšimi nalogami na fronti opral čast polka, in to čast je pral tudi Ivan.

Družina Kovačič, pri kateri je bilo poleg staršev in strica enajst otrok, je plačala najvišji krvni davek v vasi Avče. Na ruski fronti sta padla dva brata, osemnajstletno sestro so Italijani ustrelili ob zori iz Ročinja na Avškem polju, ko so ponoči želi pšenico. Stricu je granata odnesla glavo.

Po vojni se je Ivan zaposlil kot delavec pri obnovi porušene vasi in kasneje je postal pismonoša na pošti v Avčah. To delo je opravljal za mizerna plačila vse do upokojitve. Italijanski fašisti so mu ponujali še enkrat višjo plačo, če se vpiše v Partito fascista. Temu se je na vse mogoče zvijačne načine upiral, tako kot se je uprl, da bi postal član partijskega enoumja po drugi svetovni vojni. Bil je narodnjak in vertikalna osebnost, moder v zadevah s preroškimi napovedmi, ki so se zgodile in se še bodo...

Z ženo in dvema hčerama je živel v rojstni hiši v Avčah. Soproga mu je pred tridesetimi leti umrla. Petnajst let je skrbel še za nepokretno sestro in po drugi vojni še za kapjo prizadetega brata. Bil je po naravi usmiljen in socialno čuteč z izrazitim čutom za pravičnost in človečnost.

Normalno življenje je Ivan živel in doživljal v hčerini, Marijini družini do smrti.

Kot kristjan je verjel v čudeže, saj so ga le-ti, je pripovedoval, srečno speljali iz morije na fronti v nadaljevanje življenja.

Ob praznovanju 100-letnice so ga mnogi spraševali za recept dolgosti življenja. Odgovarjal jim je: "Malo jejte in veliko delajte..." in še: "vedno uživajte hrano z žlico."

In še zanimivo, za zaključek zapisa: "Vsi pomembnejši dogodki v življenju so se zame zgodili na označbe s številom tri ali 13". Ivan je umrl v 103. letu starosti, 13. februarja v 3. tisočletju.

ITALIJANSKO PRAVO

OLAJŠAVA ZA PRENOSE NEPREMIČNIN

DAMJAN HLEDE

Tretji odstavek člena 33 zakona št. 388/2000 (finančni zakon za leto 2001) je uvedel še eno davčno olajšavo na prenose nepremičnin. Da bi prispeval h gradbenemu razvoju, je zakonodajalec to olajšavo predvidel za prenose nepremičnin, ki so del tistih "površin, ki so podvržene podrobnim urbanističnim načrtom, ne glede na to, kako so slednji imenovani". Pri tem opisu bi zakonodajalec seveda lahko bil bolj jasen in napisal, da so v olajšavo vključene vse površine, ki so podvržene "kateremukoli urbanističnemu določilu, ki izvaja splošni regulacijski načrt". Olajšava obstaja v znižani alikvoti registrskega davka (1%) in v hipotekarnem ter katastrskem davku v fiksni meri (skupaj 500.000 lir). S to določbo je zakonodajalec dodal še eno alikvoto registrskemu davku. Vseh skupaj je sedaj šest. Njihova aplikacija je včasih odvisna od lastnosti nepremičnine in včasih od lastnosti kupca.

Priznanje olajšave je seveda odvisno od obstoja nekaterih pogojev. Prvi je ta, da mora biti omenjeni urbanistični načrt že polnoveljaven, torej odobren s strani pristojnega upravnega organa. V primerih, ko pa je podrobni načrt predmet konvencije med gradbenikom in občino, zadošča za njegovo veljavo podpis konvencije. Drugi pogoj za koristenje olajšave je "graditeljska uporaba površine v teku petih let od prenosa". Konkreten pomen "graditeljske uporabe površine" bo seveda predmet precejšnjih razprav.

Doslej je ministrstvo že dalo nekaj obrazložitev. Določilo je, da je "graditeljska uporaba površine, ki je že v lasti kupca, nujen pogoj za koristenje olajšave". Dalje je bilo razjasnjeno, da je predmet olajšanega prenosa lahko bodisi zemljišče kot stavba, pod pogojem, da je prenos v funkciji graditeljske uporabe površine, ki je že v lasti kupca. Nakup nove nepremičnine mora skratka pomeniti odpravo ovire, ki je doslej onemogočala gradbeno uporabo površine, ki je že bila v kupčevi lasti. Primer takšne ovire je npr. lahko ta, da je prej posedovano zemljišče imelo manjšo površino, kot jo zahteva podrobni urbanistični načrt za gradnjo. To pomeni, da preprost nakup nepremičnine, ki se nahaja v območju, ki je podvrženo podrobnemu urbanističnemu načrtu in ni v funkciji gradbenega posega na površino, ki se prav tako nahaja v tem območju, ni olajšan.

Naj na koncu omenimo še, da je finančni zakon podaljšal rok, v katerem mora kupec stanovanja z olajšavami za prvo hišo prenesti svoje bivališče v občino, kjer leži kupljena stavba. Rok, ki je prej trajal eno leto od nakupa, je sedaj podaljšan na osemnajst mesecev.

NOVI RAZSODBI

OBDAVČLJIVA VREDNOST ZEMLJIŠČ

V kratkem je davčna sekcija Kasacijskega sodišča izdala dve pomembni razsodbi v zvezi z obdavčljivo vrednostjo zemljišč, ki so predmet prenosa. Razsodbi se nanašata na določilo, ki ga vsebuje člen 52 zakona št. 131/1986 (enotno besedilo o registrskem davku). Ta predvideva, da v primeru prenosa kmetijskega zemljišča davčni urad ne sme ugotoviti višje davčne osnove, ko stranki v pogodbi prijavita vrednost, ki je enaka ali višja od njegove katastrske vrednosti, ki sestoji iz kapitalizacije dominikalnega dohodka. To pravilo, ki velja tudi za ostale nepremičnine, ne velja, ko veljavni urbanistični načrt predvideva zazidljivost zemljišča, ki pa je v trenutku dejansko kmetijske narave. Sistem temelji na mreč na domnevi, da se katastrska vrednost nepremičnine v glavnem ujema z njeno tržno vrednostjo, kar zagotovo ne velja za zazidljiva zemljišča, katerih tržna vrednost daleč presega katastrsko.

Razsodba št. 15255/2000 je določila, da je treba pojmovati kot zazidljivo tudi tisto zemljišče, ki je dejansko v kmetijskem stanju, hkrati pa je del površine, ki jo urbanistični načrt vključuje v zeleno javno območje (in je torej pravno nezazidljivo). V tem primeru je treba seveda upoštevati, da bo njegova ekonomska vrednost različna (nižja) od vrednosti zemljišč, ki niso podvržene podobnim omejitvam.

Razsodba št. 15090/2000 pa je določila, da zemljišče, ki je v kmetijskem stanju in je podvržena hidrogeološkim, krajinskim in železniškim omejitvam, ni zazidljivo. Zanj torej velja pravilo avtomatske cenitve, ki onemogoča davčnemu uradu ugotovitev drugačnih vrednosti.

DH

GOSTINSKI OBRATI V TRŽAŠKI OBČINI

DELOVNI ČASI IN KOLEDAR ZA IZREDNA ODPRTJA

Občina Trst je 19. januarja odobrila odredbo, s katero določa obdobja v letu 2001, ko bodo lahko javni lokali odprti tudi na dan obveznega tedenskega počitka. Gostilne, bari in drugi javni lokali bodo fakultativno odprti tudi na dan tedenskega zaprtja v teh dneh:

1) prazniki med tednom: 16. april (velikonočni ponedeljek) in 25. april, 1. maj, 2. junij, 15. avgust, 1. november;
2) pustni teden: od 20. do 27. februarja;
3) pepelnična sreda: 28. februarja;
4) velikonočni teden: od 9. do 15. aprila;
5) tržaški patron sv. Just: 3. november;
6) doba od 1. decembra do 6. januarja.

Odredba predvideva tudi obdobje 183 dni, ki vključuje 4 nedelje oz. praznike, v katerih so obrati lahko odprti tudi na dan tedenskega počitka:

- 8. marec: dan žena;
- doba od 18. aprila do 14. oktobra, z izjemo že določenih prostih dni;
- 21. in 28. oktober;
- nedelje 4., 11., 18. in 25. novembra.

Javni lokali so v tržaški občini lahko odprti vso noč med pustnim torkom in Pepelnico, od 24. na 25. december, od 25. na 26. december in med 31. decembrom in 1. januarjem.

Obratovalni čas gostinskih lokalov: po deželnem zakonu 13/2000 obrat javi izbrani delovni čas pristojnima občinskima uradoma (*Vigilanza* in *Sviluppo Economico*). To je minimalni delovni urnik, ki se lahko podaljša brez formalnosti največ do 4. ure zjutraj. Obrat morajo gostje zapustiti najkasneje 3 ure po zaprtju.

Za podrobnosti: SDGZ v Trstu (tel. 040 67248).

IBM IN TEHNOLOŠKE STORITVE

Na sedežu Visoke šole za tolmače in prevajalce v Trstu so na strokovnem posvetu 19. in 20. februarja predstavili zadnje novosti sistema IBM pri načrtovanju visoko tehnoloških storitev. Med predavatelji in udeleženci so bili strokovnjaki s področja informatike iz vse Evrope. Na posvetu so si izmenjali izkušnje, ki so jih pridobili pri računalniški obdelavi podatkov v okviru raziskovalnih programov.

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO, ZNANOST IN ŠPORT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KANDIDATE IZ ZAMEJSTVA BREZ SLOVENSKEGA DRŽAVLJANSTVA

POGOJI DODIPLOMSKEGA ŠTUDIJA IN PRIDOBITEV ŠTIPENDIJE V SLOVENIJI V ŠTUDIJSKEM LETU 2001/2002

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport že od leta 1976 dalje štipendira študente slovenskega porekla iz zamejstva in potomce slovenskih izseljencev. Štipendije so namenjene predvsem študiju na akademijah, fakultetah in visokih ter višjih strokovnih šolah, omogoča pa se tudi štipendiranje na nivoju srednjih šol, seveda v Republiki Sloveniji.

1. POGOJI ZA DODIPLOMSKI ŠTUDIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI:

1. Kandidati, ki se v študijskem letu 2001/2002 želijo vpisati v 1. letnik rednega dodiplomskega študija na kateremkoli visokošolskem zavodu v R. Sloveniji, se morajo **do 8. marca 2001** prijaviti z obrazcem *Prva prijava za vpis v 1. letnik*, ki ga lahko kupijo v vseh večjih papirnicah in knjigarnah. V prijavi po prednostnem vrstnem redu navedejo enega, dva ali največ tri študijske programe, v katere se želijo vpisati in za katere izpolnjujejo oz. bodo do rokov objavljenih v *Razpisu za vpis v študijskem letu 2001/2002* izpolnjevali pogoje za vpis. Drugi in tretji študijski program bosta upoštevana, če bo za študijski program naveden na prvem mestu sprejet sklep o omejitvi vpisa ali se kot pogoj za vpis v ta program ugotavlja nadarjenost ali psihofizična sposobnost. Kandidati pošljejo odgovarjajoči visokošolski prijavno-informacijski službi samo eno *Prvo prijavo za vpis v 1. letnik*, ne glede na to, če bodo v njej navedli študijske programe različnih univerz oz. visokošolskih zavodov.

Do 8. marca 2001 morajo torej kandidati izpolnjeno prijavo priporočeno poslati visokošolski prijavno-informacijski službi (vpis), in sicer:

- če so na prvem mestu v *Prvi prijavi za vpis v 1. letnik* navedli študijski program, ki ga izvaja visokošolski zavod Univerze v Mariboru, na ta naslov: *Visokošolska prijavno-informacijska služba, Univerza v Mariboru, p.p. 246, 2001 Maribor (tel.: 02 235 52 61 in 02 235 52 54);*
- če so na prvem mestu v *Prvi prijavi za vpis v 1. letnik* navedli študijski program, ki ga izvaja visokošolski zavod Univerze v Ljubljani ali pa samostojni visokošolski zavod, pa na sledeči naslov: *Visokošolska prijavno-informacijska služba, Univerza v Ljubljani, p.p. 524, 1001 Ljubljana (tel.: 01 589 25 66 in 01 589 24 68).*

Glede na zgoraj navedeno lahko kandidati **do 1. marca 2001** oddajo prvo prijavo tudi **na spletni strani** www.vpis.uni-lj.si ali www.vpis.uni-mb.si.

2. Po pravilniku o študiju tujcev in Slovencev brez slovenskega državljanstva v Republiki Sloveniji (Ur. l. št. 5/94) se lahko le-teh vpiše do 5% od razpisanega števila študijskih mest za posamezni program ali smer. Če število prijavljenih presega zgoraj navedeno "kvoto", se kandidati izberejo znotraj "kvote" v skladu z merili, ki veljajo za državljane v Republiki Slovenije. Kot vsi ostali pa morajo kandidati iz zamejstva opravljati preizkus posebnih nadarjenosti oz. psihofizičnih sposobnosti na umetniških smereh (Akademija za likovno umetnost, Akademija za glasbo, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo), na Fakulteti za arhitekturo, Filozofski fakulteti (študijski program muzikologije), biotehniški fakulteti (študij krajinske arhitekture), Naravoslovnotehniški fakulteti (študijski programi na oddelku za tekstilstvo), Pedagoški fakulteti (Likovna pedagogika, razredni pouk, pred-šolska vzgoja) in Fakulteti za šport. Roki so navedeni v *Razpisu za vpis v študijskem letu 2001/2002*, ki ga dobite na višjih srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom v Trstu in Gorici, na slovenski gimnaziji, Dvojezični trgovski akademiji in Višji šoli za gospodarske poklice na Koroškem ter pri pedagoški svetovalki za Porabje, prof. Valeriji Perger.

3. O vpisu tujcev in Slovencev brez slovenskega državljanstva, ki so v skladu z merili oddali *Prvo prijavo za vpis v 1. letnik*, bosta odločali univerzi. Zato naj kandidati iz izseljenstva, ki želijo študirati na študijskih programih, ki jih izvajajo visokošolski zavodi Univerze v Ljubljani ali pa samostojen visokošolski zavod, najkasneje **do 31.7.2001** Visokošolski prijavno-informacijski službi Univerze v Ljubljani *(Kardeljeva ploščad 17, p.p. 524, 1001 Ljubljana, tel.: 01 589 24 66 in 01 589 24 68)* predložijo naslednje:

- overjeno fotokopijo spričevala o zaključenem srednješolskem izobraževanju;
- overjeno fotokopijo spričevala zadnjih dveh letnikov srednješolskega izobraževanja;
- nostrifikacijsko odločbo ali potrdilo o nostrifikacijskem postopku;
- potrdilo o državljanstvu ali overjeno fotokopijo potnega lista;
- potrdilo o aktivnem znanju slovenskega jezika, če kandidat ni zaključil šole s slovenskim učnim jezikom;
- zdravniško spričevalo, izdano s strani kateregakoli zdravnika v Sloveniji (priporočamo Študentsko ambulanto na Aškerčevi 4 v Ljubljani).

Komisija za študij tujih državljanov bo konec septembra pregledala vse prijave in izdala soglasja za vpis, ki jih bodo kandidati prejeli po pošti. S soglasjem, originalnimi spričevali in vsem ostalim potrebnim za vpis (kandidati naj se pozanimajo na dotičnem visokošolskem zavodu) se bodo lahko zainteresirani na odgovarjajočih visokošolskih zavodih vpisovali do 10. oktobra 2001.

Kandidati, ki želijo študirati na študijskih programih, ki jih izvajajo visokošolski zavodi Univerze v Mariboru, pa naj **najkasneje do 31. julija 2001** Službi za mednarodno sodelovanje Univerze v Mariboru, *(Slomškov trg 15, 2000 Maribor, tel.: 02 235 52 68 in 02 235 52 55)* predložijo prej naveden seznam dokumentov in kratek življenjepis. Zainteresirani se bodo na odgovarjajočih visokošolskih zavodih vpisovali do konca septembra 2001.

4. Višje strokovno izobraževanje:

Vsi, ki se nameravajo v študijskem letu 2001/2002 vpisati v 1. letnik višje strokovne šole, se morajo prijaviti najpozneje **do 8. marca 2001** z obrazcem *Prva prijava za vpis v višje strokovno izobraževanje* (Obr. 1,253). Obrazec lahko kupijo v vseh večjih papirnicah in knjigarnah. Prvo prijavo pošljejo direktno višjim strokovnim šolam!

4. Kandidati, ki želijo v Sloveniji nadaljevati izobraževanje, morajo pred vpisom ustrezna tuja spričevala nostrificirati. Vsa pojasnila v zvezi z nostrifikacijo daje Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, *Župančičeva 6, 1000 Ljubljana (Oddelek za nostrifikacije tujih spričeval: tel.: 01 478 53 90)*. Svetujemo, da zainteresirani čimprej stopijo v stik z navedenim naslovom in pošljejo vse potrebno za nostrifikacijo.

2. POGOJI ZA PRIDOBITEV ŠTIPENDIJE V REPUBLIKI SLOVENIJI:

Študenti iz zamejstva lahko zaprosijo za štipendijo Ministrstva za šolstvo in šport za redni študij v Republiki Sloveniji. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport bo upoštevalo le popolne prijave, ki bodo prispele najkasneje **do 31. maja 2001**, in sicer na naslov: *Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Služba za mednarodno sodelovanje na področju šolstva, Župančičeva 6, 1000 Ljubljana (tel.: 01 432 32 25 in 01 232 27 76, g. Roman M. Gruden).*

Prijava mora vsebovati.

- lastnoročno napisano prošnjo z utemeljitvijo (namen študija ipd.) in življenjepisom (z opisom dosedanjega šolanja);
- dokazilo/a o izvenšolski/h dejavnosti/h v enem izmed slovenskih društev oz. priporočilo ene izmed krovnih slovenskih organizacij v zamejstvu;
- potrdilo o državljanstvu ali fotokopijo potnega lista;
- fotokopijo rojstnega lista;
- fotokopijo spričevala o zaključenem srednješolskem izobraževanju (kandidat naj jo preloži čimprej po zaključenem srednješolskem izobraževanju);
- ustrezno/a dokazilo/a o finančnem in socialnem statusu družine kandidata.

Druga možnost je, da zamejski študenti izkoristijo polletno ali enoletno štipendijo v Sloveniji, medtem ko so redno vpisani in študirajo na kateri od italijanskih, avstrijskih ali madžarskih univerz. Doslej so te štipendije izkoristili predvsem študenti, ki so v Italiji, Avstriji ali na Madžarskem študirali slavistiko ali katero od nacionalnih ved ter so med pol ali enoletnim študijem v Ljubljani (kot "gostujoči študenti") izpopolnjevali svoje znanje oz. pripravljali svoje diplomsko delo. Za to vrsto štipendiranja naj kandidat k zgoraj navedenemu priloži še priporočilo fakultetnega profesorja.

Komisija bo na podlagi sprejetih meril določila kandidate, katerim bo dodeljena štipendija.

3. BIVANJE V ŠTUDENTSKIH DOMOVIH:

Študenti iz zamejstva imajo tako kot državljani RS možnosti zaprositi za bivanje v študentskih domovih, kar naj jasno navedejo v prošnji za štipendijo. Vsakršno naknadno posredovanje bo onemogočeno zaradi že oddanih ležišč. Komisija bo na podlagi sprejetih meril določila kandidate, katerim bo omogočeno bivanje v študentskih domovih.

Za vse dodatne informacije v zvezi s študijem ali štipendijami naj se kandidati obrnejo na naslove, navedene po posameznih točkah. Informacija o pogojih študija in o pridobitvi štipendije za kandidate iz zamejstva in nekatere druge koristne informacije o študiju v Sloveniji so dosegljive tudi prek interneta. Naslov baze podatkov je: *http://stipend.mss.edus.si.* Prav tako je *Razpis za vpis v študijskem letu 2001/2002* objavljen na domači strani Univerze v Ljubljani *(www.vpis.uni-lj.si)*.

Vsem letošnjim maturantom želimo uspešno maturo in ustrezno izbiro nadaljnje študijske poti.

ZARADI VRHA G-8 V TRSTU

LONJERSKA DIRKA JE ODPADLA

Prejšnji četrtek, 22. februarja, je udeležence predstavitvene tiskovne konference v novem kulturno-športnem centru v Lonjerju kot strela z jasnega prizadela vest, da tradicionalne mednarodne kolesarske dirke za trofejo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji ne bo. Letošnja dirka bi morala biti jubilejna, 25., ravno zato pa je razočaranje, ki ga direktor dirke Radivoj Pečar ni skrival, toliko večje. Kolesarska dirka za nagrado Združenja slovenskih športnih društev v Italiji uživa tudi na državni in mednarodni ravni velik ugled in je poznana daleč naokrog, večkrat pa so na njej nastopili tudi kolesarji, ki so kasneje postali zvezde v poklicnem kolesarskem svetu.

Lonjerska dirka bi morala potekati to nedeljo, 4. marca. V prihodnjih dneh pa bo v Trstu potekal vrh ministrov za okolje osmih najbolj industrializiranih držav na svetu (t.i. G-8), ki se bo končal ravno 4. marca. Iz bojazni pred morebitnimi neredi s strani nasprotnikov globalizacije se je tržaška prefektura odločila, da ne izda dovoljenja za dirko. S to odločitvijo so se organizatorji seznanili pol ure pred četrtkovo predstavitveno tiskovno konferenco. Pri tem so menili, da je vsekakor bolj pomembna varnost atletov kot pa izpeljava dirke za vsako ceno. Poleg tega bi bilo zelo težko najti kak rezervni datum, saj so priprave na dirko terjale mesece napora, zato je na koncu padla odločitev, da se dirka odloži na prihodnje leto.

Na lonjersko dirko, ki se je uveljavila kot prva pomembnejša mednarodna preizkušnja za kolesarje amaterje na začetku sezone, se je že do 15. januarja prijavilo 200 kolesarjev, kar pomeni najvišje možno število za tako tekmo. Skoraj tolikšno število pa so morali odbiti, ker niso mogli več sprejemati novih vpisov. Tekmovalci pripadajo 27 klubom oz. reprezentancam iz desetih držav (Avstrije, Poljske, Slovaške, Češke, Ukrajine, Italije, Slovenije, Madžarske, Hrvaške in - letos prvič - Španije). Kot ponavadi, bi moral biti neuradni start v Lonjerju, uradni pa v Barkovljah, nato pa bi kolesarje pot vodila po cestah tržaškega in goriškega Krasa in Brega, cilj pa je bil predviden nad Lonjerjem.

84. IZVEDBA SLAVNE ITALIJANSKE KOLESARSKE DIRKE

SLOVITI GIRO TUDI PRI NAS IN V SLOVENIJI

Pred dnevi so v Novi Gorici predstavili letošnjo deseto, enajsto in dvanajsto etapo slovitega mednarodnega poklicnega krožnega kolesarskega tekmovanja po Italiji, ki ga vsi bolje poznamo pod imenom Giro.

V ponedeljek, 26. februarja, so se namreč v Novi Gorici srečali organizatorji italijanskega krožnega kolesarskega tekmovanja, da bi uredili vse potrebno za tiste etape, ki bodo v naši deželi in v bližnji matični Sloveniji. Letos bodo namreč kolesarji, ki se bodo udeležili Gira, ponovno prestopili mejo in se odpeljali do slovenskega glavnega mesta, kar je seveda več kot dobra reklama za Slovenijo.

Na srečanju organizatorjev v Novi Gorici je bil tudi lastnik in glavni organizator italijanskega poklicnega tekmovanja kolesarjev Carmine Castellano, ki je povedal, da bo v bližnjo Slovenijo in v naše kraje prišla "rozasta karavana" 29., 30. in 31. maja letos.

Seveda so na srečanju tudi spregovorili o formalnostih na meji, saj bodo udeleženci Gira iz dvajsetih različnih držav in jih bo več kot štiristo, če seveda tekmovalcem prištejemo še maserje, trenerje in mehanike, medtem ko bo Giro spremljalo še 1200 drugih ljudi, ki so zadolženi za organizacijo ene največjih krožnih dirk na svetu. Vsem tem ljudem bo potrebno omogočiti hiter in enostaven prehod državne meje, istočasno pa tudi zagotoviti varnost za tekmovalce in za gledalce. Tako bodo organizatorji predlagali italijanskemu notranjemu ministru, da bi že od kraja Lido di Jesolo, kjer se bo 29. maja začela deseta etapa Gira, spremljali kolesarje tudi slovenski policisti, ki bi potem karavano pospremili v Slovenijo. Dirka bo namreč potekala prek državne meje. Organizatorji so tudi povedali, da bo nad goriško pokrajino med dirko stalno v zraku več helikopterjev, saj jih bo samo televizijska hiša RAI imela tri, enega pa sami organizatorji, pričakujejo pa tudi druge, predvsem tiste, ki bodo iz zraka reklamirali določene izdelke. Povejmo še to, da bo tričetrt ure pred začetkom vsake etape odšla na pot tako imenovana "reklamna karavana", ki bo reklamirala proizvode sponzorjev kolesarske krožne dirke po Italiji.

V Gorici bo poseben sedež Gira v ulici Oberdan, medtem ko bodo v Gradišču, od koder bo odšla na pot 12. etapa proti kraju Montebelluna, za ves promet zaprli Trg edinosti. Organizacijski štab celotne dirke v naši pokrajini pa naj bi bil na sedežu umetnostnega liceja v Gorici.

Organizatorji so še povedali, da bodo v okviru Gira organizirali tudi medmestno amatersko, pravzaprav ljudsko, tekmovanje kolesarjev iz Nove Gorice in Gorice. V ta namen bodo odprli državno mejo in pripravili enajst kilometrov dolgo kolesarsko progo, ki bo preko Kostanjevice povezovala obe mesti. Kolesarski maratonček med dvema mestoma naj bi utrdil prijateljstvo med sosedi in tudi mlade navdušil za kolesarjenje.

Sestanka za organizacijo italijanskega poklicnega kolesarskega krožnega prvenstva-Gira so se v Novi Gorici udeležili predsednik italijanskega organizacijskega odbora za pripravo Gira Terrano, predsednik goriške pokrajine Brandolin, goriški pokrajinski odbornik za šport Bordin, župan iz Gradišča Fabris, podpredsednik italijanskega olimpijskega komiteja Tommasini ter seveda slovenski gostitelji z novogoriškim županom Črtomirom Špacapanom na čelu.

ZUT

AKTUALNO

PROJEKT "VZGOJA ZA ŽIVLJENJE" POKLICNEGA ZAVODA IVAN CANKAR IZ GORICE

NAŠI DIJAKI ODKRIVAJO SVET ONSTRAN ŠOLSKIH ZIDOV (2)

VINSKA KLET

Na Primorskem imamo štiri vinorodne okoliše: Vipavo, Brda, Koper in Kras. Vipavska dolina ima 2.200 hektarov obdelane površine z vinogradi. Približno polovica vinogradnikov prodaja vsako leto grozdje v Vipavsko klet.

Dijaki in dijakinje 1. in 2. razreda zavoda Cankar smo obiskali Vipavsko vinsko klet, kjer nas je vodič prijazno sprejel in obrazložil zgodovino kleti. Rekel nam je, da večino vin izvažajo v Bosno in v Severno Ameriko. Proizvajajo različne sorte vin, kot so npr. rebula, pinot, refošk, vipavski pikolit, merlot, tokai, sauvignon, kabernet, itd. V ponos kleti sta avtohtoni sorti pinela in zelen, ki je skoraj propadel, a je bil ponovno ovrednoten v kleti od leta '92 dalje. V kleti proizvajajo tudi dve različni penini, za kateri uporabljajo kot osnovo sorto modrega pinota.

V modernem delu kleti smo videli ogromne sode iz inoksa in betona, kjer hranijo vse različne zgoraj omenjene vrste vin. V drugi kleti pa smo lahko opazovali manjše lesene sode, ki so bili celo poslikani. Risbe na njih so predstavljale ljubezen in veselje do vina.

Zmogljivost kleti je 18.000.000 litrov. Ogromne sode iz inoksa uporabljajo za fermentacijo moštov. Za bele mošte je najprimernejša temperatura vrenja pri 14°C, medtem ko za rdeče mošte je ta 18°C. Na tak način bo burno vrenje potekalo počasi in bodo tako glivice kvasovke (*saharomicese*) počasi in učinkovito pretvorile sladkor v alkohol, ne da bi nastajale stranske nezaželene arome. Vrenje rdečih moštov poteka tako, da ti fermentirajo skupaj z drozgo. Vino bo tako pridobilo značilno temno barvo. Vipavska klet proizvaja približno 70% belih vin in 30% rdečih, katera lahko uvrščamo v tri kategorije: namizna vina z geografskim poreklom, kakovostna in vrhunska vina. Zvedeli smo, da klet zmore polniti 7.000 steklenic na uro.

Na koncu smo se toplo zahvalili vodiču in se poslovili.

DIMITRI CARNIELLI, 1. RAZRED IN IRENA GERGOLET, 2.RAZRED

FRUCTAL

Dne 29. januarja letos smo dijaki 1. in 2. razreda poklicnega zavoda Ivan Cankar obiskali podjetje Fructal v Ajdovščini **(na sliki levo)**. Tu smo si ogledali postopek pripravljanja sadnih sokov in naprave za izdelavo oz. embalažo sokov. Vodič nam je razkazal različne prostore in stroje: posebno zanimivo je bilo videti, kako breskve, narezane na kocke, postajajo sadna kaša, osnova za nadaljnjo predelavo. V istem prostoru je prijetno dišalo po jagodah, ki pa jih predelujejo iz ledenih kvadrov, saj jih morajo uvažati. Zelo zanimivo za nas je bilo tudi, kako iz epruvete nastane plastenka in kako poteka lepljenje nalepk na embalažo.

IRENA GERGOLET IN IRENA MARINI, 2.RAZRED

OBISK NA UREDNIŠTVU PRIMORSKIH NOVIC

Na uredništvu Primorskih novic so nas zelo gostoljubno sprejeli. Vzeli so si čas za naš obisk in nam celo postregli s sadnim sokom in piškoti. Razkazali so nam svoj sedež in nam povedali vse o časopisu: o njegovi zgodovini, o zamisli, da bi s pokrajinskim časopisom obveščali bralce od Bovca in Kobarida (Severna Primorska) do Nove Gorice in Sežane (Južna Primorska) in Istre (v Kopru prav tako deluje del uredništva Primorskih novic).

Predstavili so nam fotografa, ki nam je pokazal, kako lahko preoblikujemo slike. Sedež Primorskih novic je zelo moderen, saj deluje vse prek računalnikov in dobivajo članke dopisnikov in ostalo gradivo kar prek spletne strani. Tudi v tiskarno pošiljajo po elektronski pošti.

Zelo smo se zanimali za teme, ki obravnavajo probleme mladih. Tudi o tem in še o marsičem poročajo pod raznimi rubrikami Primorske novice.

Ob koncu obiska so vsakomur izmed nas podarili papirnato torbico, v kateri so bila še druga presenečenja: priloga Primorskih novic, ki jo občasno skupaj izdajajo vsi slovenski pokrajinski časopisi, namizni koledar, izvod časopisa Primorske novice (izhaja ob torkih, petkih in sobotah) in še kaj.

Na šoli so nas v računalniku že čakale fotografije, ki jih je elektronsko posnel in duhovito predelal fotograf na uredništvu.Vsem nam je nad glavo "montiral" svetniški sij, eno izmed profesoric pa je podvojil. Ob pogledu na to sliko smo se nasmejali in obenem občudovali fotografov smisel za humor in sodobno tehnologijo Primorskih novic. Veliko nam je pomenilo, da so nam na uredništvu posvetili toliko časa in pozornosti.

PASCULIN ISABEL, 1. RAZRED

OBISK KNJIŽNICE

Prvič sem obiskal novo Goriško knjižnico Franceta Bevka v Novi Gorici **(na sliki zgoraj)**. Stavba je v pritličnih prostorih namenjena predvsem otrokom, saj imajo tudi igralno sobo, ki je obdana z zavesami kot v gledališču, notranjost pa obsega okrogle lesene klopi in barvne kocke iz blaga. Drugi del je namenjen mladini, povsod pa je možen prost pristop, tako da lahko vsak obiskovalec vzame knjigo s police in jo prelista. V knjižnici si poiščemo zaželeno knjigo tako, da vtipkamo podatke v računalnik, ta pa nam na zaslonu pokaže, kje lahko najdemo to, kar iščemo. Posebna novost je glasbena soba, kjer si lahko sposodimo tudi zgoščenke, v sosedni sobi pa imajo tudi zbirko videokaset, ki si jih prav tako lahko sposodimo.

V prvem nadstropju je lep razgled skozi veliko stekleno steno. Obiskovalec lahko bere in študira s pogledom na nebo in zelenje. Možna je tudi uporaba računalnikov z internetom, ki pa ga mora vsak uporabnik plačati za vsako uro uporabe. Predvsem pa bi rad poudaril, da me je poleg stavbe in bogate knjižne zbirke ter sodobne tehnologije pritegnila prijaznost osebja.

Knjižničarke so nam potrpežljivo pomagale pri iskanju knjig in posebno po njihovi zaslugi je bila moja prva izkušnja v Goriški knjižnici Franceta Bevka prijetna in poučna.

V knjižnici smo preživeli ves dopoldan, tako da smo pripravili raziskave s področja slovenščine in zgodovine. Z delom smo nadaljevali v šoli in doma.

BOJAN COLJA, 2. RAZRED

KONEC

knjižna novost

pri Goriški Mohorjevi družbi

Umetnost 20. stoletja na Goriškem in v Posočju

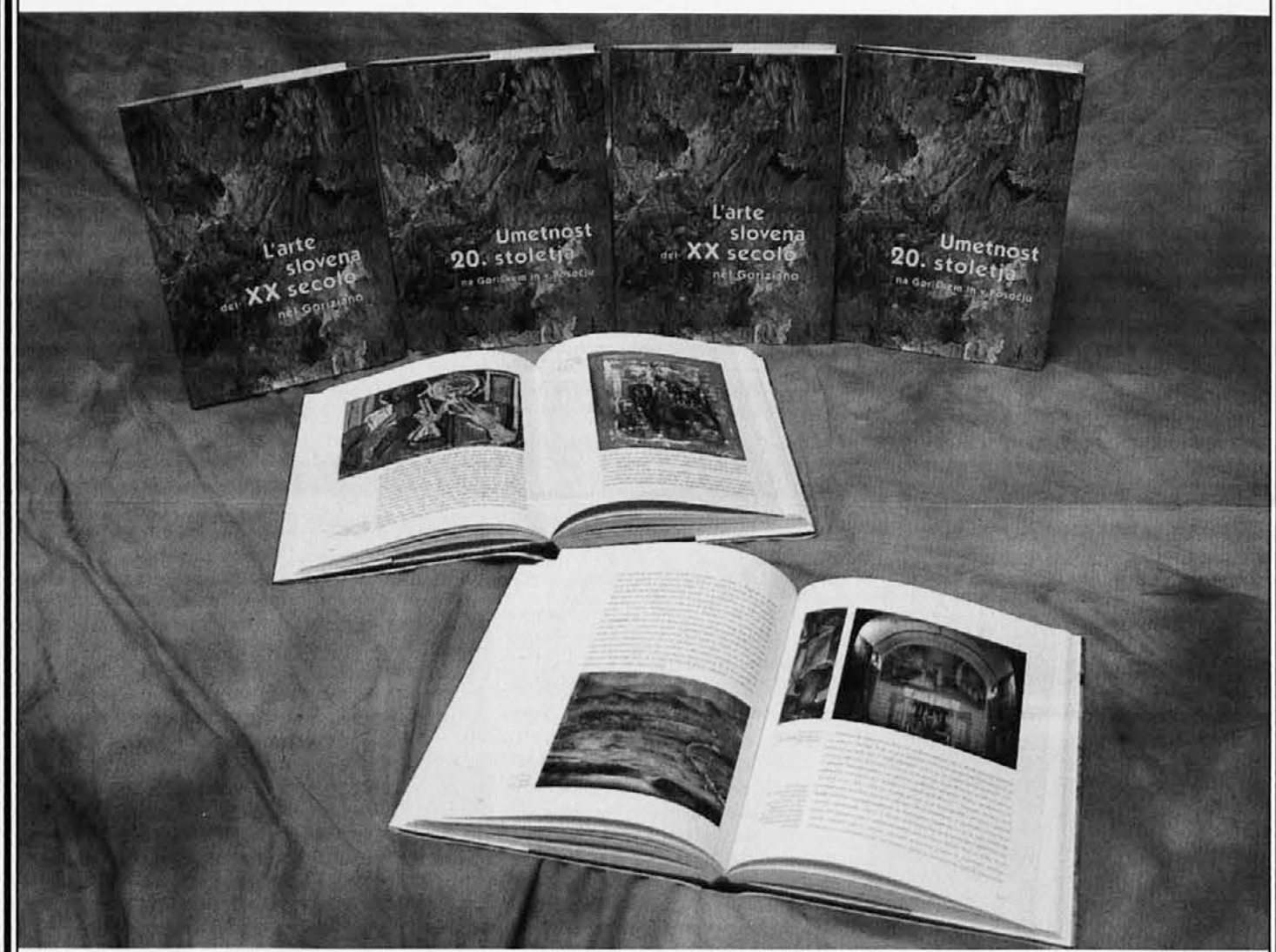

FOTO BUMBACA

L'arte slovena del XX secolo nel Goriziano

Publikaciji v slovenskem in italijanskem jeziku prinašata umetnostno zgodovinski vpogled na bogato likovno ustvarjanje na Goriškem od prvih let 20. stoletja do sodobnih umetnikov. Knjigo posveča Goriška Mohorjeva družba 1000-letnici prve omembe Gorice.
Predstavitev bo v petek, 2. marca 2001, ob 17.30 *v dvorani Državne knjižnice, ul. Mameli 12, v Gorici. Sodelovali bodo prof. Sergio Tavano, dr. Peter Krečič in prof. Marko Vuk.*

Goriška Mohorjeva družba